

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ПРОЄКТУ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА
КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
НА 2024 РІК**

**Дніпро
2024**

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	5
РОЗДІЛ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	58
2.1. Атмосферне повітря	61
2.2. Водні ресурси	73
2.3. Земельні ресурси та ґрунти	86
2.4. Надра	90
2.5. Біологічне та ландшафтне різноманіття, природно-заповідний фонд та національна екологічна мережа	91
2.6. Загальна характеристика тваринного світу	100
2.7. Відходи	101
2.8. Демографічна ситуація та стан здоров'я населення	102
2.9. Ймовірні зміни стану здоров'я населення, якщо ДДП не буде затверджено	105
РОЗДІЛ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	108
РОЗДІЛ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	121
РОЗДІЛ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	134
РОЗДІЛ 6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	138
РОЗДІЛ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа	143

державного планування

РОЗДІЛ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	148
РОЗДІЛ 9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	149
РОЗДІЛ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	156
РОЗДІЛ 11. Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію	157

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм для забезпечення збалансованого (сталого) розвитку. В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки.

РОЗДІЛ 1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку” документами державного планування є стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік (далі – Програма) є документом державного планування місцевого рівня.

Враховуючи умови воєнного стану в Україні, Програма базується на аналізі основних показників і тенденцій соціально-економічного розвитку області у 2023 році та визначає мету, завдання та заходи економічного та соціального розвитку області на 2024 рік, виконання яких передбачає координацію спільних дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальних органів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади у співпраці з представниками бізнесу, науки та громадських організацій задля втілення єдиної державної регіональної політики розвитку області.

У зв'язку з військовою агресією росії проти України, відповідно до Закону України “Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни”, у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупинили оприлюднення більшості статистичної інформації, тому аналіз соціально-економічного становища здійснено на основі наявних оперативних даних.

Метою Програми є відновлення економіки, соціальної та гуманітарної сфер у повоєнних умовах, пошкоджень значної частини виробничої, енергетичної та транспортної інфраструктури, ускладнень логістичних зв'язків, зовнішньої міграції значної частини населення.

Досягнення головної мети здійснюватиметься шляхом реалізації пріоритетних цілей соціально-економічного розвитку області:

- ✓ посилення економічної конкурентоспроможності регіону;
- ✓ екологічна та енергетична безпека;
- ✓ інноваційний розвиток регіону на основі смарт-спеціалізації;
- ✓ забезпечення якісних умов життя;
- ✓ розвиток людського потенціалу.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік охоплює основні види господарської діяльності: промисловий та агропромисловий комплекси, транспортне та дорожнє господарство, інвестиційну, будівельну та містобудівну діяльність, енергоефективність, житлово-комунальне господарство, освіту, охорону здоров'я, фізичну культуру та спорт, культуру і туризм, екологічну безпеку.

Для досягнення пріоритетних цілей визначені основні показники діяльності області (табл.1).

Таблиця 1. Основні показники економічного та соціального розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік

Показники	Одиниця виміру	2024 рік (програма)
I. Промисловість		
у тому числі:		
Обсяг реалізованої промислової продукції у діючих цінах, усього	млрд грн	447,7
Індекс загального росту обсягів виробництва промислової продукції (у % до попереднього року)	%	100,0
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	млрд грн	135,3
<i>Індекс промислової продукції</i>	%	100,5
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	млрд грн	45,0
<i>Індекс промислової продукції</i>	%	100,0
Виробництво коксу	млрд грн	11,8
<i>Індекс промислової продукції</i>	%	100,5
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	млрд грн	12,5
<i>Індекс промислової продукції</i>	%	100,2
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	млрд грн	17,5
<i>Індекс промислової продукції</i>	%	103,2
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів	млрд грн	141,0
<i>Індекс промислової продукції</i>	%	100,7
Машинобудування	млрд грн	13,0
<i>Індекс промислової продукції</i>	%	102,0
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	млрд грн	53,3

Показники	Одиниця виміру	2024 рік (програма)
<i>Індекс промислової продукції</i>	%	100,0
II. Сільське господарство		
Валова сільськогосподарська продукція в господарствах усіх категорій у цінах 2016 року, усього	млн грн	38000,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	104,0
Виробництво основних видів сільськогосподарської продукції		
Зернові культури та зернобобові (у заліковій вазі)	тис. тонн	3450,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	104,0
Соняшник (у заліковій вазі)	тис. тонн	1100,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	101,0
Жива маса сільськогосподарських тварин, реалізованих на забій	тис. тонн	340,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	101,0
Молоко (валовий надій)	тис. тонн	231,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	101,0
Яйця свійської птиці	млн шт.	676,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	100,5
III. Інвестиційна діяльність		
Капітальні інвестиції	млн грн	74000,0
<i>у фактичних цінах, у % до попереднього року</i>	%	106,0
Обсяг прямих іноземних інвестицій, за нарастаючим підсумком, усього	млн дол. США	6320,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	100%
IV. Зовнішньоторговельний оборот товарів та послуг		
Обсяг зовнішньоторговельного обороту	млн дол. США	9380,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	100
Обсяг експорту	млн дол. США	5016,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	100

Показники	Одиниця виміру	2024 рік (програма)
Обсяг імпорту	млн дол. США	4364,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	100
V. Фінансові показники		
Доходи місцевих бюджетів	млн грн	39813,7
у тому числі:		
<i>доходи місцевих бюджетів (без трансфертів з держбюджету)</i>	млн грн	39813,7
Видатки місцевих бюджетів	млн грн	39813,7
<i>у тому числі трансферти до державного бюджету</i>	млн грн	105,0
VI. Показники рівня життя		
Фонд оплати праці	млн грн	99056,5
Середньомісячна заробітна плата	грн	17189,0
Заборгованість із виплати заробітної плати (на кінець року), усього	млн грн	366,4
VII. Населення та ринок праці		
Середньорічна чисельність наявного населення	тис. осіб	3033,6
<i>у % до попереднього року</i>	%	99,3
Рівень безробіття (за методологією МОП)	%	18,2
Кількість зареєстрованих безробітних (на кінець періоду)	тис. осіб	11,0
<i>у % до попереднього року</i>	%	110,0
VIII. Розвиток малого підприємництва		
Кількість малих підприємств на 10 тис. населення	один.	93
<i>у % до попереднього року</i>	%	100
Чисельність найманих працівників у малому підприємстві	тис. осіб	140,4
<i>у % до попереднього року</i>	%	104
Питома вага продукції, виробленої малими підприємствами	%	16,6
Кількість середніх підприємств на 10 тис. населення	один.	5
<i>у % до попереднього року</i>	%	125
Чисельність найманих працівників у середньому підприємстві	тис. осіб	272

Показники	Одиниця виміру	2024 рік (програма)
<i>у % до попереднього року</i>	%	100
Питома вага продукції, виробленої середніми підприємствами	%	25,7
Чисельність підприємців – фізичних осіб	тис. осіб	144,6
<i>у % до попереднього року</i>	%	109

Таблиця 2. Пріоритетні цілі визначені завдання та заходи, які розглядаються для кожної галузі (сфери діяльності області)

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
Посилення економічної конкурентоспроможності регіону	
1. Регуляторна політика та розвиток підприємництва	Створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва: 1.1. здійснення моніторингу виконання структурними підрозділами облдержадміністрації, райдержадміністраціями та органами місцевого самоврядування вимог чинного законодавства України з питань державної регуляторної політики. Забезпечення систематичного оприлюднення інформації про результати проведеного моніторингу на офіційних вебсайтах органів влади та місцевого самоврядування; 1.2. забезпечення ведення та систематичного оновлення переліку чинних регуляторних актів облдержадміністрації, здійснення його оприлюднення; 1.3. організація та проведення спеціалізованих тренінгів, круглих столів, семінарів для фахівців місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань реалізації державної регуляторної політики та практичного застосування норм регуляторного законодавства; 1.4. забезпечення оприлюднення у друкованих засобах масової інформації прийнятих регуляторних актів. 1.5. Покращення доступу малого і середнього підприємництва до фінансування: 1.6. інформування суб'єктів господарювання

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	з питань існуючих механізмів фінансово-кредитної підтримки бізнесу на національному рівні та іноземних кредитних ліній; 1.7. розроблення та надання пропозицій до центральних органів виконавчої влади щодо часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами, залученими суб'єктами малого і середнього підприємництва на реалізацію інвестиційних проєктів. 1.8. Популяризація підприємницької культури та розвиток підприємницьких навичок: 1.9. проведення форумів, круглих столів, семінарів, тренінгів, майстер-класів, конкурсів, конференцій, у тому числі для безробітних, внутрішньо переміщених осіб та підприємців; 1.10. розвиток підприємницького потенціалу із залученням представників малого і середнього підприємництва, зокрема шляхом демонстрації успішних бізнес-проєктів; 1.11. здійснення постійного моніторингу вебресурсів міжнародних та вітчизняних донорських організацій, грантодавців, що фінансують проєкти у сфері підприємництва. Формування актуального електронного переліку даних. Здійснення організаційно-методичної підтримки отримання фінансової і технічної допомоги на розвиток підприємництва; 1.12. сприяння у співпраці між суб'єктами малого і середнього підприємництва та професійно-технічними і вищими навчальними закладами; 1.13. популяризація підприємництва серед окремих категорій населення (внутрішньо переміщені особи, звільнені у запас або відставку, молодь, старше покоління); 1.14. поширення практики соціальної відповідальності серед суб'єктів підприємництва, у тому числі шляхом демонстрації відповідних бізнес-практик та реалізованих проєктів соціальної корпоративної відповідальності на регіональному та місцевому рівні. 1.15. Підвищення конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу малого і середнього

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	підприємництва: 1.16. проведення серед сільського населення, малих і середніх виробників сільськогосподарської продукції інформаційно-просвітницької роботи з популяризації розвитку сільськогосподарської кооперації; 1.17. сприяння залученню молоді та стартаперів до відкриття власної справи з подальшою підтримкою консультантів (менторів) з приватного сектору, органів державної влади та інститутів громадянського суспільства; 1.18. упровадження гендерної політики шляхом сприяння розвитку жіночого підприємництва.
2. Інвестиційна діяльність	2.1. Залучення міжнародних кредитних та грантових ресурсів для реалізації пріоритетних інфраструктурних інвестиційних проєктів; 2.2. продовження реалізації інфраструктурного проєкту “Завершення будівництва метрополітену у м. Дніпропетровську”; 2.3. реалізація інвестиційних проєктів, спрямованих на підтримку і задоволення потреб внутрішньо переміщених осіб, зокрема на реконструкцію та будівництво громадських будівель, у рамках проєктів “Надзвичайна кредитна програма для відновлення України” та “Програма з відновлення України”, що реалізується із залученням коштів Європейського інвестиційного банку; 2.4. продовження реалізації інвестиційних проєктів для створення комфортних умов проживання громадян, поліпшення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров’я для надання якісних послуг та створення належних умов для всебічного та повноцінного розвитку дітей з виконанням енергозберігаючих заходів, поліпшення умов для надання кваліфікованої допомоги соціально незахищеним верствам населення та стану соціальної та транспортної інфраструктури регіону; 2.5. реалізація пріоритетних інвестиційних проєктів вугільних громад, які залучені у процесі

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	вугільної трансформації; 2.6. будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт закладів освіти, медичних закладів, об'єктів фізкультури та спорту у територіальних громадах Дніпропетровської області, у тому числі закладів спільної власності територіальної громади; 2.7. реставрація, реконструкція та капітальні ремонти закладів культури у територіальних громадах Дніпропетровської області, у тому числі закладів спільної власності територіальної громади; 2.8. будівництво, реконструкція та капітальні ремонти закладів соціального захисту населення у територіальних громадах Дніпропетровської області, у тому числі закладів спільної власності територіальної громади; 2.9. реалізація інфраструктурних проєктів у територіальних громадах Дніпропетровської області; 2.10. будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт протирадіаційних укриттів, бомбосховищ, захисних споруд в установах, організаціях та підприємствах бюджетної сфери, у територіальних громадах Дніпропетровської області та багатоквартирних житлових будинків Дніпропетровської області. 2.11. Ефективна та злагоджена робота регіональних інституцій, спрямованих на підтримку та супровід інвестора: Комунальне підприємство “Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство” Дніпропетровської обласної ради, Комунальне підприємство “Агентство розвитку Дніпра” Дніпропетровської міської ради, а також місцевих інвестиційних інституцій у містах Павлоград, Нікополь, Кривий Ріг та інших; 2.12. підтримка в актуальному стані та постійне оновлення переліку інвестиційних проєктів області, направлення їх до дипломатичних установ України за кордоном з метою пошуку потенційних ділових партнерів та інвесторів;

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	2.13. робота Дніпропетровської інвестиційної ради; 2.14. організація та проведення презентацій області в країнах Європейського Союзу та світу; 2.15. сприяння організації та проведенню бізнес-форумів, ділових зустрічей, семінарів, круглих столів з питань інвестиційної політики, у тому числі з підготовки інвестиційних проєктів, за участю представників ділових кіл зарубіжних країн спільно з Дніпропетровською торгово-промисловою палатою; 2.16. розміщення на інвестиційному порталі “Інвестиційних профілів територіальних громад”.
3. Зовнішньоекономічна та виставково-конгресна діяльність	Забезпечення: 3.1. реалізації державної політики у сфері зовнішніх зносин та зовнішньо-економічної діяльності, розвитку експорту; 3.2. зміни традиційних ринків збуту, просування продукції підприємств-виробників на нові перспективні ринки ЄС, Азії та Африки, інших країн світу; 3.3. здійснення скоординованих, планованих та професійних заходів для збереження та покращення міжнародного іміджу області; 3.4. свободи доступу суб’єктів господарювання до виставково-ярмаркової діяльності; 3.5. якісного представлення потенціалу регіону під час проведення міжнародних та національних виставково-ярмаркових заходів; 3.6. стимулювання розвитку економіки області шляхом презентації виробничих можливостей, агропромислового комплексу, науково-технічного та туристичного потенціалу на національних і міжнародних виставках та ярмарках; 3.7. координації діяльності органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій у сфері виставково-ярмаркової діяльності; 3.8. вивчення передового закордонного

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	досвіду з організації виставок і ярмарок; 3.9. фінансової підтримки виставкових заходів з боку органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; 3.10. роботи ради з розвитку експорту при Дніпропетровській обласній державній адміністрації; сприяння: 3.11. організації та проведенню в області бізнес-форумів, ділових зустрічей, семінарів, круглих столів за участю представників ділових кіл зарубіжних країн; 3.12. поширенню комерційних пропозицій підприємств області через відділи з економічних питань дипломатичних представництв України за кордоном та відповідних пропозицій іноземних партнерів області; 3.13. реалізації спільних з ДУ “Офіс з розвитку підприємництва та експорту” проектів та програм; 3.14. забезпечення діяльності Дніпропетровського регіонального офісу міжнародного співробітництва; 3.15. організації та проведенню презентацій економічного та інвестиційного потенціалу області; 3.16. організації торгово-економічних місій до країн Європи та світу; 3.17. підписанню нових міжрегіональних угод про співробітництво в Україні та за кордоном; 3.18. відзначенню в області Дня Європи із залученням представників іноземних дипломатичних установ в Україні та делегацій регіонів держав світу, з якими область співпрацює відповідно до угод про міжнародне міжрегіональне співробітництво; 3.19. організації участі підприємств області в найбільш знакових міжнародних та загальнодержавних заходах, серед них – Дніпровський економічний форум DEF’2024 у Дніпропетровській області. 3.20. налагодженню прямих довгострокових відносин між вітчизняними і закордонними виробниками продукції (надавачами послуг) та їх

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	споживачами; 3.21. реалізація заходів Дніпропетровською торгово-промисловою палатою продовження співпраці з ключовими донорами (USAID, MOM, GIZ, ITC та ін.) для допомоги мікро-, малому та середньому бізнесу, а саме: для розвитку консультаційних послуг для експортерів, інформаційно-маркетингового обслуговування, пошуку джерел співфінансування вартості міжнародної сертифікації систем менеджменту та безпеки продукції; 3.22. продовження роботи у напрямі посилення діалогу підприємств регіону, державних банків, Експортно-кредитного агентства (ЕКА), Офісу розвитку підприємництва та експорту, робота з кластерними утвореннями та галузевими об'єднаннями підприємств регіону для сприяння участі регіонального бізнесу в експортних альянсах, міжнародних галузевих виставках, навчанні, іміджевих заходах; 3.23. продовження активної роботи ДТПП як регіонального представника ТПП України з експортерами в європейському консорціумі EEN (організація розміщення профілів експортерів для пошуку ділових партнерів, підготовки до участі в онлайн-B2B заходах, навчальних проектах); 3.24. підвищення якості та обсягу робіт та напрямів компетенції експортних консультантів, які працюють у Центрі підтримки експорту при Дніпропетровській ТПП як частині національної мережі Центрів підтримки експорту при ТПП України; 3.25. посилення діалогу підприємств-членів ДТПП з Дніпропетровською митницею з метою активізації експортної діяльності. 3.26. Організації торгово-економічних місій до країн Європи та світу; 3.27. підписання нових міжрегіональних угод про співробітництво в Україні та за кордоном; 3.28. організація участі підприємств області в найбільш знакових міжнародних та загальнодержавних заходах; 3.29. створення презентаційних матеріалів: "Можливості Дніпропетровської області.

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	Зовнішня торгівля. Паспорти експортерів” (укр. та англ. версії).
4. Промисловий комплекс	4.1. сприяння вирішенню проблемних питань промислових підприємств області; 4.2. відновлення процесу модернізації та реконструкції діючого виробництва, запровадження енергозберігаючих технологій та системного заощадження енергетичних ресурсів на промислових підприємствах області; 4.3. сприяння процесам імпортозаміщення у промисловому виробництві з метою розширення попиту на вітчизняні товари на внутрішньому ринку; 4.4. сприяння залученню наявних промислових потужностей області до виконання завдань з забезпечення обороноздатності країни та області.
5. Агропромисловий комплекс	Сприяти: 5.1. забезпеченню продовольчої безпеки; 5.2. росту темпів виробництва валової продукції сільського господарства; 5.3. розширенню експортних можливостей шляхом вироблення широкого асортименту готової продукції та скороченню відсотка експорту сировини; 5.4. налагодженню логістичних процесів; 5.5. залученню коштів державної підтримки галузі агропромислового виробництва; 5.6. проведенню форумів, нарад, виставок-ярмарок, конгресів, семінарів, конференцій з метою підвищення агропромислового потенціалу області; 5.7. проведенню відновлення, реконструкції, модернізації меліоративних об’єктів і систем, підвищувати ефективність використання меліоративних систем, застосувати системи зрошення для виробництва продукції рослинництва, а також підвищення якості ґрунтового покриву та інших корисних властивостей земельних ділянок сільськогосподарського призначення; 5.8. визначенню шкоди та збитків, завданих

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	земельним ресурсам внаслідок збройної агресії росії, та в подальшому відшкодування втрат.
6. Податково-бюджетна діяльність	6.1. застосування заходів, спрямованих на подолання негативних явищ в економіці, пов'язаних із повномасштабною агресією; 6.2. нарощування доходів місцевих бюджетів шляхом активного відновлення роботи підприємств, малого та середнього підприємництва, зростання заробітних плат; 6.3. відновлення та підвищення рівня бюджетної самостійності місцевих бюджетів; 6.4. підвищення мотивації до нарощування дохідної бази місцевих бюджетів; 6.5. здійснення управління бюджетними коштами в межах встановлених бюджетних призначень із забезпеченням їх ефективного та раціонального використання; 6.6. мінімізація ризиків ухилення від сплати податків, недопущення зростання податкового боргу до місцевих бюджетів, встановлення об'єктивних критеріїв при наданні податкових пільг органами місцевого самоврядування в умовах розширення прав щодо самостійного прийняття ними рішень; 6.7. покращення співпраці органів місцевого самоврядування та органів податкової служби з виконаних планових показників дохідної частини місцевих бюджетів; 6.8. підвищення ролі та відповідальності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у розв'язанні актуальних проблем соціально-економічного розвитку територіальних громад і особливо тих, що зазнали негативного впливу у зв'язку із повномасштабною агресією російської федерації; 6.9. проведення раціональної та ефективної податково-бюджетної політики, дотримання фінансової дисципліни; 6.10. забезпечення своєчасної та у повному обсязі виплати заробітної плати та проведення розрахунків за спожиті енергоносії.
7. Розвиток туристичної	7.1. відновлення об'єктів туристичної

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
сфери	інфраструктури територіальними громадами області; 7.2. формування і розвиток туристичних дестинацій як територій туристичної привабливості; 7.3. збереження національної культури, відродження народних ремесл; 7.4. системне навчання та підготовка кваліфікованих спеціалістів у сфері туристичної індустрії та гостинності; 7.5. розвиток розгалуженої мережі організацій та установ, що надають екскурсійні, культурно-розважальні, оздоровчі та інші послуги; 7.6. сприяння реалізації інвестиційних проєктів, спрямованих на розвиток сфери туризму. 7.7. розвиток з урахуванням сучасних тенденцій туризму у світі, а також в умовах поглиблення відносин між Україною та Європейським Союзом.
Екологічна та енергетична безпека	
1. Паливно-енергетичний комплекс та енергозбереження	1.1. збільшення потужності введених в експлуатацію об'єктів альтернативної енергетики, що виробляють електричну енергію; 1.2. збільшення потужності введених в експлуатацію об'єктів альтернативної енергетики, що виробляють теплову енергію; 1.3. збільшення кількості будівель бюджетних установ на яких впроваджено систему енергетичного моніторингу; 1.4. впровадження заходів з підвищення рівня енергоефективності будівель бюджетної сфери з використанням механізму енергосервісу.
2. Охорона навколишнього природного середовища	2.1 розбудова системи екологічного моніторингу області; 2.2. зменшення забруднення повітряного басейну; 2.3. захист водних ресурсів від виснаження та забруднення; 2.4. відновлення, рекультивації порушених

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	земель та родючості ґрунтів, скорочення відчуження земель; 2.5. поліпшення та вдосконалення сфери збору, утилізації та переробки твердих побутових відходів; 2.6. підвищення ефективності у сфері поводження та утилізації промислових відходів; 2.7. збереження та відтворення біорізноманіття Дніпропетровської області, формування територіально-функціональної системи екологічної мережі; 2.8. розвиток рекреаційних зон; 2.9. підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами; 2.10. розвиток альтернативної енергетики; підвищення енергоефективності та енергозбереження. 2.11. будівництва, реконструкції систем водовідведення, упровадження прогресивних методів очистки стічних вод; 2.12. реконструкції, будівництва, ремонту систем зливової каналізації з оснащенням локальних систем очистки стоків; 2.13. реконструкції інженерної інфраструктури зрошувальних систем (у тому числі модернізація, будівництво та капітальний ремонт мереж зрошуваних систем); 2.14. розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарно стану річок і водойм; 2.15. поліпшення стану поверхневих водних об'єктів на території Дніпропетровської області шляхом упровадження біомеліоративних заходів; 2.16. ліквідації наслідків підтоплення на забудованих територіях, у першу чергу тих, що потребують термінового захисту.
3. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	3.1. реалізація державної політики у сфері цивільного захисту та пожежної безпеки, підвищення рівня захисту населення і території області від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в мирний час;

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	3.2. забезпечення гарантованого рівня захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період, накопичення засобів захисту. 3.3. забезпечення підтримання в постійному експлуатаційному стані регіональної системи оповіщення органів управління та населення про загрозу та виникнення надзвичайної ситуації; 3.4. створення системи постійного моніторингу та спостереження за радіаційною обстановкою на території області; 3.5. закупівля аварійно-рятувальної техніки; 3.6. створення чергово-диспетчерських служб підприємств, установ та організацій, населення з питань техногенної, пожежної і природної безпеки та реагування на надзвичайні ситуації; 3.7. забезпечення достатнього рівня безпеки території області; 3.8. ефективність дій щодо запобігання й реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру.
Забезпечення якісних умов життя	
1. Надання адміністративних послуг	Досягнення головної мети Програми тісно пов'язано з реалізацією чотирьох пріоритетних напрямів у сфері надання адміністративних послуг, серед яких: 1.1. стандартизація та вдосконалення нормативно-правового регулювання сфери надання адміністративних послуг; 1.2. розбудова та підтримка єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області; 1.3. впровадження процесів цифрової трансформації та електронних сервісів у сфері надання адміністративних послуг; 1.4. навчальна та інформаційна підтримка, популяризація ЦНАП та поширення успішних практик у сфері надання адміністративних послуг; 1.5. сприяння запровадженню на місцевому рівні нових стандартизованих порядків і моделей надання адміністративних послуг, у тому числі комплексних послуг та послуг “одним пакетом”

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	за життєвими обставинами й бізнес-ситуаціями, зокрема і в електронній формі; 1.6. забезпечення загального методичного супроводу діяльності ЦНАП регіону шляхом розроблення та поширення методичних рекомендацій, шаблонних зразків документів та єдиних порядків реалізації повноважень і функцій адміністраторів ЦНАП на території області, у тому числі в електронній формі; 1.7. відкриття нових сучасних ЦНАП в територіальних громадах регіону з розвинутою мережею територіальних підрозділів та віддалених робочих місць адміністраторів; 1.8. забезпечення належних умов для перебування та обслуговування у ЦНАП регіону осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Запровадження спеціалізованих технічних рішень для якісного обслуговування осіб з інвалідністю у таких центрах; 1.9. розширення спектра найзапитуваніших серед населення послуг у ЦНАП, у тому числі з питань оформлення й видачі біометричних паспортних документів, державної реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів та видачі (обміну) посвідчень водія, державної реєстрації актів цивільного стану, соціальних та пенсійних послуг тощо; 1.10. здійснення комплексного моніторингу, у тому числі виїзного, стосовно роботи єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області та якості обслуговування фізичних та юридичних осіб у таких центрах; 1.11. розвиток електронних інформаційних ресурсів єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області; 1.12. організація процесу надання суб'єктам звернення електронних послуг (у тому числі комплексних послуг та послуг "одним пакетом" за життєвими обставинами й бізнес-ситуаціями) інформаційно-телекомунікаційними засобами регіональних інформаційних та інших систем, зокрема Єдиного державного вебпорталу електронних послуг "Портал Дія"; 1.13. забезпечення систематичного навчання персоналу ЦНАП у спеціалізованих навчальних

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	програмах щодо: правил надання першої домедичної допомоги громадянам у критичних ситуаціях, ефективної мотивації персоналу ЦНАП, формування корпоративної культури в організації та управління змінами, організації командної роботи, публічних комунікацій, створення позитивного іміджу ЦНАП, вільного володіння державною мовою тощо; 1.14. практична реалізація фірмового стилю і ключових атрибутів єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області; 1.15. організація роботи ЦНАП як дієвих майданчиків для творчого, духовного та патріотичного розвитку мешканців регіону; 1.16. проведення масштабних інформаційних кампаній, у тому числі за участю засобів масової інформації, для популяризації діяльності єдиної мережі ЦНАП Дніпропетровської області та пропагування користування електронними сервісами серед населення.
2. Зайнятість населення та ринок праці	2.1. реалізація державної політики у сфері зайнятості населення, сприяння громадянам у підборі відповідної роботи та надання послуг роботодавцям з добору працівників; 2.2. організація проведення громадських, суспільно корисних (в умовах воєнного стану) та інших робіт тимчасового характеру; 2.3. розширення сфери застосування праці та стимулювання зацікавленості роботодавців у створенні нових робочих місць; 2.4. організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних з урахуванням поточної та перспективної потреб ринку праці; 2.5. підвищення конкурентоспроможності на ринку праці осіб віком старше 45 років шляхом отримання ваучера для проходження перепідготовки або підвищення кваліфікації; 2.6. проведення професійної орієнтації населення; 2.7. додаткове сприяння у працевлаштуванні окремих категорій громадян, які

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	неконкурентоспроможні на ринку праці, у тому числі шляхом наданням компенсаційних виплат роботодавцям, які працевлаштовують за направленням центрів зайнятості громадян окремих категорій.
3. Доходи населення та заробітна плата	3.1. виконання роботодавцями умов колективних договорів, регіональної та галузевих угод у частині оплати праці, недопущення необґрунтованого зменшення заробітної плати; 3.2. поступове погашення заборгованості із виплати заробітної плати за рахунок посилення ефективності роботи обласних, міських та районних комісій з питань погашення заборгованості із виплати заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат для забезпечення податкових та інших бюджетних надходжень, страхових внесків до Пенсійного фонду України та запобігання випадкам неплатоспроможності; 3.3. забезпечення контролю за своєчасною і не нижчою за визначений державою мінімальний розмір оплатою праці; 3.4. легалізація заробітної плати шляхом активної інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення і роботодавців щодо негативних наслідків виплати тіньової заробітної плати.
4. Пенсійне забезпечення та соціальне страхування	Забезпечення: 4.1 призначення, перерахунків та виплати пенсій відповідно до підвищених соціальних стандартів для осіб, які втратили працездатність, згідно із законом України про Державний бюджет на відповідний рік; 4.2. у повному обсязі поточного надходження коштів до бюджету Пенсійного фонду України та фінансування витрат на виплату пенсій і допомоги; 4.3. постійного контролю за дотриманням пенсійного законодавства, цільовим використанням коштів Пенсійного фонду України; 4.4. проведення інформаційно-

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	роз'яснювальної роботи щодо змін у пенсійному законодавстві, нарахування та сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, діяльності Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області в засобах масової інформації, на інформаційній сторінці вебпорталу Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області, соціальних мережах та інших місцях загального доступу; 4.5. спільної роботи з органами Державної виконавчої служби щодо погашення заборгованості до Пенсійного фонду України.
5. Соціальний захист населення	Забезпечення: 5.1. своєчасності нарахування та проведення виплати допомоги сім'ям з дітьми, інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, малозабезпеченим сім'ям, а також контроль за призначенням та виплатою пенсій громадянам у порядку і розмірах, визначених законодавством; 5.2. надання соціальних послуг особам похилого віку та особам з інвалідністю, які за станом здоров'я потребують допомоги; 5.3. своєчасності нарахування та проведення виплати компенсацій та допомоги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у порядку і розмірах, визначених законодавством; 5.4. своєчасним санаторно-курортним лікуванням пільгових категорій громадян; 5.5. своєчасності нарахування та виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та територій, прилеглих до зони проведення воєнних (бойових) дій; 5.6. надання матеріальної допомоги найбільш вразливим верствам населення на підставі рішень відповідних комісій з питань надання допомоги окремим категоріям населення, створених місцевими органами виконавчої влади;

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	5.7. надання громадським організаціям інвалідів та ветеранів фінансової допомоги на проведення організаційних заходів відповідно до статутної діяльності; 5.8. установа щомісячної обласної стипендії особам, яким виповнилося 100 і більше років; 5.9. продовження забезпечення осіб з обмеженими фізичними можливостями засобами зв'язку (у тому числі мобільного, у разі відсутності технічних умов проведення лінійного зв'язку); 5.10. проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи для внутрішньо переміщених осіб стосовно змін законодавства стосовно забезпечення їхніх прав і свобод.
6. Розвиток житлово-комунального господарства	6.1. відновлення систем водо-, теплопостачання в громадах області, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації; 6.2. забезпечення населення надійним та якісним водо-, теплопостачанням; 6.3. упровадження енергозберігаючих заходів на підприємствах житлово-комунального господарства області; 6.4. ремонт об'єктів житлового господарства; 6.5. забезпечення якісною питною водою всіх, без винятку, населених пунктів області, ремонт та розширення мережі існуючих водопроводів; 6.6. будівництво, реконструкція та ремонти об'єктів соціальної інфраструктури; 6.7. благоустрій та реалізація інфраструктурних проєктів, спрямованих на поліпшення екологічної ситуації в населених пунктах області, та створення максимального рівня комфорту та затишку для мешканців області; 6.8. реконструкція, капітальний та поточний ремонт об'єктів укриття, бомбосховищ,

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	захисних споруд в установах, організаціях та підприємствах бюджетної сфери, багатоквартирних житлових будинків Дніпропетровської області.
7. Розвиток інфраструктури регіону, благоустрій територій	7.1. поліпшення стану автомобільних доріг загального користування місцевого значення в кількості 867 одиниць загальною протяжністю 6 368,962 км; 7.2. поліпшення стану доріг області; 7.3. утримання штучних споруд та інших об'єктів дорожньої та транспортної інфраструктури; 7.4. утеплення фасадів, що становлять складову частину житлових будинків, термомодернізація будинків.
8. Транспорт, транспортна інфраструктура, зв'язок та електронне урядування	8.1. проведення засідань конкурсного комітету з проведення конкурсів на перевезення пасажирів на міжміських та приміських автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі території Дніпропетровської області (внутрішньообласні маршрути); 8.2. надання якісних послуг з перевезення пасажирів і вантажів та забезпечення високого рівня безпеки руху потягів; 8.3. здійснення комплексного дослідження ринку пасажирських перевезень та вивчення попиту населення в Дніпропетровській області на приміських та міжміських автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі території Дніпропетровської області (внутрішньообласні маршрути); 8.4. будівництво метрополітену в м. Дніпрі; 8.5. розвиток велодоріжок; 8.6. модернізація і оновлення транспортних засобів, що здійснюють міські перевезення пасажирів, відповідно до планів роботи міських рад; 8.7. підвищення ефективності державного регулювання та контролю за діяльністю автомобільного транспорту;

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	8.8. забезпечення безперешкодного доступу до громадського транспорту осіб з обмеженими фізичними можливостями; 8.9. продовження впровадження системи GPS-моніторингу за здійсненням автотранспортних пасажирських перевезень; 8.10. оновлення матеріально-технічної бази та рухомого складу всіх видів транспорту. 8.11. Організаційне та методичне забезпечення Програми “Дніпропетровщина: цифрова трансформація” на 2023 – 2025 роки (затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 14.10.2022 № 216-13/VIII): 8.12. проведення оцінювання рівня цифрового розвитку районів, міст та територіальних громад області за визначеними показниками; 8.13. проведення інвентаризації інформаційних та програмно-технічних ресурсів усіх структурних підрозділів облдержадміністрації, райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування з урахуванням вимог нормативно-правових актів стосовно використання комп’ютерних програм; 8.14. розробка нормативно-правових та технічних документів, методичних рекомендацій щодо: організації виконання завдань Програми; створення, упровадження та адміністрування інформаційних систем та програмно-технічних комплексів, засобів інформатизації, механізмів інтеграції систем; організації цифрових робочих місць службовців; організації захисту інформації в регіональних телекомунікаційних системах; 8.15. організація навчання фахівців органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, у тому числі на базі спеціалізованих установ та підприємств, з питань цифрових навичок та компетенцій. Постійне підвищення кваліфікації фахівців КП ГІКНВЦ ДОР (адміністраторів мереж та баз даних, захисту інформації тощо); 8.16. залучення усіх верств населення до використання цифрових технологій та розвитку

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	відповідних цифрових компетенцій та навичок, цифрової грамотності, в тому числі шляхом виготовлення та розповсюдження мультимедійної та друкованої продукції тощо; 8.17. проведення всеукраїнських науково-практичних конференцій, регіональних семінарів, круглих столів, відеоконференцій за участю керівників органів влади, науковців, представників громадських організацій та бізнес-структур щодо впровадження новітніх інформаційних технологій, електронного урядування тощо. 8.19. Упровадження технологій е-урядування в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування області; формування системи регіональних електронних інформаційних ресурсів; 8.20. модернізація, розвиток та забезпечення функціонування системи електронного документообігу; 8.21. упровадження пілотних проєктів із реалізації електронних сервісів та систем у місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, територіальних громадах; 8.22. упровадження типових рішень у місцевих органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування; 8.23. запровадження проєктів зі створення інструментів (сервісів) із застосуванням відкритих даних тощо; 8.24. запровадження та розвиток проєктів е-демократії (е-петиції, е-звернення, е-консультації, “Бюджет участі” тощо); 8.25 реалізація спільних проєктів (програм), спрямованих на розвиток е-урядування, з державними, міжнародними, громадськими організаціями (фондами); 8.26. розвиток інтегрованої платформи інтернет-порталів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. 8.27. Розвиток електронного

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	комунікаційного середовища в регіоні, організація захисту інформації та реалізація заходів з кібербезпеки: 8.28. підвищення якості та розширення доступності широкосмугового доступу до мережі Інтернет у сільській місцевості, у тому числі шляхом підключення об'єктів соціальної інфраструктури; 8.29. поширення технології бездротової мережі у роботі місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; 8.30. розвиток регіонального Дата-центру Дніпропетровської області (далі – РДЦ); 8.31. упровадження технологій швидкісної передачі даних із використанням регіональної мережі IP-телефонії по всій території області на базі ЕКЦ області; 8.32. апаратне та програмне забезпечення обласного ситуаційного центру; 8.33. створення та супроводження комплексних систем захисту інформації на регіональних програмно-технічних комплексах, інформаційних системах тощо; 8.34. резервування регіональних інформаційних ресурсів, що функціонують на ЕКЦ області, на зовнішніх інформаційних ресурсах; 8.35. проведення практичних навчань у сфері кібербезпеки та кібергігієни; 8.36. зміцнення довіри приватного сектору та громадян до цифрових послуг, які надаються державою, безумовно виконуючи вимоги щодо забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту під час їх надання та інформуючи громадськість про їх безпечність та надійність; 8.37. Підтримка працездатності та забезпечення функціонування існуючих систем: 8.38. підтримка безперебійного функціонування СІАЗ, ЕКЦ та існуючих інформаційних систем області; 8.39. підтримка існуючих телекомунікаційних сервісів та забезпечення

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	функціонування ширококосмугових захищених каналів зв'язку; 8.40. придбання засобів інформатизації для органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; 8.41. придбання обладнання, ліцензійного програмного забезпечення, комплектуючих частин та приладів для ЕКЦ області; 8.42. поновлення ліцензій на використання раніше придбаного програмного забезпечення.
9. Розвиток інформаційного простору	Забезпечення: 9.1. інформаційно-роз'яснювальної роботи про військово-політичну ситуацію в країні та заходи безпеки щодо попередження терористичної загрози; 9.2. висвітлення важливих подій в Україні та Дніпропетровській області в умовах воєнного стану; 9.3. інформування населення про роботу критичної інфраструктури, об'єктів життєзабезпечення тощо в умовах воєнного стану; 9.4. оприлюднення інформаційних матеріалів про гуманітарну ситуацію в Дніпропетровській області (зокрема, про роботу органів державної влади з переселенцями, пораненими військовими, родинами захисників, евакуацію людей тощо); 9.5. удосконалення інформування населення про соціальну підтримку мешканців Дніпропетровської області та тимчасово переміщених осіб, які знаходяться на території регіону; 9.6. інформування населення щодо основних напрямів державної політики та діяльності Дніпропетровської обласної військової адміністрації в реаліях воєнного часу; 9.7. оприлюднення інформаційних матеріалів про воєнну та безпекову ситуацію, суспільно-політичні, економічні, соціальні, культурні, спортивні та інші події, що відбуваються в державі та Дніпропетровській області; 9.8. інформування населення щодо

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	соціально-економічної ситуації в Дніпропетровській області в умовах воєнного стану; 9.10. оперативне висвітлення незапланованих подій (воєнні дії, надзвичайні пригоди, аварії, природні лиха, епідемії тощо) та реагування на них з боку влади; 9.11. оприлюднення офіційної інформації про події в Україні та Дніпропетровській області з метою протидії ПІСО агресора; сприяння: 9.12. реалізації державної інформаційної політики на території області через розміщення інформації на сайті обласної державної адміністрації, розсилку на всі інтернет-видання регіону, електронні та друковані медіа; 9.13. проведенню брифінгів із керівництвом обласної державної адміністрації та її структурних підрозділів щодо пріоритетних питань державної політики та актуальних питань сьогодення; 9.14. організації роботи щодо участі представників обласної державної адміністрації в програмах місцевих телеканалів.
Розвиток людського потенціалу	
1. Демографічно-ресурсний розвиток	1.1. проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи стосовно права на окремі види державної допомоги сім'ям, у яких народилися діти; 1.2. виплати одноразової винагороди жінкам, які відзначені почесним званням України "Мати-героїня"; 1.3. підтримки багатодітних сімей; 1.4. виплати допомоги дітям, що перебувають під опікою чи піклуванням, у розмірі відповідно до чинного законодавства; 1.5. проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи стосовно права на забезпечення санаторно-курортними путівками громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, ветеранів війни, осіб з інвалідністю, учасників АТО/ООС, осіб, які

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	приймали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України; 1.6. виплати допомоги при народженні дитини, грошової компенсації “пакунок малюка”, компенсації послуги “муніципальна няня” жінкам, у тому числі тим, які вийшли на роботу на умовах неповного робочого часу; 1.7. проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи стосовно прав на види державної допомоги, яку гарантує держава для осіб (та членам їх сімей), що перебувають в офіційно зареєстрованому шлюбі; 1.8. виплати допомоги при усиновленні дитини; 1.9. забезпечення санаторно-курортним лікуванням пільгових категорій громадян; 1.10. виплати компенсацій та допомоги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
2. Освіта	2.1. впровадження елементів дуальної форми навчання в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти; 2.2. продовження освітнього процесу в створених навчально-практичних центрах сучасної професійної освіти на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти; 2.3. сприяння впровадженню науково-технічних розробок у базових галузях промисловості; 2.4. проведення в області інтерактивних заходів, присвячених популяризації науки; 2.5. створення й постійного поповнення бази даних стосовно потенційних виконавців інноваційних проєктів; 2.6. розвиток учнівського та студентського самоврядування шляхом залучення молоді до участі в управлінні закладами освіти; 2.7. створення умов для реалізації

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	інклюзивного навчання у закладах освіти, системного кваліфікованого психолого-педагогічного супроводу та корекційно-розвиткових занять для дітей з інвалідністю та їх батьків; 2.8. створення відкритого доступу до навчальних ресурсів, застосування нових технологій, реалізації освітніх проєктів та ініціатив, проведення навчальних занять шляхом використання різних форм та технологій дистанційного навчання, дієвої системи дистанційного навчання, здійснення на її основі ефективного впровадження й використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності; 2.9. удосконалення регіональної системи підтримки обдарованих дітей, молоді, науковців; 2.10. осучаснення системи підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників, перепідготовки керівників освітніх установ відповідно до вимог часу; 2.11. здійснення комплексу технічних заходів щодо пожежної та техногенної безпеки, охорони праці та санітарно-епідеміологічного благополуччя закладів освіти області; 2.12. створення безпечного освітнього середовища та сучасної матеріально-технічної бази закладів освіти, реалізація заходів, спрямованих на забезпечення інформатизації освіти, створення, підготовки, облаштування та введення в облік фонду захисних споруд найпростіших укриттів у відповідності до чинних стандартів, правил та норм, з огляду на наявну загрозу життю і здоров'ю учасників освітнього процесу внаслідок збройної агресії російської федерації та оголошення в Україні воєнного стану. 2.13. підвищення соціального статусу педагогічних та науково-педагогічних працівників, проведення для працівників навчально-методичних семінарів, науково-практичних конференцій, тренінгів з питань

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	використання інформаційно-комунікативних технологій в освітній діяльності тощо;
3. Охорона здоров'я	3.1. забезпечення належної та рівної фізичної доступності первинної медичної допомоги за рахунок розвитку мережі амбулаторій, поліпшення якості медичної допомоги на первинному рівні шляхом повноти здійснення скринінгових досліджень; 3.2. забезпечення функціонування спроможної мережі закладів охорони здоров'я, які будуть гарантувати охоплення населення ефективним, доступним та безоплатним медичним обслуговуванням та спрямування до них першочергових ресурсів, які дозволять стало функціонувати системі та забезпечити її розвиток; 3.3. створення мережі реабілітаційних центрів; 3.4. розвиток послуг з психічного здоров'я; 3.5. впровадження нових механізмів надання населенню області медичних послуг у рамках реалізації Закону України “Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення”; 3.6. розроблення програмних заходів для забезпечення фінансування медичних послуг понад обсяг, передбачений програмою медичних гарантій обслуговування населення; 3.7. розвиток медичної допомоги пацієнтам з орфаними захворюваннями; 3.8. забезпечення умов безпечного материнства, здорового дитинства та збереження репродуктивного здоров'я населення області; 3.9. запобігання та лікування серцево-судинних та судинно-мозкових хвороб; 3.10. здійснення заходів з розвитку донорства крові та її компонентів; 3.11. забезпечення стратегічного керівництва у сфері громадського здоров'я; 3.12. забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД; 3.13. вдосконалення системи охорони

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	здоров'я області щодо викликів, пов'язаних з пандеміями; 3.14. охоплення дітей щепленнями проти вакцинованих інфекцій.
4. Підтримка сім'ї, дітей та молоді	4.1. підвищення рівня української національної та громадянської ідентичності; 4.2. подолання посттоталітарних деструктивних наслідків у свідомості населення України; 4.3. виконання програм для підготовки фахівців, які працюють з молоддю, у тому числі програми “Молодіжний працівник”; 4.4. збільшення чисельності населення, готового до захисту незалежності та територіальної цілісності України.
5. Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	5.1. своєчасне виявлення та облік дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, надання у визначений законодавством строк таким дітям статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування; 5.2. усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; влаштування дітей під опіку (піклування); родинних груп дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу. 5.3. влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування до форми, наближеної до сімейної, а саме до малих групових будинків; 5.4. організація заходів до Дня захисту дітей, Дня усиновлення з метою підтримки та розвитку національного усиновлення, сімейних форм виховання.
6. Культура	6.1. формування повного базового набору культурних послуг в сільських, селищних, міських територіальних громадах; 6.2. розробка та впровадження запобіжних механізмів скорочення культурних послуг внаслідок руйнівних процесів під час воєнних дій

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	та закриття закладів культури органами місцевого самоврядування; 6.3. реалізація завдання з поступового створення сприятливого середовища для гармонійного розвитку потужного українськомовного середовища; 6.4. розширення переліку культурних послуг (платних та безоплатних); 6.5. створення культурних продуктів у сфері креативних індустрій; 6.6. формування та організація проведення фестивалів, мистецьких виставок, концертів, вистав, творчих конкурсів, основних культурно-мистецьких заходів та взаємозбагачення національних культур; 6.7. актуалізація та оновлення бібліотечних фондів, оптимізація змістовної частини роботи музеїв та бібліотек; 6.8. підвищення рівня духовно-національної свідомості та ідентичності українського народу шляхом ревіталізації пам'яток об'єктів культурної спадщини; 6.9. підтримка та популяризація традиційних народних промислів і мистецьких творчих доробків; 6.10. впровадження стандартів української мови та вимог до рівня володіння нею для поступового формування єдиного мовно-інформаційного простору; 6.11. інформування населення щодо культурного розвитку області та подій культурного життя Дніпропетровщини; 6.12. інформаційна підтримка сучасного культурного життя шляхом створення та оприлюднення документальних фільмів, відеороликів та інших відеоконтентів з популяризації культурної спадщини; 6.13. покращення професійної підготовки та перепідготовки кадрів мистецької освіти, вдосконалення методичних та навчальних матеріалів; 6.14. забезпечення повноти підключення

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	закладів культури до широкосмугового Інтернету; 6.15. підтримка вивчення і пропагування багатокультурної спадщини області; 6.16. створення центрів культурних послуг; розвиток культурних ініціатив місцевих спільнот, налагодження співпраці між громадськими організаціями та ініціативами різних національних та етнічних громад області (через проведення форумів, фестивалів, років/місяців/днів національних культур, пріоритет заходів, які передбачають широкі партнерські зв'язки тощо); 6.17. збереження будівель закладів культури області, виконання необхідних ремонтних і реставраційних робіт; придбання сучасних музичних інструментів та звукової апаратури, створення нових сучасних костюмів для творчих колективів закладів культури.
7. Фізичне виховання та спорт	7.1. проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення здійснюється згідно з наказом Міністерства молоді та спорту України від 04.10.2018 № 4607 “Про затвердження тестів і нормативів для осіб, щорічне оцінювання фізичної підготовленості яких проводиться на добровільних засадах, Інструкції про організацію його проведення та форми Звіту про результати його проведення”; 7.2. виконання плану заходів щодо організації на території Дніпропетровської області оздоровчої рухової активності громадян у місцях масового відпочинку в рамках соціального проекту “Активні парки – локації здорової України” на території Дніпропетровської області затверджених розпорядженням голови облдержадміністрації від 02.06.2021 № Р-500/0/3-21; 7.3. залучення широких верств населення до систематичних занять фізичною культурою та масовим спортом; 7.4. сприяти залученню ветеранів війни та

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	членів їхніх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни до фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів, занять з рухової активності тощо; 7.5. популяризація здорового способу життя та фізичної реабілітації; 7.6. збільшення кількості населення, яке займається всіма видами фізкультурно-оздоровчої та спортивної направленості; 7.7. максимальна реалізація здібностей обдарованої молоді, у тому числі й молоді з обмеженими фізичними можливостями, у дитячо-юнацькому, резервному спорті, спорті вищих досягнень та виховання її у дусі олімпізму; 7.7. проведення обласних спортивно-масових змагань і забезпечення підготовки та гідного виступу спортсменів регіону на державних і міжнародних змаганнях з олімпійських та неолімпійських видів спорту; 7.8. сприяти відновленню проведення національних спортивних змагань в Дніпропетровській області з дотриманням заходів безпеки для спортсменів та глядачів; 7.9. поліпшення розвитку спортивної інфраструктури області; 7.10. провести аудит стану пошкодженої/знищеної спортивної інфраструктури та спортивних локацій; 7.11. визначити пріоритетні напрями у відновленні пошкодженої спортивної інфраструктури та спортивних локацій (з урахуванням наявних фінансових ресурсів та термінів їхнього відновлення); 7.12. поліпшення матеріально-технічної спортивної бази, що дасть можливість створення умов для поліпшення здоров'я населення; 7.13. забезпечення діяльності фізкультурно-спортивних товариств “Колос”, “Спартак”, “Україна”, “Динамо”, комунального закладу “Обласна школа вищої спортивної майстерності” Дніпропетровської обласної ради, регіональних центрів з фізичної культури і спорту інвалідів

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	“Інваспорт” та фізичного здоров’я населення “Спорт для всіх”, обласної дитячо-юнацької спортивної школи з бадмінтону, комунального закладу “Центр олімпійської підготовки з дзюдо” Дніпропетровської обласної ради.
Інноваційний розвиток регіону на основі смарт-спеціалізації	
1. Науково-технічна та інноваційна діяльність	1.1. сприяння впровадженню науково-технічних розробок у базових галузях промисловості; 1.2. проведення в області науково практичних конференцій інтерактивних заходів, присвячених популяризації науки; 1.3. сприяння впровадженню науково-технічних розробок у промисловість; 1.4. створення й постійне поповнення бази даних стосовно потенційних виконавців інноваційних проєктів.
2. Розвиток громад	2.1. запровадження сучасної управлінської культури на рівні європейських стандартів; 2.2. формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища територіальних громад; 2.3. запровадження механізму державного контролю за відповідністю Конституції та законам України рішень органів місцевого самоврядування та якістю надання населенню публічних послуг; 2.4. становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності, узгодження інтересів держави та територіальних громад; 2.5. здійснення методично-консультативного супроводу діяльності територіальних громад та проведення навчання у зв’язку зі зміною територіального устрою; 2.6. надання консультативно-методичної допомоги органам місцевого самоврядування та їх посадовим особам щодо виконання ними делегованих повноважень органів виконавчої влади та забезпечення дотримання вимог

Галузі (сфери діяльності)	Завдання та заходи
	законодавства; 2.7. створення унікальних знань на основі досвіду, генерація, розповсюдження знань, успішних методик шляхом залучення представників територіальних громад до участі у роботі семінарів, нарад, зустрічей тощо; 2.8. проведення щорічних обласних науково-практичних конференцій, у тому числі виїзних семінарів, нарад, лекторіїв, круглих столів, форумів тощо; 2.9. проведення семінарів, практикумів, надання методичної допомоги територіальним громадам при підготовці проєктів регіонального розвитку для отримання коштів державного бюджету на розвиток інфраструктури, а також для участі в конкурсі інвестиційних програм та проєктів, які можуть фінансуватися за рахунок Фонду ліквідації наслідків збройної агресії; 2.10. розповсюдження інформаційних матеріалів серед представників територіальних громад.

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік (далі – Програма) є документом державного планування місцевого рівня.

Програмою окреслені цілі, основні завдання та заходи економічного, соціального та культурного розвитку регіону на короткостроковий період з урахуванням загально державних реформ.

Основою Програми являється людиноцентричний підхід, оскільки розвиток людського капіталу є підґрунтям зростання регіональної економіки та зміцнення конкурентних позицій регіону як в країні, так і світу.

Розроблення Програми має зв'язок та узгоджується з іншими документами державного планування, що в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття проєктних рішень, а саме:

Цілі сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722);

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;

Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року, затвердженої рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.08.2020 № 624-24/VII;

План реалізації Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року на 2021 – 2023 роки, затвердженого рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.08.2020 № 624-24/VII.

Програма розроблена згідно з вимогами Конституції України, на підставі:

Закону України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” від 02.12.2012 № 1602-III;

Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку” від 20.03.2018 № 2354-VIII (із змінами);

Указами Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”, затвердженим Законом України “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні”, від 24 лютого 2022 року № 68/2022 “Про утворення військових адміністрацій”, від 26 липня 2023 року № 451/2023 “Про продовження строку дії воєнного стану в Україні”, затвердженим Законом України “Про затвердження Указу Президента України “Про продовження дії воєнного стану в Україні”;

Постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 “Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету” з урахуванням завдань інших документів державного планування.

Таблиця 3. Перелік регіональних цільових програм, які передбачається фінансувати у 2024 році (за напрямками)

№ з/п	Назва програми, (рішення обласної ради, дата, №), замовник	Термін дії програми, роки	Мета програми (згідно відповідних рішень обласної ради)
Екологічні програми			
1.	Програма створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у Дніпропетровській області на 2023 – 2027 роки (від 14.10.2022 №215-13/VIII , від 03.02.2023 №261-15/VIII , від 28.04.2023 №283-16/VIII) Департамент цивільного захисту облдержадміністрації	2023-2027	Забезпечення здійснення заходів, спрямованих на запобігання і ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій та надання термінової допомоги постраждалому населенню; здійснення заходів щодо створення, оновлення запасів матеріальних цінностей у регіональному матеріальному резерві, призначених для невідкладного їх залучення у необхідних (визначених) обсягах у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій; забезпечення можливості реального та ефективного функціонування Єдиної державної системи запобігання та реагування на надзвичайні ситуації з найменшими фінансовими витратами.
2.	Регіональна цільова програма захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки Дніпропетровської області на 2021 – 2025 роки (від 26.02.2021 №27-4/VIII , від 28.07.2022 №195-12/VIII , від 03.02.2023 №260-15/VIII , від 28.04.2023 №278-16/VIII , від 28.07.2023 №315-17/VIII) Департамент цивільного захисту облдержадміністрації	2021-2025	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру в мирний час і в особливий період, запобігання виникненню можливих надзвичайних ситуацій і мінімізація їх наслідків.
3.	Регіональна Програма з локалізації та ліквідації амброзії полинолистої та інших карантинних організмів на території Дніпропетровської області протягом 2012 – 2026 років (від 23.03.2012 №259-12/VI , від 15.03.2013 №420-18/VI , від 08.11.2013 №485-21/VI , від 21.10.2015 №693-34/VI , від 25.11.2022 №243-14/VIII) Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	2012-2026	Проведення комплексу заходів із локалізації та ліквідації вогнищ карантинного бур'яну – амброзії полинолистої на території Дніпропетровської області, зменшення кількості випадків захворювання на алергію серед населення, пов'язаних з цвітінням амброзії, підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції, посилення уваги широких верств населення та громадськості до існуючої проблеми шляхом популяризації знань та роз'яснень щодо шкідливості бур'яну-алергену, приведення в належний фітосанітарний, екологічний

			та естетичний стан території області, забезпечення контролю за виконанням заходів проти карантинного бур'яну підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, посадовими особами та громадянами.
4.	Дніпропетровська обласна комплексна програма (стратегія) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (від 21.10.2015 №680-34/VI, від 15.06.2016 №57-4/VII, від 02.12.2016 №132-7/VII, від 24.03.2017 №174-8/VII, від 14.07.2017 №198-9/VII, від 11.10.2017 №241-10/VII, від 01.12.2017 №282-11/VII, від 16.03.2018 №316-12/VII, від 16.03.2018 №317-12/VII, від 22.06.2018 №357-13/VII, від 19.10.2018 №380-14/VII, від 07.12.2018 №410-15/VII, від 07.12.2018 №411-15/VII, від 22.02.2019 №452-16/VII, від 22.02.2019 №451-16/VII, від 16.08.2019 №476-17/VII, від 25.10.2019 №510-18/VII, від 13.12.2019 №544-20/VII, від 14.02.2020 №561-21/VII, від 27.03.2020 №583-22/VII, від 05.06.2020 №604-23/VII, від 26.02.2021 №32-4/VIII, від 05.11.2021 №124-8/VIII, від 28.04.2023 №280-16/VIII) Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації	2016-2025	Створення екологічно безпечних та комфортних умов для життя населення Дніпропетровської області шляхом зменшення антропогенного навантаження й відновлення довкілля за рахунок упровадження інноваційних технологій виробництва, зменшення викидів парникових газів та підвищення рівня екологічної культури і свідомості суспільства.
Розвиток реального сектору (економічні програми)			
5.	Програма створення та ведення містобудівного кадастру Дніпропетровської області на 2013 – 2027 роки (від 15.03.2013 №421-18/VI, від 05.12.2014 №593-28/VI, від 02.12.2016 №130-7/VII, від 14.07.2017 №205-9/VII, від 16.08.2019 №482-17/VII, від 03.02.2023 №263-15/VIII) Управління містобудування та архітектури облдержадміністрації	2013–2027	Розроблення та впровадження геоінформаційної автоматизованої системи містобудівного кадастру області, ефективне використання територій земельних ресурсів, забезпечення суб'єктів містобудівної та інвестиційної діяльності актуальною комплексною, достовірною інформацією, що має юридичну силу, про чинні на території Дніпропетровської області містобудівні регламенти, про містобудівну цінність різних територій, їх фактичний стан і використання, а також про зміни об'єктів нерухомості під час містобудівної та інвестиційної діяльності.

6.	Програма термомодернізації об'єктів комунальної сфери у Дніпропетровській області на 2015 – 2038 роки (від 23.01.2015 №610-29/VI) Дніпропетровська обласна рада Управління паливно-енергетичного комплексу та енергозбереження облдержадміністрації	2015–2038	Підвищення рівня енергоефективності та енергозбереження об'єктів комунального сектору шляхом зниження теплових витрат.
7.	Програма впровадження державної політики органами виконавчої влади у Дніпропетровській області на 2016 – 2025 роки (від 19.02.2016 №15-2/VII, від 25.03.2016 №35-03/VII, від 02.12.2016 №137-7/VII, від 22.02.2019 №445-16/VII, від 26.02.2021 №30-4/VIII, від 13.05.2022 №181-11/VIII, від 14.10.2022 №220-13/VIII, від 28.04.2023 №273-16/VIII) Департамент фінансів облдержадміністрації	2016-2025	Поетапна побудова нової управлінської моделі та створення оптимальної, ефективної і стабільної системи органів влади в сучасних умовах.
8.	Програма розвитку міжнародного співробітництва, євроінтеграційних процесів та формування позитивного іміджу Дніпропетровської області на 2021 – 2025 роки (від 26.02.2021 №26-4/VIII) Управління зовнішньоекономічної діяльності облдержадміністрації Управління протокольних та масових заходів облдержадміністрації Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	2021-2025	Сприяння формуванню позитивного міжнародного іміджу Дніпропетровської області, нарощуванню експортного потенціалу, активізації роботи із залучення прямих іноземних інвестицій, грантової допомоги міжнародних фінансових організацій в економіку області з метою забезпечення позитивної динаміки соціально-економічного та культурного розвитку регіону тощо. Дотримання стратегічного курсу на європейську інтеграцію; забезпечення протокольних вимог щодо додержання загальноприйнятих міжнародних норм, правил, традицій організації офіційних заходів, удосконалення й оптимізації порядку проведення у Дніпропетровській області протокольних, церемоніальних та культурно-масових заходів на регіональному і міжрегіональному рівнях за участю голови облдержадміністрації, керівництва Дніпропетровської області; сприяння формуванню внутрішньополітичного іміджу регіону як засобу налагодження діалогу, зворотного зв'язку з населенням, залучення його у свою діяльність, підвищення рівня соціального самопочуття громадянськості.
9.	Програма розвитку малого та	2023-2024	Створення сприятливих умов для відновлення й розвитку малого та

	середнього підприємництва в Дніпропетровській області на 2023 – 2024 роки (від 14.10.2022 №218-13/VIII) Департамент економічного розвитку облдержадміністрації		середнього підприємництва, нових форм ведення бізнесу, підтримки підприємницьких ініціатив та орієнтації молоді на започаткування власного бізнесу.
10.	Програма розвитку й підтримки сфери надання адміністративних послуг у Дніпропетровській області на 2021 – 2023 роки (від 26.02.2021 №24-4/VIII , від 06.08.2021 №102-7/VIII) Департамент цифрової трансформації, інформаційних технологій та електронного урядування облдержадміністрації	2021-2023	Застосування комплексного підходу до визначення пріоритетних напрямів розвитку сфери надання адміністративних послуг, а також результативного виконання ключових завдань для створення належних умов із максимального наближення сервісу держави до кожного мешканця Дніпропетровщини.
11.	Регіональна програма створення страхового фонду документації Дніпропетровської області на 2021 – 2025 роки (від 06.08.2021 №96-7/VIII , від 28.04.2023 №283-16/VIII) Департамент цивільного захисту облдержадміністрації	2021-2025	Забезпечення місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб – постачальників документації документами обласного страхового фонду документації для проведення будівельних, відбудовчих та аварійно-відновлювальних робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій в особливий період, збереження культурної спадщини на випадок втрати або псування оригіналу документа, а також для організації виробництва продукції господарського призначення.
Соціальні програми			
12.	Цільова соціальна комплексна програма розвитку фізичної культури і спорту в Дніпропетровській області до 2024 року (від 02.12.2016 №122-7/VII , від 11.10.2017 №243-10/VII , від 16.03.2018 №311-12/VII , від 22.06.2018 №347-13/VII , від 19.10.2018 №382-14/VII , від 07.12.2018 №415-15/VII , від 22.02.2019 №449-16/VII , від 16.08.2019 №485-17/VII , від 05.06.2020 №603-23/VII , від 26.02.2021 №37-4/VIII , від 06.08.2021 №110-7/VIII , від 03.12.2021 №155-9/VIII) Департамент молоді і спорту облдержадміністрації Департамент освіти і науки облдержадміністрації	До 2024	Створення умов для розвитку фізичної культури і спорту, зокрема вдосконалення відповідного організаційного та нормативно-правового механізму, залучення широких верств населення до масового спорту, популяризація здорового способу життя та фізичної реабілітації, максимальна реалізація здібностей обдарованої молоді в дитячо-юнацькому, резервному спорті, спорті вищих досягнень та виховання її у дусі олімпізму.

13.	Регіональна цільова соціальна програма „Молодь Дніпропетровщини” на 2022 – 2026 роки (від 03.12.2021 №154-9/VIII, від 28.07.2022 №196-12/VIII, від 25.11.2022 №241-14/VIII) Департамент молоді і спорту облдержадміністрації	2022-2026	Створення можливостей для самореалізації та розвитку потенціалу молоді області, її участі та інтеграції у суспільне життя.
14.	Регіональна цільова соціальна програма розвитку сімейної та гендерної політики у Дніпропетровській області на 2023 – 2027 роки (від 14.10.2022 №217-13/VIII) Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	2023-2027	Забезпечення реалізації державної сімейної та гендерної політики.
15.	Регіональна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в Дніпропетровській області на період до 2025 року (від 06.08.2021 №97-7/VIII, від 05.11.2021 №134-8/VIII) Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	До 2025	Удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах децентралізації, а також підвищення ефективної взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадськості.
16.	Регіональна цільова соціальна програма „Освіта Дніпропетровщини до 2024 року (від 05.11.2021 №121-8/VIII, від 28.04.2023 №281-16/VIII, від 28.07.2023 №314-17/VIII) Департамент освіти і науки облдержадміністрації Департамент капітального будівництва облдержадміністрації	До 2024 року	Створення умов для розвитку особистості, адаптації кожного громадянина до суспільства, побудованого на знаннях та активній участі у сферах соціального й економічного життя області та держави
17.	Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей Дніпропетровської області у 2014 – 2025 роках (від 27.12.2013 №507-23/VI, від 05.12.2014 №596-28/VI, від 21.10.2015 №686-34/VI, від 25.03.2016 №34-03/VII, від 29.07.2016 №75-5/VII, від 16.03.2018 №315-12/VII, від 16.08.2019 №484-17/VII, від 03.12.2021 №158-9/VIII, від 28.07.2022 №199-12/VIII, від 28.04.2023 №277-16/VIII, від 28.07.2023 №313-17/VIII) Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	2014-2025	Забезпечення повноцінного оздоровлення та відпочинку дітей, створення належних умов для освітньої, культурно-виховної, фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи, якісного медичного обслуговування й харчування, забезпечення державних гарантій щодо доступності та якості відповідних послуг, а також максимального стимулювання діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.
18.	Обласна програма „Здоров’я населення Дніпропетровщини	2020-2024	Поліпшення демографічної ситуації, збереження і зміцнення здоров’я

	на 2020 – 2024 роки” (від 13.12.2019 №535-20/VII, від 27.03.2020 №575-22/VII, від 07.08.2020 №628-24/VII, від 09.10.2020 №651-25/VII, від 05.11.2021 №135-8/VIII, від 25.11.2022 №242-14/VIII) Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації		населення шляхом підвищення якості та ефективності надання медичної допомоги з пріоритетним напрямом профілактики та лікування хронічних неінфекційних та інфекційних захворювань найбільш значущих у соціально-економічному та медико-демографічному плані класів і нозологічних форм хвороб.
19.	Комплексна програма соціального захисту населення Дніпропетровської області на 2020 – 2024 роки (від 13.12.2019 №534-20/VII, від 27.03.2020 №574-22/VII, від 05.06.2020 №601-23/VII, від 23.12.2020 №17-3/VIII, від 26.02.2021 №35-4/VIII, від 06.08.2021 №99-7/VIII, від 05.11.2021 №133-8/VIII, від 28.07.2022 №201-12/VIII, від 14.10.2022 №219-13/VIII, від 03.02.2023 №258-15/VIII, від 28.04.2023 №276-16/VIII, від 28.07.2023 №312-17/VIII) Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	2020-2024	Підвищення кількості та якості надання соціальних послуг, ефективності регіональної політики щодо поліпшення якості життя вразливих груп населення, забезпечення державних гарантій і впровадження нових механізмів посилення адресності надання послуг, підтримки ветеранів війни, соціального захисту осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших пільгових категорій громадян.
20.	Комплексна програма з соціальної підтримки, реабілітації осіб, які брали безпосередню участь у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, та членів їхніх сімей у Дніпропетровській області на 2020 – 2025 роки (від 27.03.2020 №570-22/VII, від 25.11.2022 №240-14/VIII) Управління з питань учасників АТО облдержадміністрації	2020-2025	Підвищення кількості та якості надання послуг з соціальної підтримки, реабілітації, ефективності проведення регіональної політики щодо поліпшення якості життя, впровадження нових механізмів надання послуг з підтримки учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, членів сімей загиблих Захисників та Захисниць України.
21.	Програма „Регіональний план реформування системи інституційного догляду та виховання дітей з одночасним розвитком послуг для дітей та сімей з дітьми в громадах Дніпропетровської області на 2020 – 2027 роки” (від 05.06.2020 №600-23/VII, від 26.02.2021 №38-4/VIII) Служба у справах дітей облдержадміністрації	2020-2027	Формування на території Дніпропетровської області системи захисту дітей, здатної забезпечити право дитини на виховання в сім'ї або умовах, максимально наближених до сімейних, і мати доступ до якісних послуг відповідно до її індивідуальних потреб.
22.	Програма соціального захисту та підтримки дітей у Дніпропетровській області на 2021 – 2025 роки (від 09.10.2020 №645-25/VII, від 03.12.2021 №157-9/VIII) Служба у справах дітей облдержадміністрації	2021-2025	Формування на території області системи захисту дітей, здатної забезпечити право дитини на виховання в сім'ї, створення сприятливих умов для життя та розвитку дитини, запобігання соціальному сирітству.

23.	Регіональна комплексна програма профілактики залежностей та їх соціальних наслідків серед дітей у Дніпропетровській області на 2022 – 2026 роки (від 28.07.2022 №194-12/VIII, від 25.11.2022 №244-14/VIII) Дніпропетровська обласна рада	2022-2026	Стабілізація та зниження рівня залежності дітей від ПАР шляхом реалізації державної політики у сфері протидії алкоголізму, тютюнопалінню, наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, зміцнення здоров'я дітей, а також проведення профілактичних заходів із метою зменшення негативних соціальних, економічних та інших наслідків, пов'язаних із вживанням ПАР не за медичним призначенням; покращення взаємодії між державними, виконавчими органами і органами місцевого самоврядування, закладами охорони здоров'я та інституціями громадянського суспільства; залучення засобів масової інформації для проведення широкої просвітницької роботи стосовно шкідливого впливу ПАР для здоров'я дітей, надання повної, всебічної, об'єктивної, науково-обґрунтованої інформації про небезпеку, пов'язану із їх вживанням.
24.	Регіональна цільова соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2025 року в Дніпропетровській області від 28.07.2023 №309-17/VIII Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	2023-2025	Удосконалення механізму запобігання торгівлі людьми, підвищення ефективності виявлення осіб, які вчиняють злочини, пов'язані з торгівлею людьми, а також забезпечення захисту прав осіб, які постраждали від торгівлі людьми, та надання їм допомоги
25.	Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб у Дніпропетровській області на 2023 – 2025 роки від 28.07.2023 №299-17/VIII Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	2023-2025	Забезпечення реалізації прав і задоволення потреб ВПО, поліпшення умов їхньої життєдіяльності, створення фінансових, організаційно-правових і технічних механізмів для забезпечення комфортного соціального клімату й досягнення позитивних зрушень щодо рівня та якості життя населення, сприяння подальшій інтеграції ВПО через усунення перешкод у реалізації їх прав та основоположних свобод, забезпечення повного доступу до адміністративних, соціальних, культурних та інших послуг
Науково-технічні програми			
26.	Регіональна програма інформатизації „Дніпропетровщина: цифрова трансформація” на 2023 – 2025 роки (від 14.10.2022 №216-13/VIII) Департамент цифрової	2023-2025	Забезпечення динамічного розвитку інформаційного суспільства, можливостей для задоволення інформаційних потреб та реалізації прав і свобод громадянина на основі своєчасної, достовірної, повної та прозорої інформації шляхом підвищення ефективності та результативності

	<i>трансформації, інформаційних технологій та електронного урядування облдержадміністрації</i>		державного управління та місцевого самоврядування, забезпечення інформаційної, цифрової безпеки та кібербезпеки громадян, мінімізація людського фактора та корупційних ризиків в наданні публічних послуг, побудови, розвитку, інтеграції та використання сучасних електронно-комунікаційних мереж та систем, інформаційних ресурсів, інформаційних та цифрових технологій.
Правоохоронні програми			
27.	Регіональна Програма забезпечення громадського порядку та громадської безпеки на території Дніпропетровської області на період до 2025 року (від 25.03.2016 №30-03/VII, від 24.03.2017 №168-8/VII, від 14.07.2017 №204-9/VII, від 16.03.2018 №308-12/VII, від 07.12.2018 №418-15/VII, від 22.02.2019 №453-16/VII, від 16.08.2019 №477-17/VII, від 25.10.2019 №509-18/VII, від 13.12.2019 №539-20/VII, від 27.03.2020 №576-22/VII, від 05.06.2020 №606-23/VII, від 09.10.2020 №652-25/VII, від 26.02.2021 №34-4/VIII, від 16.06.2021 №66-6/VIII, від 06.08.2021 №103-7/VIII, від 13.05.2022 №173-11/VIII, від 14.10.2022 №221-13/VIII, від 03.02.2023 №259-15/VIII, від 28.04.2023 №283-16/VIII, від 28.07.2023 №298-17/VIII) <i>Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації</i>	До 2025	Підвищення рівня довіри населення до роботи правоохоронних органів, забезпечення громадського порядку та громадської безпеки на території Дніпропетровської області шляхом здійснення заходів із профілактики правопорушень, протидії злочинності, усунення причин і умов, що спричинили вчинення протиправних дій, та поліпшення стану криміногенної ситуації в області.
28.	Програма територіальної оборони Дніпропетровської області та забезпечення заходів мобілізації на 2022 – 2024 роки (від 16.02.2022 №170-10/VIII, від 13.05.2022 №172-11/VIII, від 14.10.2022 №222-13/VIII, від 25.11.2022 №239-14/VIII, від 03.02.2023 №262-15/VIII, від 28.04.2023 №283-16/VIII, від 28.04.2023 №279-16/VIII, від 28.07.2023 №297-17/VIII) <i>Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи</i>	2022-2024	Підвищення рівня безпеки мешканців та зміцнення територіальної оборони Дніпропетровської області, вдосконалення системи організації територіальної оборони області, забезпечення мобілізаційної підготовки та мобілізації, підготовки особового складу підрозділів територіальної оборони до охорони та оборони важливих об'єктів і комунікацій, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів військового управління, боротьби з диверсійними та іншими незаконно створеними збройними формуваннями; матеріально-

	облдержадміністрації		технічного забезпечення потреб заходів мобілізації, особового складу підрозділів територіальної оборони при проведенні занять, тренувань та навчань.
Національно-культурні програми			
29.	Програма підвищення правової освіти та політичної культури населення для забезпечення участі громадськості в формуванні та реалізації державної політики в Дніпропетровській області на 2002 – 2023 роки (від 14.06.2002 №38-2/XXIV, від 23.03.2007 №115-7/V, від 25.09.2008 №430-16/V, від 10.06.2009 №557-19/V, від 27.12.2011 №223-10/VI, від 21.06.2013 №445-19/VI, від 30.08.2013 №479-20/VI, від 08.11.2013 №487-21/VI, від 02.12.2016 №129-7/VII, від 14.07.2017 №197-9/VII, від 01.12.2017 №283-11/VII, від 16.03.2018 №309-12/VII, від 07.12.2018 №416-15/VII, від 27.03.2020 №580-22/VII, від 26.02.2021 №39-4/VIII, від 06.08.2021 №105-7/VIII, від 05.11.2021 №129-8/VIII, від 03.12.2021 №159-9/VIII, від 28.07.2022 №197-12/VIII) Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2002-2023	Підвищення правової освіти та політичної культури населення області, забезпечення прозорості й відкритості діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.
30.	Програма розвитку Українського козацтва в Дніпропетровській області на 2008 – 2025 роки (від 23.05.2008 №413-15/V, від 25.03.2011 №85-5/VI, від 21.12.2012 №387-17/VI, від 21.06.2013 №445-19/VI, від 11.10.2017 №247-10/VII, від 07.12.2018 №417-15/VII, від 13.12.2019 №542-20/VII, від 26.02.2021 №41-4/VIII, від 06.08.2021 №108-7/VIII) Управління культури, туризму, національностей і релігій облдержадміністрації	2008-2025	Відродження і розвиток історичних, патріотичних, господарських та культурних традицій і цінностей Українського козацтва, виховання у громадян національної свідомості, поваги до історії України, консолідації українського народу, збереження історико-культурної спадщини.
31.	Програма розвитку культури у Дніпропетровській області на 2017 – 2025 роки (від 02.12.2016 №121-7/VII, від 14.07.2017 №202-9/VII,	2017-2025	Створення економічних та організаційних умов для подальшого збереження і розвитку культурно-мистецької сфери області.

	<u>від 01.12.2017 №286-11/VII,</u> <u>від 22.06.2018 №348-13/VII,</u> <u>від 07.12.2018 №420-15/VII,</u> <u>від 16.08.2019 №474-17/VII,</u> <u>від 26.02.2021 №36-4/VIII,</u> <u>від 06.08.2021 №107-7/VIII)</u> Управління культури, туризму, національностей і релігій облдержадміністрації Управління протокольних та масових заходів облдержадміністрації		
32.	Програма розвитку туризму у Дніпропетровській області на 2014 – 2025 роки (<u>від 20.06.2014 №532-26/VI,</u> <u>від 29.07.2016 №76-5/VII,</u> <u>від 14.07.2017 №203-9/VII,</u> <u>від 11.10.2017 №246-10/VII,</u> <u>від 01.12.2017 №285-11/VII,</u> <u>від 07.12.2018 №419-15/VII,</u> <u>від 06.08.2021 №109-7/VIII)</u> Управління культури, туризму, національностей і релігій облдержадміністрації	2014-2025	Формування виняткового і різноманітного туристичного продукту регіону, просування його на внутрішньому та міжнародному ринках шляхом рекламно-інформаційної кампанії, розвиток туристичної інфраструктури належного рівня.
33.	Програма сприяння розвитку громадянського суспільства у Дніпропетровській області на 2017 – 2026 роки (<u>від 02.12.2016 №126-7/VII,</u> <u>від 27.03.2020 №581-22/VII,</u> <u>від 26.02.2021 №40-4/VIII,</u> <u>від 05.11.2021 №130-8/VIII,</u> <u>від 03.12.2021 №160-9/VIII,</u> <u>від 28.07.2022 №198-12/VIII,</u> <u>від 28.07.2023 №316-17/VIII)</u> Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2017-2026	Забезпечення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства в Дніпропетровській області, участі громадськості у формуванні та реалізації державної і регіональної політики, вдосконалення механізмів та практики ефективної взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства.
34.	Програма збереження та розвитку об'єктів культурної та природної спадщини, елементів нематеріальної культурної спадщини, розташованих на території Дніпропетровської області, на 2014 – 2025 роки (<u>від 31.01.2014 №524-25/VI,</u> <u>від 05.12.2014 №594-28/VI,</u> <u>від 21.10.2015 №693-34/VI,</u> <u>від 11.10.2017 №244-10/VII,</u> <u>від 27.03.2020 №578-22/VII)</u> Дніпропетровська обласна рада	2014-2025	Програма є документом, що визначає стратегію виявлення, розвитку, охорони, популяризації і забезпечення життєздатності, цілісності та автентичності об'єктів культурної та природної спадщини, елементів нематеріальної культурної спадщини Дніпропетровщини на 2014 – 2025 роки, забезпечення належного рівня їх збереження та використання в суспільному житті, удосконалення ведення обліку, створення більш сприятливих умов для розвитку сфери

			охорони культурної та природної спадщини, розвитку міжрегіонального, міжнародного співробітництва.
35.	Програма з розвитку інформаційно-комунікативної сфери Дніпропетровської області на 2021 – 2025 роки (від 26.02.2021 №28-4/VIII, від 06.08.2021 №106-7/VIII, від 05.11.2021 №131-8/VIII) Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2021-2025	Забезпечення реалізації можливості громадян отримувати повну, достовірну, об'єктивну інформацію про події у регіоні, поліпшення комунікації між мешканцями Дніпропетровської області й органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, забезпечення відкритості та прозорості їх діяльності, підвищення рівня взаємодії органів державної влади з громадськістю через засоби масової інформації.
36.	Програма розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Дніпропетровській області на 2022 – 2030 роки (від 03.12.2021 №153-9/VIII) Управління культури, туризму, національностей і релігій обласної державної адміністрації	2022-2030	Забезпечення додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на території області, посилення її консолідуючої ролі в українському суспільстві як засобу зміцнення державної єдності, підвищення її ролі в забезпеченні територіальної цілісності та національної безпеки України, підтримки розвитку національної культури.
37.	Регіональна цільова соціальна програма національно - патріотичного виховання на 2023 – 2027 роки (від 25.11.2022 №236-14/VIII) Департамент молоді і спорту обласної державної адміністрації	2023-2027	Сприяння реалізації державної та регіональної політики в системі національно-патріотичного виховання населення Дніпропетровщини, спрямованої на виховання любові до України, усвідомлення громадянського обов'язку на основі національних і загальнолюдських духовних цінностей, формування патріотичного світогляду громадян, активної державницької позиції, мотивації до військово-спортивної загартованості, готовності до захисту Вітчизни, забезпечення системної взаємодії з громадськістю у питаннях, пов'язаних з патріотичним вихованням населення, розширення ролі і можливостей громадських об'єднань, сприяння духовно-моральній єдності суспільства
Інші програми			
38.	Програма розвитку місцевого самоврядування у Дніпропетровській області на 2012–2026 роки (від 27.12.2011 №225-10/VI, від 17.08.2012 №313-14/VI, від 21.12.2012 №384-17/VI, від 15.03.2013 №420-18/VI,	2012–2026	Створення належних умов для розвитку місцевого самоврядування, надання допомоги у процесах їх трансформації та адаптації до нових соціально-економічних умов та сприяння збільшенню ефективності їх роботи; посилення співпраці з органами виконавчої влади, депутатами рад різних

	від 20.06.2014 №536-26/VI, від 23.01.2015 №612-29/VI, від 29.04.2015 №625-30/VI, від 27.05.2015 №642-31/VI, від 15.07.2015 №655-32/VI, від 28.10.2016 №97-6/VII, від 24.03.2017 №171-8/VII, від 14.07.2017 №196-9/VII, від 11.10.2017 №239-10/VII, від 22.06.2018 №353-13/VII, від 19.10.2018 №377-14/VII, від 22.02.2019 №455-16/VII, від 16.08.2019 №481-17/VII, від 13.12.2019 №543-20/VII, від 27.03.2020 №579-22/VII, від 07.08.2020 №627-24/VII, від 06.08.2021 №100-7/VIII, від 05.11.2021 №125-8/VIII) Дніпропетровська обласна рада		рівнів, науковцями начальних закладів, розташованих на території області, інститутами громадянського суспільства щодо вирішення запланованих місцевих проєктів і нагальних проблем розвитку регіону в цілому; інформаційне та фінансове забезпечення заходів, що плануються; проведення просвітницької та навчальної роботи з посадовими особами місцевого самоврядування, депутатами місцевих рад щодо покращення їх професійної компетентності; створення єдиної системи інформаційного забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування.
39.	Регіональна міжгалузева Програма щодо надання фінансової підтримки комунальним підприємствам (установам), що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Дніпропетровської області, на 2013 – 2023 роки (від 21.06.2013 №438-19/VI, від 30.08.2013 №473-20/VI, від 08.11.2013 №484-21/VI, від 27.12.2013 №508-23/VI, від 20.06.2014 №543-26/VI, від 05.12.2014 №591-28/VI, від 29.04.2015 №622-30/VI, від 21.10.2015 №687-34/VI, від 29.07.2016 №87-5/VII, від 28.10.2016 №96-6/VII, від 02.12.2016 №147-7/VII, від 24.03.2017 №167-8/VII, від 14.07.2017 №194-9/VII, від 11.10.2017 №233-10/VII, від 01.12.2017 №277-11/VII, від 22.06.2018 №354-13/VII, від 07.12.2018 №408-15/VII, від 27.03.2020 №582-22/VII, від 07.08.2020 №625-24/VII, від 16.06.2021 №65-6/VIII, від 13.05.2022 №180-11/VIII, від 03.02.2023 №257-15/VIII) Дніпропетровська обласна рада	2013–2023	Фінансова підтримка функціонування комунальних підприємств (установ) для забезпечення належної реалізації їх статутних завдань, вжиття заходів для виробництва та надання якісних, безпечних та безперебійних послуг населенню з метою створення сприятливих умов для життєдіяльності області та сприяння поліпшенню фінансово-господарської діяльності зазначених підприємств (установ).
40.	Бюджетна програма “Виконання судових рішень та виконавчих документів Дніпропетровською обласною радою” на 2018 –2023 роки	2018-2023	Забезпечення виконання грошових зобов’язань, які виникли на підставі судових рішень та виконавчих документів про стягнення коштів з обласного бюджету, боржником за якими є обласна рада.

	<u>(від 19.10.2018 №374-14/VII)</u> Дніпропетровська обласна рада		
41.	Програма сприяння громадянській активності у розвитку територій на 2012–2026 роки <u>(від 27.12.2011 №226-10/VI,</u> <u>від 23.03.2012 №261-12/VI,</u> <u>від 15.03.2013 №409-18/VI,</u> <u>від 21.06.2013 №444-19/VI,</u> <u>від 26.09.2014 №565-27/VI,</u> <u>від 05.12.2014 №595-28/VI,</u> <u>від 27.05.2015 №643-31/VI,</u> <u>від 14.08.2015 №677-33/VI,</u> <u>від 28.10.2016 №98-6/VII,</u> <u>від 24.03.2017 №172-8/VII,</u> <u>від 16.08.2019 №480-17/VII,</u> <u>від 28.07.2022 №200-12/VIII)</u> Дніпропетровська обласна рада	2012–2026	Сприяння розвитку органів самоорганізації населення та ОСББ у Дніпропетровській області шляхом створення належних умов для самоорганізації населення, надання допомоги у процесах їх трансформації та адаптації до нових соціально-економічних умов та сприяння збільшенню ефективності їх роботи в цілому, забезпечення процесу демократизації та розвитку цінностей громадянського суспільства, поліпшення умов для самостійного вирішення територіальною громадою питань місцевого значення.
42.	Антикорупційна програма Дніпропетровської обласної ради на 2021 – 2023 роки <u>(від 26.02.2021 №52-4/VIII,</u> <u>від 16.06.2021 №67-6/VIII,</u> <u>від 05.11.2021 №128-8/VIII)</u> Дніпропетровська обласна рада	2021-2023	Створення в обласній раді ефективної системи запобігання корупції у всіх сферах її діяльності, подальше впровадження механізмів прозорості, доброчесності, зниження корупційних ризиків у діяльності обласної ради, виховання антикорупційної правосвідомості, доброчесності посадових осіб виконавчого апарату обласної ради та депутатів обласної ради.
Програми, термін дії яких закінчився та знаходяться на контролі			
43.	Цільова програма підготовки та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Дніпропетровській області <u>(від 25.09.2008 №428-16/V)</u> Управління з питань підготовки до чемпіонату Європи 2012 року з футболу облдержадміністрації (ліквідовано)	До 2012	Створення соціальних, економічних та організаційних умов для успішного проведення в регіоні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.
44.	Програма розвитку малого підприємництва у Дніпропетровській області на 2011–2012 роки <u>(від 30.12.2010 №47-4/VI)</u> Управління розвитку споживчого ринку та підприємництва облдержадміністрації (ліквідовано)	2011-2012	Створення належних умов для реалізації конституційного права мешканців області на підприємницьку діяльність, підвищення добробуту громадян Дніпропетровщини шляхом розвитку малого і середнього бізнесу та сприяння насиченню регіонального ринку високоякісними товарами й послугами від діяльності підприємництва, а також спрямування дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, громадських об'єднань підприємців, установ ринкової інфраструктури на розв'язання актуальних проблем, що стримують

			розвиток приватної ініціативи, та формування і впровадження ефективної державно-громадської системи підтримки й захисту підприємництва.
45.	Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Дніпропетровської області на 2010–2014 роки (від 14.05.2010 №708-24/V, від 03.02.2012 №242-11/VI, від 15.03.2013 №420-18/VI, від 20.06.2014 №540-26/VI) Департамент житлово-комунального господарства та будівництва облдержадміністрації	2010-2014	Здійснення заходів щодо підвищення ефективності та надійності функціонування житлово-комунального господарства, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення і господарського комплексу в житлово-комунальних послугах відповідно до встановлених нормативів і національних стандартів.
46.	Регіональна програма „Ліси Дніпропетровщини” на 2011–2015 роки (від 29.04.2011 №109-6/VI, від 15.03.2013 №420-18/VI, від 30.08.2013 №471-20/VI, від 21.10.2015 №689-34/VI) Департамент промисловості облдержадміністрації	2011-2015	Реалізація державної політики у сфері лісового господарства з метою забезпечення розширеного відтворення лісових ресурсів, підвищення екологічного й економічного потенціалів лісів, ефективного контролю за їх охороною, захистом і використанням.
47.	Регіональна програма захисту прав споживачів у Дніпропетровській області на 2011–2015 роки (від 24.06.2011 №134-7/VI, від 21.06.2013 №445-19/VI, від 20.06.2014 №537-26/VI) Департамент агропромислового комплексу, розвитку сільських територій та ринкового середовища облдержадміністрації (ліквідовано)	2011–2015	Забезпечення сприяння захисту прав споживачів, високого рівня захисту законних прав і інтересів громадян як споживачів, у тому числі щодо придбання та споживання якісних та безпечних товарів, робіт (послуг).
48.	Регіональна програма розвитку телерадіоінформаційного простору Дніпропетровської області на 2004–2017 роки (від 30.01.2004 №305-13/XXIV, від 04.12.2007 №307-13/V, від 23.05.2008 №389-15/V, від 25.09.2008 №429-16/V, від 06.08.2010 №739-26/V, від 23.11.2012 №355-16/VI, від 21.06.2013 №445-19/VI) Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	2004-2017	Збільшення в телерадіоінформаційному просторі області частки передач телерадіоорганізацій, що творять і поширюють місцевий масово-інформаційний продукт, забезпечують створення та поширення суспільно значимих економічних, публіцистичних, культурно-освітніх, художніх, навчальних, розважальних, спортивних програм, програм для дітей та юнацтва.
49.	Програма економічної підтримки районних, міських та міськрайонних газет, районного, міського, міськрайонного телерадіомовлення Дніпропетровської області (від 26.06.2001 №372-16/XXIII, від 19.03.2002 №536-22/XXIII,	До 2018	Підтримка розвитку засобів масової інформації, реалізація максимально широкого доступу жителів області до місцевих інформаційних джерел, удосконалення роз'яснювальної роботи з пріоритетних питань державної політики, поліпшення якості й

	від 23.03.2007 №113-7/V, від 23.05.2008 №390-15/V, від 30.12.2010 №40-4/VI, від 03.02.2012 №244-11/VI, від 21.06.2013 №445-19/VI, від 28.10.2016 №102-6/VII, від 02.12.2016 №133-7/VII, від 01.12.2017 №284-11/VII, від 16.03.2018 №310-12/VII) Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації		об'єктивності матеріалів, дослідження заінтересованості журналістів і суспільства щодо діяльності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, забезпечення відкритості влади та права журналістів на свободу слова, зворотного зв'язку між громадськістю та владою.
50.	Програма інтенсифікації розвитку малого та середнього підприємництва у Дніпропетровській області на 2018 – 2020 роки (від 01.12.2017 №276-11/VII) Дніпропетровська обласна рада	2018-2020	Створення належних умов для інтенсифікації розвитку малого та середнього підприємництва, підвищення економічних показників розвитку області, пріоритетних галузей економіки, забезпечення стабільного функціонування малого і середнього підприємництва завдяки спільним діям місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, національних та міжнародних фінансових установ, суб'єктів малого і середнього підприємництва, громадськості щодо консолідації фінансових, матеріально-технічних ресурсів, виробничого та наукового потенціалу.
51.	Програма підтримки агропромислового комплексу Дніпропетровської області у 2017 – 2021 роках (від 02.12.2016 №120-7/VII, від 19.10.2018 №376-14/VII) Управління агропромислового розвитку облдержадміністрації	2017-2021	Гарантування продовольчої безпеки області, доступності харчових продуктів для населення, що відповідають вимогам стандартів якості, в обсягах, не нижчих за раціональні норми споживання, необхідні для активного, здорового способу життя.
52.	Програма сприяння ефективності використання та збереження майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Дніпропетровської області на 2018 – 2021 роки (від 16.03.2018 №329-12/VII, від 16.08.2019 №486-17/VII) Дніпропетровська обласна рада	2018-2021	Підвищення ефективності використання майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Дніпропетровської області, підвищення ефективності управління майном, що є у спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст Дніпропетровської області, та створення єдиного автоматизованого обліку та управління об'єктами нерухомого майна Дніпропетровської області.
53.	Регіональна цільова Програма патріотичного виховання населення Дніпропетровщини на 2017 – 2021 роки (від 02.12.2016 №123-7/VII, від 01.12.2017 №291-11/VII, від 07.08.2020 №629-24/VII)	2017-2021	Сприяння реалізації державної та регіональної політики в системі патріотичного виховання населення Дніпропетровщини, спрямованої на виховання любові до України, усвідомлення громадянського обов'язку на основі національних і

	Дніпропетровська обласна рада Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи облдержадміністрації Департамент освіти і науки облдержадміністрації		загальнолюдських духовних цінностей, формування патріотичного світогляду громадян, активної державницької позиції, мотивації до військово- спортивної загартованості, готовності до захисту Вітчизни, забезпечення системної взаємодії з громадськістю у питаннях, пов'язаних з патріотичним вихованням населення, розширення ролі і можливостей громадських об'єднань, сприяння духовно-моральній єдності суспільства.
54.	Регіональна цільова соціальна програма “Освіта Дніпропетровщини до 2021 року” (від 21.12.2012 №389-17/VI , від 15.03.2013 №406-18/VI , від 21.06.2013 №445-19/VI , від 19.02.2016 №17-2/VII , від 28.10.2016 №99-6/VII , від 14.07.2017 №207-9/VII , від 11.10.2017 №245-10/VII , від 01.12.2017 №280-11/VII , від 22.06.2018 №349-13/VII , від 19.10.2018 №378-14/VII , від 07.12.2018 №414-15/VII , від 22.02.2019 №450-16/VII , від 13.12.2019 №538-20/VII , від 05.06.2020 №602-23/VII , від 09.10.2020 №649-25/VII) Департамент освіти і науки облдержадміністрації Департамент капітального будівництва облдержадміністрації	До 2021	Створення умов для розвитку особистості, адаптації кожного громадянина до суспільства, побудованого на знаннях та активній участі у сферах соціального й економічного життя області та держави.
55.	Програма зайнятості населення Дніпропетровської області на 2012 – 2022 роки (від 23.11.2012 №353-16/VI , від 15.03.2013 №420-18/VI , від 08.11.2013 №486-21/VI , від 22.06.2018 №351-13/VII , від 05.11.2021 №132-8/VIII) Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	2012-2022	Забезпечення державного регулювання ринку праці за допомогою правових, організаційних і економічних важелів для сприяння зайнятості населення, детінізації ринку праці, ефективного використання робочої сили та соціального захисту неконкурентоспроможних верств населення.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Дніпропетровська область утворена 27 лютого 1932 року та поділяється згідно з Постановою Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-ІХ “Про утворення та ліквідацію районів” на 7 адміністративних районів, 86 територіальних громад (міський територіальних громад – 20, сільських – 41, селищних – 25), затверджених Кабінетом Міністрів України.

Область знаходиться у південно-східній частині України, в басейні середньої і нижньої течії Дніпра. На сході Дніпропетровська область межує з Донецькою, на півдні – із Запорізькою і Херсонською, на заході – з Миколаївською та Кіровоградською, на півночі – з Полтавською та Харківською областями.

Територія області – 31,92 тис. км², що складає 5,3 % площі території України. За площею Дніпропетровська область займає друге місце в Україні. Адміністративний центр області – місто Дніпро розташоване на обох берегах Дніпра та його притоків Самари.

Чисельність населення області, за даними на 01 січня 2022 року, становить 3096,5 тис. осіб. Кількість населення у місті Дніпро – 968,502 тис. чоловік. Високий рівень урбанізації визначає найвищу в Україні щільність населення – 98,4 на один квадратний кілометр (середня по Україні – 75,2).

Кількість живонароджених у 2021 році становила 19508 осіб, померлих – 64775 осіб, природне скорочення – 45267 особи.

Область розташована у степовій зоні України. Ландшафт переважно рівнинний. Відразу помітні відмінності характером рельєфу між правим та лівим берегом Дніпра, обумовлені різною геологічною будовою. Правобережжя зайняте Придніпровською височиною із середніми висотами 100 – 150 м над рівнем моря та максимальною відміткою всієї Дніпропетровської області 192 м у Дніпровському районі. На півдні вона переходить у пластову денудативно-аккумулятивну слабкорозчленовану Причорноморську низовину з відмітками 50 – 75 м.

Лівобережжя Дніпра представлене Придніпровською низовиною. Це лесова слабкорозчленована денудативно-аккумулятивна рівнина, яку перетинають знижені долини річок Орелі та Самари. Нижче м. Дніпра за Дніпром низовина отримує сильнорозчленований підвищений характер через залягання порід Українського щита. Найвища позначка цієї території – 187 м на північному сході області.

Дніпропетровська область повністю розташована в межах басейну р. Дніпро. Стік річки зарегульований каскадом Дніпровських водосховищ, і в межах області присутні три з них: південна частина Кам'янського та північна частина Дніпровського, а також є вихід до Каховського водосховища. Загальна довжина р. Дніпро в межах області складає 261 км.

Найбільшими притоками р. Дніпро, що беруть свій початок за межами області, є: Оріль, Самара, Вовча та Інгулець. Найбільш значними притоками р. Дніпро, басейни яких повністю розташовані у межах області (на правобережжі), є

Саксагань, Мокра Сура і Базавлук. Загалом гідрографічна мережа басейну р. Дніпро в межах області представлена: 291 річкою, довжиною більше 10 км, 100 водосховищами, 3292 ставками та 1129 озерами, з яких лише 219 озер площею три і більше гектарів.

У відповідності до ст. 5 Водного кодексу України всі поверхневі водні об'єкти в межах Дніпропетровської області належать до водних об'єктів загальнодержавного значення.

Дніпропетровська область є унікальною за різноманітністю і запасами корисних копалин, тут зосереджені унікальні родовища. Дніпропетровщина володіє близько 50 % загальнодержавних запасів корисних копалин, тут видобувається 100 % загальноукраїнського обсягу марганцевої і майже 80 % залізної руди. За кількістю розвіданих запасів та річним обсягом видобутку Криворізький залізорудний басейн займає перше місце в Україні. Одним з найбільших у світі є Нікопольський басейн марганцевих руд. Родовища Західного Донбасу мають промислові поклади кам'яного вугілля.

Область володіє єдиним в Україні родовищем талько-магнезитів. Крім того, у надрах області зосереджені значні поклади каменеоблицювальної сировини багатой кольорової гама. У краї розвідано 15 родовищ мінеральних вод, що дає можливість повністю забезпечити потреби населення у лікувальних, лікувально-столових і столових водах.

Основний фонд ґрунтового покриття області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу, що разом із сприятливими природно-кліматичними умовами області дозволяють вести інтенсивне сільське господарство, сприяють вирощуванню усіх зернових культур та дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно.

Дніпропетровська область знаходиться в степовій зоні України і займає площу 3192,3 тис. га, в тому числі землі лісового фонду становлять 111,4 тис. га, із них вкриті лісовою рослинністю 75,4 тис. га. Наявність потужних запасів мінеральної сировини і сприятливі ґрунтово-кліматичні умови зумовлюють високу концентрацію промислових об'єктів і розвиток аграрного сектору. У результаті більша частина земель антропогенно трансформована. В таких умовах дуже складним є питання виявлення і заповідання природних територій і об'єктів.

У Дніпропетровській області проводиться значна робота щодо розвитку і розширення заповідних територій. Заповідна справа розглядається як головний засіб для комплексного вирішення важливих екологічних проблем, таких як збереження біорізноманіття, відновлення і підтримка екологічного балансу в біосфері в умовах техногенного забруднення тощо.

Станом на 01.01.2023 мережа територій та об'єктів природно-заповідного фонду області складає 182 об'єктів, загальною площею 100,7 тис. га, що становить 3,14 % від площі області. Із них 32 об'єкта – загальнодержавного значення на площі 36,6 тис. га 150 – місцевого значення на площі 64,08 тис. га.

Внаслідок повномасштабної війни значно ускладнилися екологічні проблеми, що існували в області до її початку. Військова агресія росії призвела до цілого ряду небезпечних впливів на всі складові навколишнього природного середовища: атмосферне повітря, ґрунти та ландшафти, поверхневі та підземні води,

рослинність, тваринний світ. Основна небезпека для навколишнього природного середовища в умовах воєнних дій пов'язана з ризиком забруднення через пошкодження промислових підприємств та інфраструктурних об'єктів внаслідок влучання боєприпасів або аварійне порушення їх роботи через припинення електропостачання, водопостачання, газопостачання, порушень технологічних процесів тощо.

Під час війни виникла потреба в оцінці шкоди довкіллю від війни та витрат на його відновлення. Вже сьогодні вражають масштаби екологічних злочинів російських окупантів. Деякі екосистеми та унікальні природні об'єкти вже не підлягають відновленню. За очевидності екологічної шкоди, її оцінка потребує нових підходів, адже наразі повний обсяг збитків та шкоди довкіллю залишається невідомим, оскільки системи моніторингу були порушені або знищені, а доступ до лісів та інших природних територій обмежений або відсутній. Фіксація фактів екологічної шкоди від російського вторгнення здійснюється в рамках функціонування інформаційної панелі “ЕкоЗагроза” та роботи оперативного штабу при Держекоінспекції.

Відбувається забруднення внаслідок руйнування транспортної і промислової інфраструктури, що призводить до масштабних розливів нафтопродуктів та інших небезпечних речовин. Зупинилася діяльність низки видобувних підприємств, що призвело до дефіциту корисних копалин, під питанням залишається стан родовищ та можливість їх подальшої розробки.

Наслідки збройного вторгнення матимуть тривалий негативний вплив на здатність національної економіки запобігати та адаптуватися до зміни клімату. Пошкодження населених пунктів, виробничих потужностей, інфраструктурних об'єктів, місць зберігання пального, сировини, промислових відходів або порушення роботи об'єктів критичної інфраструктури створює загрози забруднення довкілля та може стати джерелом екологічної катастрофи.

З метою відновлення територій, що постраждали внаслідок агресії Російської Федерації, Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову від 14.10.2022 № 1159 “Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них”.

Відповідно до Наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України “Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією” від 22.12.2022 № 309 в межах Дніпропетровської області, визначено території, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окуповані Російською Федерацією, а саме:

1. Криворізький район:
 - Зеленодольська міська територіальна громада;
 - Широківська селищна територіальна громада.
2. Синельниківський район:
 - Великомихайлівська сільська територіальна громада;
 - Маломихайлівська сільська територіальна громада;
 - Новопавлівська сільська територіальна громада;

– Покровська селищна територіальна громада.

Крім того в межах Дніпропетровської області знаходяться території активних бойових дій, а саме:

1. Нікопольський район:

- Марганецька міська територіальна громада;
- Мирівська сільська територіальна громада;
- Нікопольська міська територіальна громада;
- Червоногригорівська селищна територіальна громада;
- с. Покровське Покровської сільської територіальної громади;
- с. Капулівка Покровської сільської територіальної громади;
- с. Олексіївка Покровської сільської територіальної громади.

2.1. Атмосферне повітря

Статистична інформація за 2022 рік відсутня згідно з підпунктом 1 пункту 1 Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” (зі змінами).

Викиди шкідливих речовин в атмосферу у 2021 році становили 537,6 тис. т, що на 2,9 тис. т (0,6 %) більше, ніж у 2020 році.

У складі викинутих забруднюючих речовин оксиди вуглецю становлять 273,038 тис. т; діоксиди сірки – 55,121 тис. т; речовини у вигляді суспендованих твердих частинок – 56,927 тис. т; діоксиди азоту – 26,558 тис. т; тощо.

Таблиця 4. Динаміка викидів забруднюючих речовин

Викиди по області	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Загальна кількість викидів в атмосферне повітря, тис. т в т.ч.	876,6	833,0*	657,3*	614,3*	576,9*	534,7*	537,6*	*
- від стаціонарних джерел забруднення, тис. т	723,9	833,0	657,3	614,3	576,9	534,7	537,6	*
- від пересувних джерел забруднення, тис. т	152,6	**	**	**	**	**	**	**

* - без урахування викидів від пересувних джерел

** - дані в органах Держкомстату відсутні.

Таблиця 5. Динаміка викидів в атмосферне повітря

Роки	Викиди в атмосферне повітря, тис. т			Щільність викидів у розрахунку на 1 км ² , кг	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг	Обсяг викидів на одиницю ВРП, т/млн грн
	Всього	у тому числі				
		стаціонарними джерелами	пересувними джерелами			
2012	1173,077	961,947	211,13	36747	354,008	*
2013	1143.848	940.5	203.348	35831.45	346.608	*

2014	1037,075	855,775	181,3	26807,47	260,547	*
2015	876,6	723,9	152,6	22677,5	221,7	*
2016	833,0**	833,0	*	26093,0	256,9	*
2017	657,3**	657,3	*	20600,0	203,5	*
2018	614,3**	614,3	*	19200,0	191,6	*
2019	576,9**	576,9	*	18100,0	180,8	*
2020	534,7**	534,7	*	16700,0	170,2	*
2021	537,6**	537,6	*	16841,6	172,4	*
2022	*	*	*	*	*	*

* - дані в органах Держкомстату відсутні.

** - без урахування викидів від пересувних джерел

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Дніпропетровській області та основним містам.

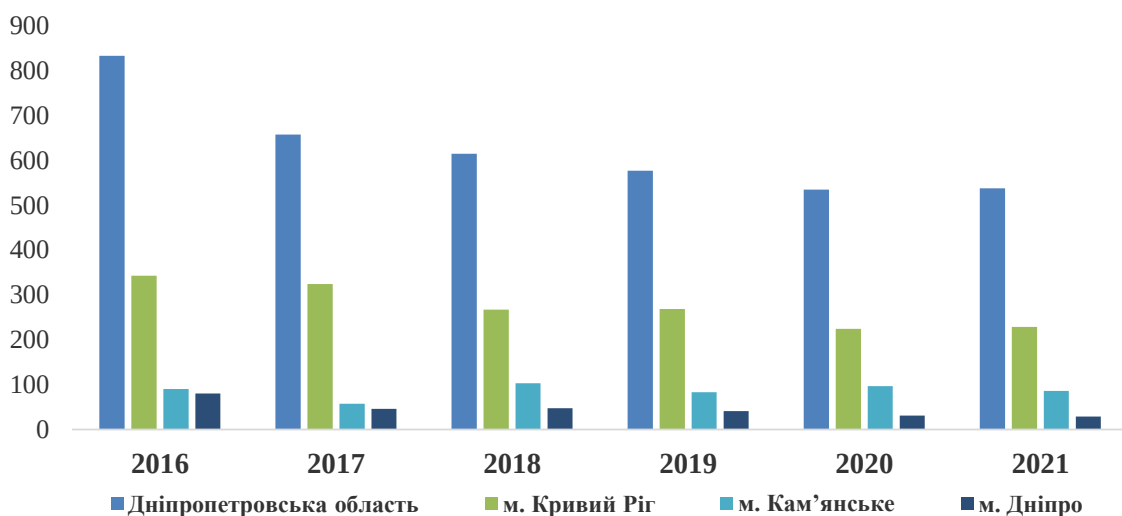

Рис. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Дніпропетровській області та основним містам станом на 01.01.2022 (тис. т)

Основні забруднювачі атмосферного повітря (за видами економічної діяльності)

Статистична інформація за 2022 рік відсутня згідно з підпунктом 1 пункту 1 Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” (зі змінами).

У 2021 році підприємства добувної промисловості і розроблення кар’єрів викинули в атмосферу 142,2 тис. т (26,4 %) шкідливих речовин від загального обсягу викидів по області. Частина викидів від підприємств постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря у загальному обсязі викидів становить 9,1 %, від переробної промисловості – 62,8 %, від транспорту, складського господарства, поштової та кур’єрської діяльності – 0,5 %, підприємств, які спеціалізуються на водопостачанні, каналізації, поводженні з відходами – 0,9 %.

Основними забруднювачами довкілля у 2022 році залишаються підприємства металургійної, добувної промисловості та виробники електроенергії. Найбільш екологічно небезпечними видами економічної діяльності є видобування металевих руд, виробництво електроенергії, чавуну, сталі та феросплавів.

Таблиця 6. Основні забруднювачі атмосферного повітря за звітний рік

№ з/п	Назва об'єкта*	Частка викидів забруднюючої речовини			Частка оснащення джерел викидів газоочисними установками (ГОУ), %	Ефективність роботи ГОУ, %	Зменшення обсягів викидів за рахунок впровадження природоохоронних заходів, т/рік*	
		усього викидів, т/рік*	до загального обсягу викидів об'єкта, %	до загального обсягу викидів населеного пункту, %			очікуване	фактичне
1.	ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	55 636	100	**	14,4	65,2 – 99,6	1 858	31 511
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	2 657	4,8					
	сірки діоксид	4 605	8,3					
	оксид вуглецю	41 336	74,3					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	6 788	12,2					
2.	АТ “Південний гірничо-збагачувальний комбінат”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	436,765	100	**	35,15	81,9-95,8	3582,332	1922,806
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	5,082	1,164					
	сірки діоксид	0,010	0,002					
	оксид вуглецю	5,005	1,146					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	424,646	97,225					
3.	ДТЕК “Придніпровська ТЕС”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	19758,7	100	**	100	99,4	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	2670,655	13,52					
	сірки діоксид	15885,952	80,40					
	оксид вуглецю	183,500	0,93					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	728,714	3,69					
	інші викиди	289,876	1,47					
4.	АТ “Покровський ГЗК”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	3383,21	100	**	7,9	99,64	-	-

	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	59,62	1,76					
	сірки діоксид	52,99	1,57					
	оксид вуглецю	1663,59	49,2					
	метали та їх сполуки	2,95	0,09					
	неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС)	0,52	0,02					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	1602,99	47,3					
5.	ПрАТ “Дніпровський металургійний завод”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	828,524	100	**	17,7	90,9	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	315,108	38,0					
	сірки діоксид	111,548	13,5					
	оксид вуглецю	297,737	35,9					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	78,974	9,5					
6.	КП “ДНІПРО-ВОДОКАНАЛ”							
	Загальний обсяг викидів	688,37	20	**	2,2	80-90	-	-
7.	ПАТ “Кривбасзалізрудком”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	170,510	100	**	25,7	80-90	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	19,306	11,32					
	сірки діоксид	0,693	0,41					
	оксид вуглецю	41,498	24,34					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	107,816	63,32					
8	АТ “Нікопольський завод феросплавів”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	15854,249	-	**	100	99,5	65,24	104,969
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок, недиференційованих за складом	389,698	2,46					
	манган та його сполуки	127,432	0,8					
	оксид вуглецю	14 411,151	90,9					
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	527,545	3,33					

	діоксид сірки (діоксид та триоксид) у перерахунку на діоксид сірки	384,32	2,42					
9	ПАО “ІНТЕРПАЙП НТЗ”							
	Загальний обсяг викидів	169,314	100	**	21	98	-	-
10	ПрАТ “Суха Балка”							
	Загальний обсяг викидів	67,545	*	**	41 уста- новка	83-95	*	*
11	ПрАТ “КАМЕТ-СТАЛЬ”							
	Загальний обсяг викидів	67997	100	**	13,0	91	-	-
12	КП “Кривбасводоканал”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	1837,688		**	8	99	-	-
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	0,274	0,015					
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,224	0,012					
	сірки діоксид	0,039	0,002					
	оксид вуглецю	1,094	0,060					
	залізо та його сполуки	0,069	0,004					
	манган та його сполуки	0,004	-					
	сполуки азоту	1,792	0,098					
	органічні аміни	0,001	-					
	НМЛОС	1,204	0,066					
	метан	1832,813	99,749					
	хлор та сполуки хлору	0,109	0,006					
	фтор та його сполуки	0,01	-					
	фреон	0,008	-					
	вуглею чотирехлорид	0,008	-					
13	АТ “ОГХК” (Філія “ВГМК” АТ “ОГХК”)							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі	270,783	100	**	32	53,52- 99,9	6,5	6,5
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	29,088	10,74					
	сірки діоксид	3,357	1,24					
	оксид вуглецю	44,353	16,38					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	169,728	62,68					
14	Філія “ПАВЛОГРАДСЬКЕ ЕНЕРГОПІДПРИЄМСТВО” ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	4083,64	100	**	100	70-97	-	-

	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	133,235	3,3					
	сірки діоксид	1511,62	37					
	оксид вуглецю	13,394	0,3					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	2422,711	59,3					
	інші викиди	2,68	0,1					
15	Філія “ПАВЛОГРАДСЬКА АВТОБАЗА” ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	2,954	100				-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,020	0,68					
	вуглеводні	1,195	40,45					
	оксид вуглецю	0,024	0,81					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	0,986	33,38					
	марганець та його сполуки	0,002	0,07					
	кислота сірчана II кл.	0,620	20,99					
	залізо та його сполуки III кл.	0,060	2,03					
	уайт-спірит	0,047	1,59					
16	ВСП “ШУ імені ГЕРОЇВ КОСМОСУ” ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	21545,79	100	**	0,004	84-98	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,548	0,003					
	оксид вуглецю	0,540	0,003					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	243,079	0,128					
	метали та їх сполуки	1,279	0,006					
	неметанові леткі органічні сполуки	0,986	0,005					
	метан	21299,26	98,855					
17	Філія “СОЦВУГІЛЛЯ” ПрАТ “ДТЕК ПАВЛО- ГРАДВУГІЛЛЯ”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	12,063	100	**			-	-

	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	12,063	100					
	інші викиди	0	0					
18	ВСП “ШАХТОУПРАВЛІННЯ ТЕРНІВСЬКЕ” ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ”							
	Шахта “Західно-Донбаська”, пм. № 1							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	22590,83	100	**			-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,036	0,00016					
	оксид вуглецю	0,132	0,0006					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	12,036	0,053					
	метали та їх сполуки	0,127	0,0006					
	залізо та його сполуки	0,120	0,0005					
	сірки діоксид	0,027	0,0001					
	метан	22560,00	99,9					
19	Шахта “Західно-Донбаська”, Блок № 3, пм. № 2							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	7985,17	100	**			-	-
	метали та їх сполуки	0,061	0,00076					
	залізо та його сполуки	0,058	0,0007					
	манган та його сполуки	0,003	0,00004					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	6,442	0,08					
	сполуки азоту	0,022	0,0003					
	сірки діоксид	0,018	0,0002					
	метан	7964,00	99,7					
20	Шахта “Тернівська”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	29,501	100	**			-	-
	метали та їх сполуки	0,188	0,64					
	залізо та його сполуки	0,174	0,59					
	манган та його сполуки	0,014	0,047					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	29,086	98,6					
	сполуки азоту	0,048	0,16					
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,034	0,11					
	оксид вуглецю	0,047	0,16					

21	ВП “ШАХТО-УПРАВЛІННЯ ПЕРШОТРАВЕНСЬКЕ” ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ”							
	Шахта “Степова”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	35824,82	100	**	6,8	81,0	-	-
	метали та їх сполуки	0,443	0,001					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	336,475	0,94					
	сполуки азоту	4,501	0,013					
	діоксид та інші сполуки сірки	0,014	0					
	оксид вуглецю	0,851	0,002					
	неметанові леткі органічні сполуки	1,454	0,004					
	метан	35481,08	99,04					
	сполуки фтору	0,008	0					
22	Шахта “Ювілейна”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	13,112	100	**	7,1	88,4	-	-
	метали та їх сполуки	0,050	0,0004					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	103,883	0,79					
	сполуки азоту	0,023	0,0002					
	діоксид та інші сполуки сірки	0,010	0,0001					
	оксид вуглецю	0,026	0,0002					
	неметанові леткі органічні сполуки	0,011	0,0001					
	метан	13008,0	99,21					
21	ТОВ “МЗ “ДНІПРОСТАЛЬ”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	1970,430		**				
	Рукавний фільтр					99,2		
	Рукавний фільтр					97,2		
22	ПрАТ “Кривий Ріг Цемент” Криворізький завод							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	1795,910	100	**	21,8	99,6		
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	612,929	34,13					
	сірки діоксид	22,110	1,23					
	оксид вуглецю	981,714	54,66					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	177,243	9,87					

23	ПрАТ “Кривий Ріг Цемент” Жовтокам’янський кар’єр							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	14,098	100	**	1	72,1		
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,549	3,89					
	сірки діоксид	-	-					
	оксид вуглецю	2,127	15,09					
24	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	11,290	80,08					
	ПрАТ “Кривий Ріг Цемент” Кам’янський завод							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	61,880	100	**	24,5	99,52		
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	0,630	0,768					
	сірки діоксид	0,074	0,090					
	оксид вуглецю	1,206	1,473					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	59,831	73,072					
25	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ” ВСП “ШУ Дніпровське”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	16287,315	100	**			-	-
	метали та їх сполуки	0,420	0,0026					
	залізо та його сполуки	0,401	0,0025					
	хром та його сполуки	0,010	0,0000 6					
	манган та його сполуки	0,009	0,0000 5					
	речовини у вигляді суспендованих твердих частинок	263,912	1,62					
	оксиди азоту, в перерахунку на діоксид	0,144	0,0009					
	сірчиста кислота	0,006	0,0000 4					
	оксид вуглецю	0,168	0,001					
	метан	16021,34	98,4					
26	ВП “КРИВОРІЗЬКА ТЕС” АТ “ДТЕК ДНІПРО- ЕНЕРГО”							
	Загальний обсяг викидів, у тому числі:	19500,24	100	**	100	98,3	-	-
	оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	2700,772	13,85					

сірки діоксид	15516,32	79,57					
оксид вуглецю	174,756	0,90					
речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	1076,063	5,52					
інші викиди	32,333	0,17					

* за інформацією підприємств

** інформація не надана Головним управлінням статистики у Дніпропетровській області

*Таблиця 7. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності **

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном	
		тис. т	відсотків до загального підсумку
1	За видами економічної діяльності, у тому числі:	–	–

* Статистична інформація за 2022 рік відсутня згідно з підпунктом 1 пункту 1 Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” (зі змінами).

Якість атмосферного повітря в населених пунктах

Систематичний нагляд за рівнем забруднення атмосферного повітря проводиться на стаціонарних постах Дніпропетровським регіональним центром з гідрометеорології у таких містах, як: Дніпро, Кривий Ріг та Кам’янське.

У 2022 році середньорічні концентрації становили:

м. Кривий Ріг: пилу – 2,0 ГДК, діоксиду азоту – 0,8 ГДК, фенолу – 0,7 ГДК, аміаку – 0,3 ГДК, формальдегіду – 3,7 ГДК, діоксиду сірки – 0,4 ГДК, оксиду вуглецю – 0,3 ГДК; оксиду азоту – 0,3 ГДК;

м. Кам’янське: пилу – 1,3 ГДК, діоксиду азоту – 2,5 ГДК, фенолу – 2,0 ГДК, формальдегіду – 3,7 ГДК, аміаку – 1,3 ГДК; оксиду азоту – 0,8 ГДК, діоксиду сірки – 0,1 ГДК, оксид вуглецю – 1,0 ГДК;

м. Дніпро: пилу – 1,3 ГДК, аміаку – 1,0 ГДК, діоксиду азоту – 1,8 ГДК, формальдегіду – 4,3 ГДК, оксиду азоту – 0,7 ГДК, фенолу – 0,7 ГДК, оксиду вуглецю – 0,7 ГДК.

Результати спостережень свідчать, що в 2022 році рівень забруднення атмосфери промислових міст залишався ще досить високим.

Екологічна ситуація загострюється тим, що викиди в атмосферу здійснюються нерівномірно, а переважно в промислових зонах, де велика концентрація підприємств металургійної, гірничодобувної, машинобудівної, хімічної та іншої промисловості.

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

За інформацією Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології щодо радіоактивного забруднення атмосферного повітря Дніпропетровської області, радіаційна обстановка на території області в цілому була стабільною і

знаходилася у межах природного радіаційного фону. Екстремально-високі рівні радіоактивного забруднення не спостерігалися.

Рівень експозиційної дози гамма-випромінювання у 2022 році становив в середньому 13 мікрорентгенів на годину.

Підвищений рівень гамма-фону спостерігався на метеостанції Чаплино у листопаді – 21 мкР/год, на метеостанції Нікополь у липні – 20 мкР/год.

Перевищення контрольного рівня – 25 мкР/год – у 2022 році не було.

На території Дніпропетровської області протягом 2022 року випадків перевищень контрольних рівнів сумарної бета-активності в пробах атмосферних випадінь виявлено не було.

Щільність випадів техногенних радіонуклідів знаходилась на рівні попередніх років.

Концентрація радіоактивних елементів як природного, так і штучного походження в приземному шарі атмосфери утримується на сталому рівні. Можна очікувати подальше зменшення концентрації штучних радіонуклідів в повітрі як за рахунок їх природного розпаду, так і їх подальшого заглиблення у ґрунт.

Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття

Забруднення атмосферного повітря за ступенем хімічної небезпеки для людини посідає перше місце, завдаючи негативних екологічних наслідків і для екосистем, чинить безпосередній вплив на рослинність і фауну, а також на якість води і ґрунту. Сприяє евтрофікації, що призводить до змін видового різноманіття та вторгнення нових видів, сприяє окисленню ґрунту, озер і річок, викликаючи втрати видового різноманіття, пошкодження сільськогосподарських культур, лісів та рослин шляхом зниження їх темпів зростання та негативного впливу на біорізноманіття та екосистеми.

Протягом 2022 року на території Дніпропетровської області ДУ “Дніпропетровський ОЦКПХ МОЗ України” та її структурними підрозділами досліджено 23181 досліджень атмосферного повітря у селітебній зоні міських поселень на фізико-хімічні показники, з них з перевищенням ГДК – 1102, що становить 4,75 % та 3019 проб на території сільських поселень, з них з перевищенням ГДК – 102, що становить 3,37 %. Серед показників, які є основними забруднювачами атмосферного повітря більшу питому вагу займають: азоту діоксид 292 проби з 4706 (6,2 %), пилу 292 з 3906 (7,47 %) проб, аміаку 347 з 552 (62,8 %) проб. Також мали місце перевищення вмісту формальдегіду, фенолу, вуглецю оксид, сірководень та інші.

Так, наприклад, на території обласного центру в межах соціально-гігієнічного моніторингу в 2022 році досліджувалось атмосферне повітря на селітебних територіях в зонах впливу таких промислових підприємств – ПрАТ “ДМЗ”, ПАТ “Інтерпайп НТЗ”, де фіксувались перевищення нормативів концентрації забруднюючих речовин у районі вул. Бельгійська, вул. Коксова, вул. Костя Гордієнко, пр. Слобожанський. Мали місце перевищення концентрації забруднюючих речовин в зоні впливу таких транспортних магістралей, як пр. Гетьмана Мазепи, пр. Сергія Нігояна, вул. Ярослава Мудрого, вул. Донецьке шосе, вул. Березинська, пр. Слобожанський, вул. Байкальська, вул. Совхозна, де було зафіксовано перевищення допустимих нормативів по ряду показників, про що

інформувались органи місцевого самоврядування. До забруднюючих речовин, про негативну дію яких на здоров'я людини отримані найбільш переконливі докази, відносяться тверді суспендовані частинки (ТЧ), озон (O_3), діоксид азоту (NO_2), діоксид сірки (SO_2), оксид вуглецю (CO).

Вплив цих речовин на здоров'я людини наступний:

Оксид вуглецю – безбарвний газ, що не має запаху. Впливає на нервову і серцево-судинну систему, викликає задуху. Токсичність CO зростає за наявності в повітрі азоту, в цьому випадку концентрацію CO в повітрі необхідно знижувати в 1,5 раз.

Оксиди азоту. NO , N_2O_3 , NO_5 , N_2O_4 . В атмосферу викидається в основному діоксид азоту NO_2 – безбарвний отруйний газ, що не має запаху, має подразнюючу дію на органи дихання. Особливо небезпечні оксиди азоту в містах, де вони взаємодіють з вуглецями вихлопних газів, де утворюють фотохімічний туман – смог. Отруєне оксидами азоту повітря починає діяти з легкого кашлю. При підвищенні концентрації NO , виникає сильний кашель, блювота, іноді головна біль. При контакті з вологою поверхнею слизової оболонки оксиди азоту утворюють кислоти HNO_3 і HNO_2 , які приводять до набряку легенів.

Діоксид сірки – безбарвний газ з гострим запахом, уже в малих концентраціях ($20-30 \text{ мг/м}^3$) створює неприємний смак в роті, подразнює слизові оболонки очей і дихальних шляхів.

Вуглеводні (пари бензину, метану і т.д.). За характером впливу на організм людини розрізняють 2 групи: подразнювальні й канцерогенні. Подразнювальні вуглеводні наркотично впливають на центральну нервову систему (запаморочення і тому подібне), діють на слизові оболонки. Вуглеводні канцерогенні групи є найбезпечнішими для здоров'я людини, особливо шкідливий бенз(а)пірен, який є індикатором. При тривалій дії на людину альдегіди викликають подразнення слизових оболонок очей і дихальних шляхів, а при підвищенні концентрації спостерігається головний біль, слабкість, втрата апетиту, безсоння.

Утворення кислотних дощів пов'язане з надходженням у вологу атмосферу оксиду сірки і азоту. Особливу небезпеку представляють стаціонарні джерела (ТЕС і ін.). Кислотні дощі знижують родючість ґрунтів, погіршують здоров'я населення.

Формальдегід – газоподібна речовина з різким та неприємним запахом. В атмосфері синтезуються внаслідок фотохімічного процесу під впливом ультрафіолетового випромінювання. Формальдегід є джерелом постійного природного фонового забруднення, найбільші значення якого спостерігаються у повітрі промислових центрів. Джерелами антропогенного надходження формальдегіду у навколишнє середовище – металургійні та хімічні підприємства, виробництво з виготовлення меблів, полімерів та будівельних матеріалів. Найбільша частка його надходить у повітря з відпрацьованими газами автотранспорту. Формальдегід внесений до списку отруйних канцерогенних речовин, токсичний. Він негативно впливає на генетичний матеріал, дихальні шляхи, очі, шкіру, печінку, нирки, вражає центральну нервову систему.

Пил – суспендовані тверді частинки дрібністю ($1-2 - 10-4 \text{ см}$), здатних в безвітряну погоду осідати на поверхню Землі. Джерела пилу можуть бути як природного походження (вивітрювання гірських порід, виверження вулкану), так і техногенного (викиди промислових підприємств). Основна кількість пилу зосереджена на висотах до 500 м.

Перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у атмосферному повітрі в залежності від рівня перевищення, експозиції впливу та інших умов може мати негативний вплив на стан здоров'я та умови життєдіяльності людини. Але на теперішній час відсутні критерії оцінки щодо захворюваності населення в залежності від рівня забруднення атмосферного повітря шкідливими речовинами.

Заходи у сфері поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря

Протягом 2022 року на основних підприємствах-забруднювачах Дніпропетровської області виконані наступні заходи з охорони атмосферного повітря, а саме:

На ПрАТ “Южжокс” виконується захід “Ремонт камер коксування коксових батарей № 5, № 6 коксового цеху з використанням керамічного виплавлення для усунення прососів із камер у опалювальні простінки (7 камер щорічно)” (2016 – 2025 рр.). У звітному періоді проведено ремонт 157 камери коксування коксових батарей №№ 5, 6. Фактично профінансовано – 6,742 млн грн.

Крім того, на гірничо-металургійних підприємствах Кривбасу постійно застосовуються природоохоронні заходи при проведенні масових вибухів, спрямовані на скорочення техногенного навантаження на довкілля: використовують внутрішню і зовнішню гідрозабійку, застосовують виключно безтритилові вибухові речовини та інше. Зменшення викидів забруднюючих речовин у звітному періоді склало майже 3500 тонн.

З метою запобігання пилоутворенню на відвалах, хвостосховищах, шламонакопичувачах підприємствами постійно здійснюється закріплення поверхонь речовинами, які затримують пил, зволоження “сухих” пляжів хвостосховищ, полив технологічних автодоріг, зрошення складів готової продукції. Зменшення викидів забруднюючих речовин у 2022 р. склало понад 2700 тонн.

За підсумками 2022 р. за даним напрямом на ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг” достроково виконано захід “Коксовий цех № 1. Виведення з експлуатації коксових батарей №№ 1 – 2” (2023 р.). Запланований екологічний ефект – зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 2650 тонн.

2.2. Водні ресурси

Дніпропетровська область повністю розташована в межах басейну р. Дніпро, яка є головною рікою гідрографічної мережі Дніпропетровщини. Стік річки зарегульований каскадом Дніпровських водосховищ, і в межах області присутні три з них: південна частина Кам'янського та північна частина Дніпровського, а також є вихід до Каховського водосховища. Загальна довжина р. Дніпро в межах області складає 261 км. В межах Кам'янського водосховища – 66 км, в межах Дніпровського водосховища – 94 км, в межах Каховського водосховища – 101 км.

Найбільшими притоками р. Дніпро, що беруть свій початок за межами області, є: Оріль, Самара, Вовча та Інгулець. Найбільш значними притоками р. Дніпро, басейни яких повністю розташовані у межах області (на правобережжі), є Саксагань, Мокра Сура і Базавлук. Загалом гідрографічна мережа басейну

р. Дніпро в межах області представлена: 291 річкою, довжиною більше 10 км, 100 водосховищами, 3292 ставками та 1129 озерами, з яких лише 219 озер площею три і більше гектарів.

У відповідності до ст. 5 Водного кодексу України всі поверхневі водні об'єкти в межах Дніпропетровської області належать до водних об'єктів загальнодержавного значення.

Водні ресурси у Дніпропетровській області в середній по водності рік становлять 52,8 млрд м³, в тому числі:

місцевий стік (стік, що формується в межах області) – 0,825 млрд м³;

запаси підземних вод – 0,381 млрд м³;

транзитний стік – 51,6 млрд м³, який розкладається на санітарний стік (майже 15 млрд м³) та води, що йдуть на постійне поповнення водосховищ і водоспоживання промисловими і сільськогосподарськими підприємствами Дніпропетровської та суміжних областей (37 млрд м³).

Поверхневий стік малих річок становить 1,6 млрд м³, в тому числі місцевий стік – 0,83 млрд м³.

Зважаючи на те, що водні ресурси на території області розподіляються нерівномірно, покриття їх дефіциту частково вирішується за рахунок перекидання стоку р. Дніпро каналами Дніпро-Донбас, Дніпро-Кривий Ріг, Дніпро-Інгулець, а також водогонами регіонального значення.

Водокористування та водовідведення

За даними звітності за формою № 2ТП - водгосп (річна) за 2022 рік обсяг забору свіжої води по області становив 941,52 млн м³, в тому числі:

з поверхневих джерел – 867,84 млн м³;

з підземних – 73,68 млн м³.

В порівнянні з 2021 роком, забір води із природних водних об'єктів зменшився на 23,4 млн м³, у т. ч.: з поверхневих джерел зменшився на 7,46 млн м³, з підземних – на 15,9 млн м³.

Водоспоживання поверхневої води в 2022 році, в порівнянні з 2021 роком, зменшилось на 73,9 млн м³ і становило 672,5 млн м³ (в 2021 році – 746,419 млн м³). Споживання підземної води склало 30,22 млн м³ (в 2021 році – 32,5 млн м³).

Протягом 2022 року було використано: на виробничі потреби – 534,87 млн м³, на питні і санітарно-гігієнічні потреби – 105,13 млн м³, на зрошення – 21,56 млн м³ води.

Кількість води в оборотному та повторному водоспоживанні у 2022 році склала 2181,674 млн м³.

В 2022 році кількість підприємств із скидом зворотних вод в водні об'єкти зменшилась на 9 (з 60 в 2021 р. до 56 в 2022 р.).

Припинили скид:

АТ “Покровський ГЗК”;

ТОВ “АЛЬЯНС”.

Не звітували:

ПрАТ “Електрозавод”;
АТ “Дніпровський агрегатний завод”;
ПрАТ “Інгулецький ГЗК”.

Почали скид:

ТОВ “Епіцентр К”;

КП “ВЕРХНЬОДНІПРОВСЬКЕ ВИРОБНИЧЕ УПРАВЛІННЯ ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА” ДОР;

КП “Кам’янський водоканал” ДОР реорганізувалося шляхом приєднання до КП ДОР “Аульський водовід”.

Обсяг скинутих зворотних вод в поверхневі водні об’єкти зменшився на 60,11 млн м3 (з 600,39 млн м3 в 2021 р. до 540,28 млн м3 в 2022 р.).

Забруднених зворотних вод скинуто 110,68 млн м3 (в 2021 році – 120,33 млн м3); з них 37,41 млн м3 – без очистки, 73,27 млн м3 – недостатньо очищених.

Насамперед, це обумовлено переходом з категорії якості зворотних вод “забруднені” на категорію “нормативно чисті” зворотних вод підприємства ТОВ ВКФ “Найс” (2021 рік – 18,06 млн м3).

Також, в 2022 р. зменшив обсяг скиду забруднених зворотних вод ПрАТ “Дніпровський металургійний завод” м. Дніпро (на 1,93 млн м3).

Скид зворотних вод з категорією якості “нормативно-очищені” зменшився на 10,93 млн м3 (2021 рік – 172,14 млн м3) і становив 161,21 млн м3 в 2022 році. Це обумовлено зменшенням об’ємів скиду зворотних вод підприємствами:

КП “Кривбасводоканал” (з 68,87 млн м3 в 2021 р. до 63,76 млн м3 в 2022 р.),

КП “Дніпроводоканал” ДМР (з 21,68 млн м3 в 2021 р. до 20,10 млн м3 в 2022 р.),

КП ДОР “Аульський водовід” (з 11,94 млн м3 в 2021 р. до 10,41 млн м3 в 2022 р.).

У порівнянні з минулим роком, скид зворотних вод з категорією “нормативно чисті” (без очистки) зменшився на 39,52 млн м3 і становив 268,40 млн м3 (в 2021 році – 307,92 млн м3). В першу чергу, це обумовлено переходом з категорії якості зворотних вод “нормативно чисті” на категорію “забруднені” підприємства ПрАТ “Петриківський рибгосп” (2021 рік – 12,29 млн м3).

У порівнянні з минулим роком, обсяги використання кар’єрної та шахтної води зменшились на 2,38 млн м3 і склали 20,76 млн м3. Також, на 0,262 млн м3 збільшились обсяги використання води на зрошення.

Використання зворотної (стічної) води, у порівнянні з минулим роком, зменшилось на 2,49 млн м3.

Зменшились обсяги повторного водовикористання – на 78,576 млн м3, послідовного – на 3,513 млн м3.

Загальний скид стічних, шахтно-кар’єрних та колекторно-дренажних вод, у порівнянні з 2021 роком, зменшився на 78,72 млн м3.

Таблиця 8. Основні показники водокористування та водовідведення води, млн м3 (обсяги оборотної, повторної і послідовно використаної води)

Види економічної діяльності	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	усього, млн м3	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м3	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м3	% економії свіжої води за рахунок оборотної
Усього за регіоном	765,14	76,63	746,419	77,24	672,55	64,52
За видами економічної діяльності						
у тому числі:						
- промисловість	398,46	82,45	536,948	74,53	308,87	82,03
- сільське господарство	41,82	-	44,53		47,48	-
- транспорт	1,33	4,23	1,270	27,241	1,15	4,68
- будівництво	0,268	-	0,609		0,206	-
- торгівля та громадське харчування	0,091	-	0,011	-	0,053	-
- маттехзабезпечення	*	*	*	*	*	*
- житлокомунгосп та побутобслуговування	172,25	22,79	159,79	3,649	152,97	4,16

* не передбачено програмним забезпеченням звітності за формою №2ТП-водгосп (річна).

Скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та очистка стічних вод

У 2022 р. у поверхневій водній об'єкти Дніпропетровської області було скинуто у складі зворотних вод – 497,0371 тис. т забруднюючих речовин. У порівнянні з 2021 р. спостерігалось збільшення сумарного обсягу скинутих забруднюючих речовин на 123,873 тис. т.

Скиди органічних речовин, а саме, БСК та ХСК підприємствами-водокористувачами Дніпропетровської області, що звітують за формою № 2ТП-водгосп (річна) становили, відповідно, 1,8323 тис. т та 8,560 тис. т за рік.

Скиди біогенних речовин у водні об'єкти басейну річки Дніпро в межах Дніпропетровської області визначені за такими показниками як: азот амонійний, нітрит-іони, нітрат-іони, фосфати та становили році – 6,77 тис. т/рік.

Скиди небезпечних речовин (метали та інші) по Дніпропетровській області за 2022 рік становили:

– важких металів, які не входять до групи пріоритетних речовин: алюмінію – 0,0071143 тис. т, заліза – 0,0392151 тис. т, кобальту – 0,0000001 тис. т, марганцю – 0,0000245 тис. т, міді – 0,0005056 тис. т, хрому загального – 0,001163 тис. т, хрому 6+ – 0,0000024 тис. т, цинку – 0,0017957 тис. т;

– несинтетичні показники групи важких металів: 0,0000001 тис. т сполук кадмію, 0,0034693 тис. т сполук нікелю та 0,0000007 тис. т сполук свинцю;

– несинтетичних забруднюючих речовин: нафтопродуктів – 0,0293403 тис. т, СПАР – 0,015888 тис. т, карбамідів – 0,0042212 тис. т, фенолів – 0,0000533 тис. т.

Інформація про скиди в поверхневій водній об'єкти забруднюючих речовин у складі зворотних вод за 2022 рік в порівнянні з 2020 та 2021 роками.

Таблиця 9. Забруднюючі речовини у складі зворотних вод

	Скидання забруднюючих речовин за регіоном	2020 рік	2021 рік	2022 рік
		обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т
Перелік скинутих забруднюючих речовин				
1	БСК5	2,1539	1,9925	1,8323
2	Нафтопродукти	0,038685	0,0355007	0,0293403
3	Завислі речовини	2,3931	2,2771	2,5667
4	Сухий залишок	163,755	161,3686	205,4639
5	Сульфати	36,2452	40,9387	41,2233
6	Хлориди	121,0422	150,9312	230,5138
7	Азот амонійний	0,6394	0,5392	0,3903
8	Феноли	0,0000445	0,0000339	0,0000533
9	Нітрати	5,5573	5,5071	5,4023
10	СПАР	0,0156429	0,0139237	0,015888
11	Залізо	0,036765	0,0367822	0,0392151
12	Мідь	0,0004485	0,0006021	0,0005056
13	Цинк	0,001546	0,0014928	0,0017957
14	Нікель	0,003488	0,003877	0,0034693
15	Хром 6+	0,0000032	0,0000017	0,0000024
16	Алюміній	0,0052804	0,0071915	0,0071143
17	Свинець	0,0000541	0,0000382	0,0000007
18	Кадмій	0,0000173	0,0000132	0,0000001
19	Кобальт	0,0000002	0,0000002	0,0000001
20	Карбамід	0,005019	0,0054648	0,0043312
21	Марганець	0,000047	0,0000513	0,0000245
22	Нітрити	0,2519	0,2197	0,2364
23	Фтор	0,000922	0,0053095	0,0040985

	Скидання забруднюючих речовин за регіоном	2020 рік	2021 рік	2022 рік
		обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т
24	Ціаніди	0	0	0
25	Роданіди	0	0	0
26	ХСК	9,399	8,5025	8,560
27	Толуол	0	0	0
28	Фосфати	0,794592	0,7759055	0,7411315
29	Хром загальний	0,0012635	0,0013020	0,001163
	Всього:	342,3408186	373,1640903	497,0371336

Існуючі системи водопостачання та водовідведення області знаходяться переважно в незадовільному стані, очисні споруди працюють неефективно та потребують ремонту та реконструкції.

В цілому, перевантаження очисних споруд у більшості основних водокористувачів області не спостерігається, проте якість очищення стічних вод незадовільна, низка показників перевищує нормативи гранично-допустимого скиду забруднюючих речовин (ГДС) і не дозволяє досягнути категорії “нормативно-очищені”.

Нижче наведені основні забруднювачі з категорією якості зворотних вод – недостатньо-очищені:

КП “Дніпроводоканал” м. Дніпро – перевищення нормативів ГДС за вмістом азоту амонійного, завислих речовин, ХСК, хлоридів;

КП ДОР “Аульський водовід” Кам’янський район – за вмістом фосфатів;

КП “Павлоградводоканал” м. Павлоград – за вмістом азоту амонійного, сухого залишку, нафтопродуктів;

МКП “Покровводоканал” м. Покров – за показниками: завислі речовини, нітрати, фосфати;

КП “Новомосковськводоканал” – за вмістом завислих речовин, фосфатів, сухого залишку;

КП “Тернівське житлово-комунальне підприємство” – за показниками: азот амонійний, залізо загальне;

КП “Марганецьке ВУВКГ” ДОР” – за показниками: азот амонійний;

ПрАТ “Енергоресурси” м. Нікополь – за вмістом фосфатів, алюмінію, ХСК, хрому, фторидів, нікелю;

ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля” – за вмістом хлоридів, сухого залишку;

ДМПВК “Дніпро–Західний Донбас” – за вмістом завислих речовин, заліза загального, сульфатів, хлоридів, сухого залишку, ХСК, фосфатів, азоту амонійного, нітратів, нафтопродуктів.

*Основні забруднювачі водних об'єктів
(за сферами діяльності)*

Згідно узагальнених даних звітності за формою № 2ТП-водгосп (річна) за 2022 р., кількість підприємств зі скидом зворотних вод у водні об'єкти Дніпропетровської області складала 56. З них 29 підприємств – забруднювачі (в 2021 р. – 29), які здійснюють скид забруднених (без очистки та недостатньо-очищених) зворотних вод у водні об'єкти області. Найбільші з них:

КП “Дніпроводоканал”, м. Дніпро;
 ПрАТ “Петриківський рибгосп”;
 ПрАТ “Центральний ГЗК”, м. Кривий Ріг;
 ПАТ “Криворізький залізорудний комбінат”, м. Кривий Ріг;
 ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля”, м. Павлоград;
 ПрАТ “Дніпровський металургійний завод”, м. Дніпро;
 КП ДОР “Аульський водовід”, Кам’янський район;
 КП “Павлоградводоканал”;
 ДМП ВКГ “Дніпро-Західний Донбас”;
 ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”;
 ПрАТ “Енергоресурси” м. Нікополь

Таблиця 10. Перелік підприємств-забруднювачів Дніпропетровської області за сферами діяльності станом на 01.01.2023

№ з/п	Вид діяльності (КВЕД)	Назва водокористувачів області	Назва водо-приймача	Скинуто забруднених зворотних вод, тис. м3		
				всього	без очистки	недостатньо-очищені
А СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО, ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА РИБНЕ ГОСПОДАРСТВО						
03 Рибне господарство						
1	03.22 Прісноводне рибництво (аквакультура)	ПрАТ “Петриківський рибгосп”	р. Оріль	12532,4	12532,4	-
В ДОБУВНА ПРОМИСЛОВІСТЬ І РОЗРОБЛЕННЯ КАР’ЄРІВ						
05 Добування кам’яного та бурого вугілля						
2	05.10 Добування кам’яного вугілля	ПрАТ “ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ”	р. Самара	14828,4	1741,1	13087,3
07 Добування металевих руд						
3	07.10 Добування залізних руд	ПрАТ “Суша балка”	р. Інгулець	1248,9	1248,9	-
4		ПрАТ “Центральний ГЗК”	р. Інгулець	2203,8	2203,8	-
5		ПАТ “Криворізький залізорудний комбінат”	р. Інгулець	4650,5	4650,5	-
08 Добування інших корисних копалин і розроблення кар’єрів						
6	08.12 Добування піску гравію глин і каоліну	ТОВ “Нерудбудматеріали”	р. Саксагань	4,0	4,0	-
7		ТОВ “Об’єднання Новомиколаєвський кар’єр”	р. Мокра Сура	371,7	371,7	-

№ з/п	Вид діяльності (КВЕД)	Назва водокористувачів області	Назва водо-приймача	Скинуто забруднених зворотних вод, тис. м3		
				всього	без очистки	недостатньо-очищені
С ПЕРЕРОБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ						
24 Металургійне виробництво						
8	24.10 Виробництво чавуну сталі та феросплавів	ПрАТ “Дніпровський металургійний завод” м. Дніпро	р. Дніпро	2330,2	2330,2	-
9		ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”	р. Інгулець	2272,9	2272,9	-
27 Виробництво електричного устаткування						
10	27.20 Виробництво батарей і акумуляторів	ТОВ ДДЗ “Енергоавтоматика”	р. Самара	77,0	-	77,0
28 Виробництво машин і устаткування н. в. і. у.						
11	28.92 Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	ТОВ “МЕТІНВЕСТ-КРМЗ”	р. Саксагань	168,2	-	168,2
30 Виробництво інших транспортних засобів						
12	30.20 Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	ПрАТ “Дніпровагонмаш”	р. Дніпро	148,8	148,8	-
Е ВОДОПОСТАЧАННЯ; КАНАЛІЗАЦІЯ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ						
13	36.00 Забір очищення та постачання води	КП “Тернівське житлово-комунальне підприємство”	р. Самара	1107,3	-	1107,3
14		ДМПВКГ “Дніпро-Західний Донбас” Синельниківський район	р. Дніпро	2287,0	1201,4	1085,6
15		КП “Павлоградводоканал”	р. Самара	2524,8	-	2524,8
16		КП “Новомосковськ водоканал”	р. Самара	1885,7	-	1885,7
17		КП “Нікопольводоканал” НМР	р. Дніпро	1121,1	1121,1	-
18		КП ДОР “Аульський водовід”	р. Дніпро	3124,3	-	3124,3
19		МКП “Покровводоканал”	р. Базавлук	783,9	-	783,9
20		КП “Синельниківський міський водоканал” ДОР	р. Дніпро	394,8	-	394,8
21		КП “Фрунзенське ЖКП”	р. Інгулець	26,5	-	26,5
22		КП “Дніпроводоканал” ДМР	р. Мокра Сура	5248,7	-	5248,7
	р. Дніпро		46464,9	6944,2	39520,7	

№ з/п	Вид діяльності (КВЕД)	Назва водокористувачів області	Назва водо-приймача	Скинуто забруднених зворотних вод, тис. м3		
				всього	без очистки	недостатньо-очищені
23		КП “Марганецьке ВУВКГ”	р. Томаківка	1033,1	-	1033,1
			Р. Ревун	387,9	387,9	-
24		КП “ЖИТЛОКОМПЛЕКС” ПМР	р. Саксагань	67,2	6,2	61,0
25		ПрАТ “Енергоресурси”	р.Дніпро	3101,8	-	3101,8
G ОПТОВА ТА РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ; РЕМОНТ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І МОТОЦИКЛІВ						
47 Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами						
26	47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	ТОВ “Метро Кеш енд Кері Україна” (Філія ТОВ “Метро Кеш енд Кері Україна” №26)	р. Кільчень	3,8	-	3,8
H ТРАНСПОРТ СКЛАДСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ПОШТОВА ТА КУР'ЄРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ						
49 Наземний і трубопровідний транспорт						
27	49.41 Вантажний автомобільний транспорт	ТОВ “Торгівельно-транспортна компанія”	р. Дніпро	1,2	-	1,2
52 Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту						
28	52.21 Допоміжне обслуговування наземного транспорту	ВСП “Дніпровська дирекція” філії “Центр будівельно-монтажних робіт та експлуатації будівель і споруд” акціонерного товариства “Українська залізниця”	р. Дніпро	247,6	247,6	-
Q ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ						
86 Охорона здоров'я						
29	86.10 Діяльність лікарняних закладів	ДП “Санаторій “СЛАВУТИЧ” ім. Б.В. Пашковського” м. Верхньодніпровськ	р. Дніпро	29,5	-	29,5
Всього:				110677,9	37412,7	73265,2

*Стан поверхневих вод
Екологічний стан та потенціал поверхневих вод*

Постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758

“Порядок здійснення державного моніторингу вод” визначено одним з суб’єктів державного моніторингу вод Держводагентство, на яке покладено здійснення державного моніторингу масивів поверхневих вод, включаючи прибережні води.

Відповідно до “Порядку здійснення державного моніторингу вод”, затвердженого наказом Держводагентства України від 24.06.2020 № 587, лабораторія моніторингу вод та ґрунтів РОВР у Дніпропетровській області в 2022 році здійснювала контроль в 16 постійних пунктах спостереження масивів поверхневих вод. Пункти спостереження розташовані на річках:

- р. Дніпро (Кам’янське водосховище) – 2 створи;
- р. Дніпро (Дніпровське водосховище) – 5 створів;
- р. Дніпро (Каховське водосховище) – 4 створи;
- р. Інгулець – 2 створи;
- р. Саксагань (Макортовське водосховище) – 1 створ;
- Канал Дніпро–Кривий Ріг – 2 створи.

Таблиця 11. Місця розташування та періодичність відбору проб у пунктах спостереження

№ з/п	Місце розташування пунктів спостереження	Періодичність відбору проб
Кам’янське водосховище (суббасейн Середнього Дніпра)		
1	476 км, м. Верхньодніпровськ, питний в/з	щомісячно
2	462 км, смт Аули, питний в/з м. Дніпро та м. Кам’янське	щомісячно
Дніпровське водосховище (суббасейн Нижнього Дніпра)		
3	420 км, м. Дніпро, правий берег, Кайдакський питний в/з	щомісячно
4	420 км, м. Дніпро, лівий берег, Ломовський питний в/з	щомісячно
5	404 км, м. Дніпро, ВП “ПдТЭС” ПАТ “ДТЕК Дніпроенерго”, питний в/з	щомісячно
6	372 км, с. Воронове, питний в/з водоводу ДМП ВКП “Дніпро-Західний Донбас”	щомісячно
7	365 км, с. Військове, питний в/з Солонянського району	щомісячно
Каховське водосховище (суббасейн Нижнього Дніпра)		
8	245 км – м. Марганець, питний в/з	щомісячно
9	236 км – КП “Дніпро”, с. Придніпровське	щомісячно
10	228 км – м. Нікополь, питний в/з	щомісячно
11	201 км – м. Покров, питний в/з	щомісячно
Канал Дніпро–Кривий Ріг (суббасейн Нижнього Дніпра)		
12	196 км – с. Мар’янське, ГВС каналу Дніпро-Кривий Ріг	щомісячно
13	канал Дніпро-Кривий Ріг, Південне в-ще, 43 км, питн. в/з	щомісячно
р. Саксагань (Макортовське водосховище) (суббасейн Нижнього Дніпра)		
14	65 км – КП ПМР “Житлокомплекс” питний в/з м. П’ятихатки	щомісячно
р. Інгулець (суббасейн Нижнього Дніпра)		
15	335 км – Карачунівське водосховище, питний в/з м. Кривий Ріг	щомісячно
16	265 км – с. Андріївка	щомісячно

Протягом 2022 року, відповідно до Програми, лабораторією РОВР у Дніпропетровській області відібрано 92 проби води та виконано 1843 гідрохімічних вимірювань.

Таблиця 12. Показники виконання Програми

Показники виконання	Одиниці виміру	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	Всього 2022 р.
За Програмою гідрохімічного моніторингу поверхневих вод	проб вимірювань	48 928	11 231	18 369	15 315	92 1843

*Порівняльний аналіз стану водних об'єктів басейну р. Дніпро
за гідрохімічними показниками*

Річка Дніпро

Щомісячно, протягом року, лабораторією виконувались вимірювання за 21 показниками гідрохімічного складу поверхневої води.

Результати вимірювань середньорічних концентрації (в мг/дм³) за основними показниками забруднення по Кам'янському, Дніпровському та Каховському водосховищам за 2021 – 2022 рр.

*Таблиця 13. Основні показники забруднення Кам'янського водосховища
у 2021 – 2022 рр.*

Показники вимірювання	Кам'янське водосховище (суббасейн Середнього Дніпра), пункти моніторингу	
	Питний водозабір м. Верхньодніпровськ	Питний водозабір м. Верхньодніпровськ
	2021 р. / 2022 р.	
БСК5	2,9/2,8	2,8/2,6
ХСК	30,4/30,9	29,7/30,4
Амоній-іони	0,37/0,38	0,35/0,36
Сухий залишок	269/253	265/263
Сульфат-іони	32,01/30,65	31,45/30,66
Хлорид-іони	27,18/23,34	26,37/25,21
Залізо загальне	0,11/0,12	0,11/0,11
Нафтопродукти	0,054/0,055	0,046/0,048
Марганець	0,06/0,06	0,06/0,07

*Таблиця 14. Основні показники забруднення Дніпровського водосховища
у 2021 – 2022 рр.*

Показники вимірювання	Дніпровське водосховище (суббасейн нижнього Дніпра), пункти спостереження				
	Кайдакський питний водозабір м. Дніпро	Ломовський питний водозабір м. Дніпро	Питний водозабір ВП “ПдТЕС” АТ “ДТЕК Дніпроенерго”	Питний водозабір водоводу ДМП ВКП “Дніпро- Західний Донбасс”, с. Воронове	с. Войсько ве, питний водозабір Солонянсь ко-го району
	2021 / 2022				
БСК5	2,8 / 2,6	2,7 / 2,6	2,8 / 2,7	2,9 / 3,0*	2,9 / 3,0*
ХСК	30,1 / 30,7	30,4 / 30,8	30,1 / 30,7	29,0 / 30,0*	29,7 / 29,5*

Амоній-іони	0,35 / 0,42	0,33 / 0,36	0,35 / 0,36	0,32 / 0,34*	0,33 / 0,32*
Сухий залишок	282 / 278	281 / 278	328 / 318	293 / 309*	300 / 312*
Сульфат-іони	38,6 / 33,6	37,7 / 34,7	52,7 / 54,3	44,4 / 50,9*	47,8 / 54,1*
Хлорид-іони	30,7 / 27,1	28,9 / 27,1	41,3 / 36,9	32,3 / 31,9*	33,9 / 28,4*
Залізо загальне	0,12 / 0,17	0,13 / 0,13	0,13 / 0,13	0,13 / 0,13*	0,12 / 0,09*
Нафтопродукти	0,05 / 0,05	0,06 / 0,06	0,05 / 0,05	0,04 / 0,04*	0,05 / 0,04*
Марганець	0,06 / 0,08	0,06 / 0,08	0,06 / 0,08	0,06 / 0,04*	0,05 / 0,03*

Таблиця 15. Основні показники забруднення Каховського водосховища у 2021 – 2022 рр.

Показники вимірювання	Каховське водосховище (суббасейн нижнього Дніпра), пункти спостереження					
	Питний водозабір м. Марганець	Питний водозабір м. Нікополь	Питний водозабір м. Покров	ГВС каналу Дніпро- Кривий Ріг, с. Мар'янське	Питний водозабір м. Кривий Ріг, Південне водосховище	Питний водозабір с. Придніпровське КП «Дніпро»*
	2021 р. / 2022 р.					
БСК5	2,5/2,2*	2,7/2,3*	2,7/2,3*	2,5/2,4*	2,6/1,9*	2,4/2,1*
ХСК	29,2/27,5*	29,4/27,8*	29,2/27,2*	29,1/27,3*	28,4/27,1*	29,4/27,9*
Амоній-іони	0,25/0,27*	0,24/0,24*	0,23/0,19*	0,23/0,20*	0,21/0,25*	0,26/0,27*
Сухий залишок	289/273*	288/274*	305/304*	302/300*	319/304*	295/268*
Сульфат-іони	40,2/47,1*	39,9/42,1*	43,1/45,7*	45,4/49,0*	55,8/59,8*	42,2/47,1
Хлорид-іони	34,7/28,4*	34,0/29,3*	35,9/33,7*	37,1/34,6*	38,0/41,7*	34,8/31,0*
Залізо загальне	0,13/0,12*	0,13/0,09*	0,14/0,10*	0,12/0,10*	0,14/0,15*	0,14/0,16*
Нафтопродукти	0,06/0,03*	0,04/0,03*	0,05/0,03*	0,04/0,03*	0,05/0,03*	0,04/0,04*
Марганець	0,03/0,02*	0,03/0,02*	0,04/0,02*	0,03/0,02*	0,02/0,03*	0,05/0,02*

Примітка:

* середні показники за період січень-лютий 2022 р.

Порівняльний аналіз якості води р. Дніпро (Кам'янське, Дніпровське, Каховське водосховища) по пунктах спостереження протягом 2021 – 2022 рр. дозволяє зробити такі висновки:

1. Якість річкової води в районах основних питних водозаборів річки Дніпро суттєво не змінилася в порівнянні з 2021 р. В 2022 р. середньорічні концентрації показників солемісту води р. Дніпро в межах Дніпропетровської області – на рівні значень минулого року. Так, середньорічний вміст сухого залишку – 278 мг/дм³, сульфат-іонів – 36,79 мг/дм³, хлорид-іонів – 27,92 мг/дм³. За такими показниками забруднення як: залізо загальне, нафтопродукти якість води у порівнянні з минулим роком не змінилася (залізо загальне – 0,13 мг/дм³ у 2021 р., 0,13 мг/дм³ у 2022 р., нафтопродукти – 0,05 мг/дм³ у 2021 р., 0,05 мг/дм³ у 2022 р.). За показниками ХСК, марганець, амоній-іони якісний стан води погіршився у порівнянні з 2021 р. (ХСК – 29,5 мгО/дм³ у 2021 р., 30,7 мгО/дм³ 2022 р., марганець – 0,05 мг/дм³ у 2021 р., 0,07 мг/дм³ у 2022 р. амоній-іони – 0,29 мг/дм³ у

2021 р., 0,38 мг/дм³ у 2022 р.).

2. Спостерігається деяке збільшення мінералізації води уздовж каскаду дніпровських водосховищ: сухий залишок з 253 мг/дм³ у створі питний водозабір м. Верхньодніпровськ (Кам'янське водосховище) до 318 мг/дм³ питний водозабір ВП “ПдТЭС” ПАТ “ДТЕК Дніпроенерго”, хлорид-іони – з 23,3 мг/дм³ до 36,9 мг/дм³, сульфат-іони – з 30,7 мг/дм³ до 54,3 мг/дм³. Насамперед, це обумовлено впливом високомінералізованих приток р. Дніпро та зворотних вод великих міст, які розташовані уздовж річки.

3. Максимальні значення за показниками органічного забруднення фіксувались в районах питних водозаборів річки в липні-вересні: ХСК – до 35,4 мгО/дм³, БСК5 – до 4,4 мгО₂/дм³, амоній-іони- 0,68 мг/дм³, залізо загальне – 0,32 мг/дм³, фосфат-іони – 1,07 мг/дм³, марганець – 0,27 мг/дм³. Найнижчі значення за вмістом розчиненого кисню визначені в липні-серпні – до 5,44 мгО₂/дм³.

Зростання вмісту марганцю, БСК5, ХСК, фосфат-іонів, амоній-іонів та зниження розчиненого кисню, як зазвичай, спостерігалось в другій половині літа і на початку осені, як наслідок встановлення високих температур повітря і води, а також росту біохімічних процесів.

Річка Інгулець

В 2022 р. гідрохімічний контроль річки Інгулець проводився відповідно до Програми по двох створах (в частині діагностичного моніторингу поверхневих вод):

- Карачунівське водосховище, питний водозабір м. Кривий Ріг;
- р. Інгулець, с. Андріївка, гідропост.

Відбір проб з Карачунівського водосховища та з р. Інгулець враховуючи військову ситуацію у Дніпропетровській області, з березня місяця не проводився.

Середньорічні дані (в мг/дм³) за основними показниками забруднення у р. Інгулець за 2021 рр.

Таблиця 16. Основні показники забруднення у р. Інгулець за 2021 – 2022 рр.

Найменування показника вимірювання	Карачунівське водосховище (суббасейн нижнього Дніпра), м. Кривий Ріг	с. Андріївка (суббасейн нижнього Дніпра)
	2021 р. / 2022 р.	
БСК5	2,7 / 2,3*	3,1 / 2,2*
ХСК	29,9 / 27,7*	32,0 / 28,3*
Амоній-іони	0,24 / 0,21*	0,31 / 0,29*
Сухий залишок	895 / 917*	3500 / 6032*
Сульфат-іони	331,7 / 345,7*	628,0 / 660,9*
Хлорид-іони	103,0 / 101,0*	1288,1 / 2659,0*
Залізо загальне	0,11 / 0,09*	0,14 / 0,11*
Нафтопродукти	0,04 / 0,02*	0,06 / 0,03*
Марганець	0,03 / 0,02*	0,05 / 0,03*

Річка Саксагань

Річка Саксагань – ліва притока р. Інгулець. В 2022 році враховуючи військову ситуацію у Дніпропетровській області, з березня місяця спостереження за якісними показниками річки не здійснювалися по створу Макортовське водосховище КП ПМР “Житлокомплекс” питний в/з с. Макорти.

Результати вимірювань середньорічних концентрації (в мг/дм³) за основними показниками забруднення за 2022 рік.

Таблиця 17. Основні показники забруднення у р. Саксагань за 2021 – 2022 рр.

Показники вимірювання	КП ПМР “Житлокомплекс”, питний в/з м. П’ятихатки (суббасейн Нижнього Дніпра)
	2021 р. / 2022 р.
Сухий залишок	3661 / 3714*
Сульфат-іони	1499,8 / 1612,6*
Хлорид-іони	516,1 / 507,0*
Амоній-іони	0,32 / 0,24*
Нафтопродукти	0,05 / 0,07*
Залізо загальне	0,11 / 0,12*
БСК5	2,7 / 2,4*
ХСК	30,6 / 29,5*
Марганець	0,03 / 0,04*

Примітка: * середні показники за період січень-лютий 2022 р.

В порівнянні з 2021 р., якісний стан води р. Саксагань за санітарними показниками майже не змінився, але за показниками солемісту (сухий залишок, хлориди, сульфати) спостерігалось підвищення.

2.3. Земельні ресурси та ґрунти

Територія області займає 3192,3 тис. га. Основний фонд ґрунтового покриття Дніпропетровської області складають чорноземи звичайні різної глибини гумусового шару та механічного складу від легкосуглинкових до легкоглинистих. Найбільшу питому вагу займають сільськогосподарські угіддя – 78,7 %, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Діяльність господарств агропромислового комплексу Дніпропетровської області в галузі рослинництва здійснюється із застосуванням заходів з підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах.

Основні підприємства, що порушують землі області, це гірничозбагачувальні комбінати, які проводять розробку корисних копалин відкритим способом та шахти.

В області найбільшу питому вагу займають сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель.

Таблиця 18. Структура земельного фонду регіону

Категорії земель та види земельних угідь	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території	усього, тис. га	% до загальної площі території
Категорії земель за основним цільовим призначенням						
Загальна площа території регіону	3192,3	100	3192,3	100	3192,3	100
з них:						
землі сільськогосподарського призначення	2512,1	78,7	210,844	33,59	2512,1	78,7
землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	-	-	-	-	-	-
землі оздоровчого призначення	-	-	-	-	-	-
землі рекреаційного призначення	-	-	-	-	-	-
землі лісгосподарського призначення	-	-	-	-	-	-
землі водного фонду	-	-	-	-	-	-
Види земельних угідь						
Загальна площа земель		100		100	3192,3	100
з них:						
Сільськогосподарські угіддя, з них:	2512,1	78,7	210,844	33,59	2512,1	78,69
рілля	2152,6	67,4	0,244	0,04	2152,6	67,43
перелоги			3,473	0,55		
сіножаті					15,5	0,48
пасовища					294,0	9,2
багаторічні насадження	49,9	1,6	1,375	0,22	49,9	1,56
Землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом, з них:	-	-	-	-	-	-
болота	-	-	-	-	-	-
яри	-	-	-	-	-	-
Чагарникова рослинність природного походження	-	-	-	-	-	-
Ліси та інші лісовкриті землі, з них:	-	-	-	-	-	-
земельні лісові ділянки, вкриті лісовою рослинністю	-	-	-	-	-	-
Води	-	-	-	-	-	-

Проблема збереження ґрунтового покриву сільськогосподарських угідь та родючості ґрунтів набула загрозливих масштабів. Особливо великої шкоди родючості чорноземів в області завдає водна ерозія, причинами якої є велика розораність сільськогосподарських угідь, насиченість сівозмін просапними культурами, невиконання протиерозійних заходів на схилах.

В зв'язку з цим проводиться моніторинг земель з метою оцінки ефективності

родючості ґрунту, прогнозування та оброблення інформації про сучасний стан сільськогосподарських угідь, розроблення обґрунтованих рекомендацій щодо запобігання негативним змінам стану земель.

До основних джерел забруднення сільськогосподарських угідь відносять забруднення ґрунтів важкими металами, пестицидами, нітратами, радіоактивними елементами. Головною причиною забруднення ґрунтів є наднормативне внесення отрутохімікатів, мінеральних добрив.

Систематично проводиться лабораторний моніторинг за забрудненням ґрунтів. Проведення спостережень за забрудненням ґрунтів включає вибіркове визначення токсикантів промислового походження, а також спостереження за забрудненням ґрунтів сільськогосподарських угідь залишковими кількостями пестицидів та нітратів, важкими металами, радіонуклідами.

Одним з основних чинників антропогенного впливу на земельні ресурси є гірничо-видобувна промисловість.

Розробка корисних копалин відкритим способом потребує проведення розкривних робіт, що призводить до порушення земель.

Таблиця 19. Рекультивація порушених земель

Рік	Всього порушених земель		Всього відпрацьованих земель		Здійснено рекультивацію, га		Перебувають у стадії рекультивації, га	
	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону
2020	37,9500	1,51	6,0300	0,24	*	*	*	*
2021	*	*	*	*	*	*	*	*
2022	*	*	*	*	*	*	*	*

*Головним управлінням держгеокадастру у Дніпропетровській області статистичний облік не ведеться

Таблиця 20. Консервація земель за звітний рік

Рік	Всього порушених земель		Всього відпрацьованих земель		Здійснено рекультивацію, га		Перебувають у стадії рекультивації, га	
	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону	тис. га	% до загальної площі регіону
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2022	45,68	1,43	*	*	*	*	*	*

* інформація відсутня.

Таблиця 21. Зрошувані землі

Зрошувальні землі	2021 рік		2022 рік	
	усього, тис. га	% від загальної площі	усього, тис. га	% від загальної площі
Площа зрошуваних земель, на якій забезпечено належне функціонування інфраструктури зрошувальних систем	26,827	13,5	26,827	13,5
у тому числі систем крапельного зрошення	5,832	-	5,832	-

Дніпропетровщина – гарний приклад для інших областей, як проводити реформу децентралізації. Перехід до нової системи адміністрування, у першу чергу, – благо для людей. Мешканці сіл самі вирішують, з якими населеними пунктами бажають об’єднатися. Від такої кооперації вони отримують багато переваг – і самостійність у прийнятті рішень, і додаткові фінансові можливості. Територіальні громади області утримують національне лідерство і за фінансовою спроможністю.

2.4. Надра

Відповідно до Кодексу України про надра, надра надаються у користування підприємствам, установам, організаціям і громадянам лише за наявності у них спеціального дозволу на користування ділянкою надр. Право на користування надрами засвідчується актом про надання гірничого відводу.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1174 “Про затвердження Положення про Державну службу геології та надр України” (із змінами), спеціальні дозволи на користування надрами (у тому числі на користування нафтогазоносними надрами) видає Держгеонадра.

Державне науково-виробниче підприємство “Державний інформаційний геологічний фонд України” (ДНВП “Геоінформ України”) є науково-виробничою установою Державної служби геології та надр України, яка збирає, зберігає, аналізує та надає у користування інформацію, що утворилася в процесі геологічного вивчення та використання надр.

Предметом діяльності ДНВП “Геоінформ України” є :

- створення й забезпечення функціонування галузевого державного архіву геологічних документів;
- науково-дослідні, тематичні, дослідно-методичні, проектно-технологічні роботи (у тому числі спрямовані на використання засобів комп’ютеризації та телекомунікації) щодо аналізу, систематизації, узагальнення, інтерпретації, зберігання й передавання архівної, аналітичної та картографічної інформації з геологічного вивчення та використання надр;
- державна реєстрація та облік робіт з геологічного вивчення надр України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони;
- приймання, облік, постійне зберігання, аналітично-статистичне оброблення та надання у користування документів Національного архівного фонду, що містять результати робіт з геологічного вивчення та використання надр;
- ведення системи обліку об’єктів Державного фонду родовищ, запасів та проявів корисних копалин, а саме:
 - державного кадастру родовищ і проявів корисних копалин;
 - державного кадастру родовищ підземних вод;
 - державного балансу запасів корисних копалин;
 - ведення державного обліку нафтових і газових свердловин;
 - вивчення стану і перспектив розвитку мінерально-сированної бази країни.

Крім того, спеціальні дозволи на користування надрами надаються Державною службою геології та надр України (Держгеонадра) відповідно до Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 № 615 (із змінами).

2.5. Біологічне та ландшафтне різноманіття, природно-заповідний фонд та національна екологічна мережа

На території Дніпропетровської області розвинені різноманітні типи байрачних лісів, балкові ландшафти з осередками ендемічної степової флори та фауни. У межах області є реліктовий Самарський бір – унікальне природне утворення, якому немає рівних у світі. У долинах степових річок і балках на поверхню виходять кристалічні породи, на яких формуються своєрідні біогеоценози. У долинах малих річок формуються багаті біологічним різноманіттям заплавно-борові та водно-болотні комплекси.

З метою розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття у 2017 році рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII затверджено Проєкт схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області.

Усі елементи екомережі утворюють єдине ціле, об'єднують ділянки природних ландшафтів у територіальну цілісну систему. З огляду на функції, площу, видовий склад рослинного та тваринного світу в національній екологічній мережі виділяються елементи міжнародного, загальнодержавного та місцевого значення. У Дніпропетровській області визначені природні регіони, природні ядра, природні коридори та буферні зони.

На сучасному етапі розвитку господарювання в межах Дніпропетровської області спостерігається посилення впливу антропогенних чинників на структурні елементи екомережі (див. табл. 5.1.1) та стан біорізноманіття. Зокрема відбувається відновлення діяльності гірничодобувних підприємств, відведення нових територій під будівництво кар'єрів по видобутку корисних копалин, промислових об'єктів, житлової забудови, влаштування полігонів твердих побутових відходів. До складу цих земель значною мірою потрапляють і природні території, які могли б стати елементами екомережі, але втрачаються безповоротно внаслідок вище зазначеної діяльності. За останні роки підсилився вплив на балково-степові екосистеми, які займають важливе місце в системі екомережі Дніпропетровської області. Тут через надмірне випасання (або навпаки раптове припинення випасу), постійні випалювання сухих залишків природної трав'яної рослинності. Останній є причиною значних трансформацій у видовому складі та характері угруповань степової рослинності.

Таблиця 22. Складові структурних елементів екологічної мережі

Категорії об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ										% площі окремих категорій до загальної площі ПЗФ
	загальнодержавного значення			місцевого значення			разом				
	кількість, од.	площа, га		кількість, од.	площа, га		кількість, од.	площа, га			
		усього	у тому числі надана в постійне користування		усього	у тому числі надана в постійне користування		усього	у тому числі надана в постійне користування		
Природні заповідники	1	3766,2	3766,2	-	-	-	1	3766,2	3766,2	-	
Біосферні заповідники	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Національні природні парки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Регіональні ландшафтні парки	-	-	-	4	14099,66	-	6	14413,66	-	-	
Заказники, усього	25	32573,78	X	82	48388,99	X	107	80962,77	X	-	
у тому числі:										-	
ландшафтні	16	28538,78	X	49	39002,29	X	63	67541,07	X	-	
лісові	5	2955	X	3	1021	X	8	3976	X	-	
ботанічні	2	332	X	19	4710	X	21	5042	X	-	
загальнозоологічні	-	-	X	1	287	X	1	287	X	-	
орнітологічні	2	748	X	3	462,6	X	5	1210,6	X	-	
ентомологічні	-	-	X	4	462,6	X	4	462,1	X	-	
іхтіологічні	-	-	X	2	2422	X	2	2422	X	-	

Продовження таблиці 22.

Категорії об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ								% площі окремих категорій до загальної площі ПЗФ	
	загальнодержавного значення			місцевого значення			разом			
	кількість, од.	площа, га		кількість, од.	площа, га		усього	у тому числі надана в постійне користування		
		усього	у тому числі надана в постійне користування		усього	у тому числі надана в постійне користування				
гідрологічні	-	-	X	1	22	X	1	22	X	-
загальногеологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-
палеонтологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-
карстово-спелеологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-
Пам'ятки природи, усього	3	148	X	50	363,94	X	53	511,94	X	-
у тому числі:										-
комплексні	1	30	X	1	3,7	X	2	33,7	X	-
ботанічні	1	56	X	35	312,24	X	36	368,24	X	-
зоологічні	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-
гідрологічні	-	-	X	2	3,5	X	2	3,5	X	-
геологічні	1	62	X	12	44,5	X	13	106,5	X	-
Заповідні урочища	-	-	X	3	466,4	X	3	466,4	X	-
Ботанічні сади	2	108	-	1	27	-	3	135	108	-
Дендрологічні парки	-	-	-	1	2,8	-	1	2,8		-
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	1	45	-	7	417,5	-	8	462,5	-	-
Зоологічні парки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	32	36640,98	-	148	63766,29	-	182	100721,27	-	-

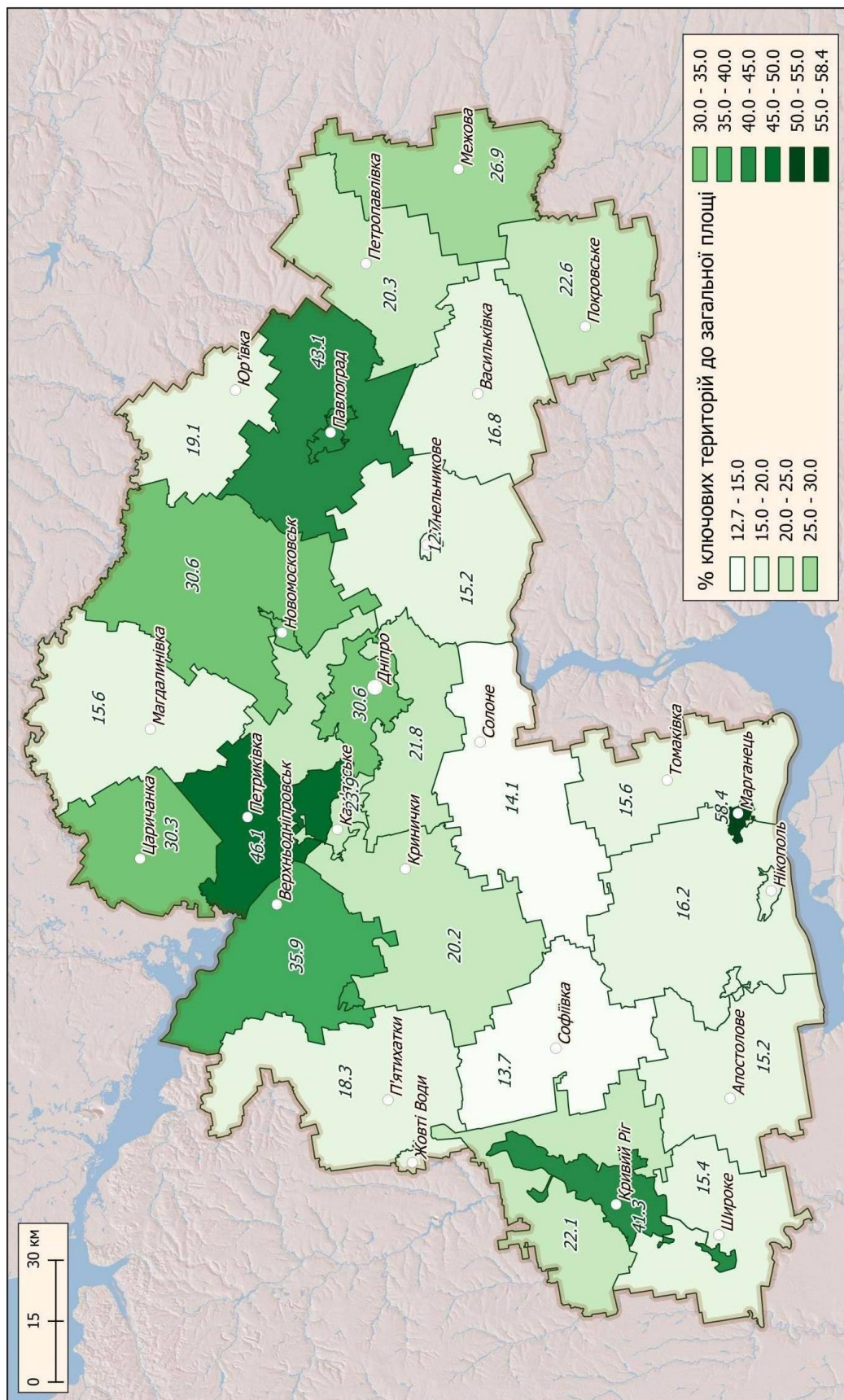

Рис. Частка ключових територій екомережі у загальній площі земель по районах
Дніпропетровської області

Дніпропетровська область розташована в двох підзонах справжнього степу.

Все лівобережжя і більша частина правобережжя знаходяться в підзоні різнотравно-типчаково-ковилового степу. Крайній південний захід правобережжя Дніпропетровської області знаходиться в межах підзони типчаково-ковилового степу.

Для підзони різнотравно-типчаково-ковилового степу є характерним переважання видів злакових (пристосованих до умов сухого степового клімату): ковила пірчаста ковила волосиста типчак (вівсяниця), тонконіг вузьколистий, стоколос безостий, пирій повзучий та значна участь різнотрав'я. У межах підзони типчаково-ковилового степу зменшується частка різнотрав'я.

Але антропогенний фактор змінив природний розвиток степу. Майже вся територія міжріч (крім долинних та балкових схилів) розорана та представлена агроценозами із системою полезахисних лісосмуг. Типова різнотравно-типчаково-ковилова рослинність залишилась тільки на схилах балок, у перелісках, де ґрунти мало придатні під рілля.

За останнє сторіччя становище природної рослинності різко погіршилося – залишки степових зональних та інших типів рослинності були деградовані.

В останні два десятиріччя ділянки степової рослинності менше страждають від випасу, що дає можливість відновлення ковилових угруповань, підвищення фіторізноманіття, у тому числі рідкісних та зникаючих видів.

Природні лісові екосистеми Дніпропетровської області знаходяться у передкризовому стані. Відбувається значне зменшення біорізноманіття.

Лучна рослинність, яка зосереджена в долинах річок і тальвегах балок, порівняно з ліською та степовою рослинністю має невелику площу та на наш час найчастіше змінюється галофільними угрупованнями.

Вторинні рослини угруповання екосистеми формуються на порушених землях спонтанно, найчастіше утворюючи своєрідні рідколісся, котрі через 40-50 років після початку формування набувають риси природних рослинних фітоценозів.

Штучні екосистеми, що існують в умовах екологічної невідповідності лісів до умов степової зони мають нижчу здатність до саморегуляції і потребують більшої уваги під час догляду.

Зарегулювання р. Дніпра та його притоків сприяє порушенню природного режиму повені, зниженню рівня ґрунтових вод.

Це веде до катастрофічних сукцесій лісових біогеоценозів, зпустелювання – заміни одних біогеоценозів на інші, похідні, навіть до інших типів біогеоценозів – лучних, степових, солонцюво-солончакових.

Рослинність водойм у сучасний період у більшості деградована і перетворена на болотні угруповання, які переважають не тільки у заплавах, але і в руслах малих річок та озер.

Особливої уваги заслуговують водойми в межах Дніпропетровського мегаполісу, які колись прикрашали міське середовище завдяки різноманітній, естетично цінній рослинності, а зараз знаходяться в умовах підвищеного антропогенного навантаження і потребують негайних заходів щодо їх відновлення.

Усе вищенаведене призвело до того, що більшість в минулому самих звичайних видів рослин стали в тій чи іншій мірі рідкісними, зникаючими і у даний час включені до Червоної книги України, Червоного списку Дніпропетровської області.

В області розроблена програма відтворення рідкісних та зникаючих видів рослин у Ботанічному саду Дніпропетровського національного університету та в Криворізькому ботанічному саду.

Таблиця 23. Лісовий фонд регіону

<i>№ з/п</i>		<i>Загальна площа, га</i>	<i>Вкриті лісовою рослинністю, га</i>	<i>Загальний запас деревини, тис. м³</i>	<i>Примітка</i>
	Усього лісового фонду (сума рядків 1+2)	111389*	75400*	*	-
1.	Усього земель лісгосподарського призначення та земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення у тому числі:				
1.1	державних лісгосподарських підприємств	111389*	75400*	*	-
1.2	комунальних лісгосподарських підприємств	-	-	-	-
1.3	власників лісів	-	-	-	-
1.4	не наданих у користування (землі запасу)	-	-	-	-
2.	Усього лісових ділянок, розташованих на землях іншого призначення у тому числі:				
2.1	державних підприємств	-	-	-	-
2.2	комунальних підприємств	-	-	-	-
2.3	приватних підприємств	-	-	-	-
2.4	інших організацій та установ	-	-	-	-
2.5	власників лісів	-	-	-	-
2.6	не наданих у користування (землі запасу)	-	-	-	-
3.	Загальний запас деревини лісового фонду	X	X	-	-
4.	Запас деревини у розрахунку на один гектар лісового фонду	X	X	-	-
5.	Площа лісів у розрахунку на одну особу	X		X	-
6.	Запас деревини у розрахунку на одну особу	X	X		-
7.	Лісистість (відношення покритої лісом площі до загальної площі регіону)	X	X	X	-

Таблиця 24. Лісовий фонд регіону в розрізі земель цільового призначення та категорій земель(станом на 01.01.2023)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів, інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки, землі запасу	Загальна площа, га	Лісові землі, тис. га						
			вкриті лісовою рослинністю		не вкриті лісовою рослинністю				Усього лісових земель
			усього	із них лісові культури	незімкнуті лісові культури	зруби	галявини, біополяни	Лісові дороги, просіки, розриви	
I. Землі лісогосподарського призначення									
1.	Філія “Дніпровське лісове господарство”	28332	18.4	15.2	0.827	0.222	1.418	0.2	21.0667
2.	Філія “Петриківське лісове господарство”	34755	26,5	20,827	0,627	0,232	2,0	0,28	29,634
3.	Філія “Новомосковське лісове господарство”	28172	19,0	13,6	1,175	0,441	2,8	0,3	23,7159
4.	Філія “Новомосковський військовий лісгосп”	20130	11,5	3,9	0,2	1,5	0,7	0,4	14,7
II. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Землі іншого призначення									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблиця 24. Нелісові землі, землі лісогосподарського призначення (станом на 01.01.2023)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів	Рілля	Сінокоси	Пасовища	Піски	Болота	Води	Яри, схили, кар'єри	Інші нелісові землі	Загальна площа нелісових земель, тис. га
1	Філія “Дніпровське лісове господарство”	12	7	16	109	974	518		5686	7320
2	Філія “Петриківське лісове господарство”	73	184	17	1618	526	184		2466	5068
3	Філія “Новомосковське лісове господарство”	121	121	4	6	1792	866		1275	4185
4	Філія “Новомосковський військовий лісгосп”	6	95	38	58	1055	156		3999	5407

Таблиця 25. Лісовідновлення за 2022 рік (у розрізі лісокористувачів, власників лісів)

№ з/п	Лісокористувачі, власники лісів інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки	Лісовідновлення, га			
		у тому числі:			усього
		посадка лісу, га	посів лісу, га	природне поновлення лісу, га	
1	Філія “Дніпровське лісове господарство”			3	3
2	Філія “Петриківське лісове господарство”	28			28
3	Філія “Новомосковське лісове господарство”	82			82
4	Філія “Новомосковський військовий лісгосп”	40	30	42	112

Таблиця 26. Лісорозведення (створення нових лісових насаджень) за 2022 рік (у розрізі державних органів влади)

№ з/ п	Лісокористувачі, власники лісів	Створення нових лісових насаджень, га						
		лісорозведення, га					природне само- залісненн я земель, га	усього облікован о нових лісів, га
		у тому числі посадка/посів, га				усьог о		
		заліснення не продуктивни х земель, га	залісненн я ярів, балок, кар'єрів, га	залісненн я інших земель, га	створення полезахисни х лісових смуг, га			
1	Філія “Дніпровське лісове господарство”			46/		46		46
2	Філія “Петриківське лісове господарство”			60/		60		60
3	Філія “Новомосковське лісове господарство”			56/		56		56
4	Філія “Новомосковськи й військовий лісгосп”			3/		3		3

*Таблиця 27. Проведення лісогосподарських заходів, пов'язаних із вирубуванням
деревини за 2022 рік*

№ з/п	Лісокористува чі, власники лісів	Площа, га/Ліквідна деревина, тис. м ³						
		рубки догляду	лісовід- новні рубки	санітарні рубки	розрубка ліній електро- передач, автомо- більних доріг тощо	розчис- тка ліній електро- передач, автомо- більних доріг тощо	інші рубки	усього рубок
1	Філія “Дніпровське лісове господарство”	2/		468/12,8	1/0,1		19/0,1	490/13,0
2	Філія “Петриківське лісове господарство”	111/5,0	15/0,6	403/25,6	1/		8/	538/31,2
3	Філія “Новомосковс ьке лісове господарство”	256/3,2		317/5,3				573/8,5
4	Філія “Новомосковс ький військовий лісгосп”	136/2,9		476/14,6				612/17,5
Усього		505/11,1	15/0,6	1664/58,3	2/0,1		27/0,1	2213/70,2

Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

З наближенням весни актуальною є проблема збереження перших весняних квітучих рослин, які віднесені до категорії рідкісних й зникаючих видів та занесені до Червоної книги України. Масовий збір первоцвітів знижує чисельність їх популяцій.

У даний час питання збереження біологічного різноманіття на Землі є одним з найважливіших серед екологічних проблем. На першому місці у справі збереження біорізноманіття стоїть охорона рослин, які утворюють середовище для існування інших організмів. Найважливішим серед цього є збереження рідкісних та зникаючих видів рослин, що передбачає реєстрацію видів і складання “Червоних книг” окремих країн і регіональних “Червоних списків”. Існують Світовий і Європейський червоні списки рослин.

У Дніпропетровській області понад 40 років тому почалася робота з охорони рослинного світу.

Першим юридичним документом з охорони рослинності був список рідкісних та зникаючих рослин (54 види), затверджений рішенням Дніпропетровського

облвиконкому від 09.10.1979 № 568.

У 1998 році був складений “Червоний список видів рослин Дніпропетровської області”, затверджений Дніпропетровською обласною радою (рішення обласної ради від 12.06.1998 № 7.2/XXIII), який включав 338 судинних рослин. З них 22 види включені до Європейського Червоного списку, 56 видів – до Червоної книги України (1996), 260 видів рослин, які охороняються в Дніпропетровській області.

У 2011 році провідними науковими установами області в галузі вивчення біорізноманіття було створено видання: “Червона книга Дніпропетровської області. Рослинний світ”. Це друге (після Донецької області) повномасштабне видання обласної Червоної книги рослин в Україні.

Вона є основою для охорони та відтворення видів рослин, занесених до Червоної книги України та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів рослинності, а також видів, що охороняються на регіональному рівні (Червоний список видів рослин і тварин Дніпропетровської області (рішення обласної ради від 27.12.2011 № 219-10/VI).

У списку наведено 451 вид рідкісних та зникаючих рослин, що охороняються на території Дніпропетровської області.

Серед них – 16 видів занесені до Світового Червоного списку, 27 – до Європейського Червоного списку, 82 – до Червоної книги України.

Але ці види ретельно охороняються лише на території природного заповідника Дніпровсько-Орільський, Ботанічного саду Дніпропетровського національного університету та Криворізького ботанічного саду НАН України.

2.6. Загальна характеристика тваринного світу

Фауна хребетних нараховує 384 види тварин. Їх сучасний вигляд сформований за рахунок лісових та гігрофільних видів. З лісовими ландшафтами пов’язані 47 % видів, із гідроценозами – 37 %, із степовими та польовими – 17 %, із населеними пунктами – 6 % видів тварин. Теріофауна включає 62 види (Булахов, Пахомов, 2006 р.).

У степових системах домінуюче положення займають мишоподібні гризуни, ховрах сірий, сліпак звичайний, заєць сірий, лисиця звичайна. У заплавлених лісах – численний кріт європейський, бурозубка звичайна, вовк, ласка, куниця, кабан дикий.

На прикладі досліджень орнітофауни Присамар’я А.А. Губкін (1972) вказує на високу щільність розміщення птахів в умовах степових екосистем (до 6,4 ос./га). В.В. Стаховський наводить реєстр тієї ж території, до якого включено 240 видів птахів. У степовому Придніпров’ї А.А. Губкіним зареєстровано на гніздуванні 145 видів гніздових птахів (1972). Учений зауважує, що для степових ділянок характерні жайворонок польовий (*Alauda arvensis*), жовта трясогузка (*Motacilla flava*), перепілка (*Coturnix coturnix*).

Фауна амфібій степу налічує 10 видів (Булахов та ін., 2007), найхарактерніші

серед яких – часничниця звичайна (*Pelobates fuscus*), ропуха зелена (*Bufo viridis*), жаба озерна (*Rana ridibunda*) та інші. У межах степового Придніпров'я також знайдено 11 видів рептилій (Булахов та ін., 2007).

Зарегулювання стоку більшості малих річок і Дніпра спричинило трансформацію екологічних комплексів риб і майже повну заміну реофільного комплексу лімнофільним. Іхтіофауна за сучасними даними налічує 50 видів риб і круглоротих, що належать до 13 родин 7 фауністичних комплексів (Біологічне різноманіття, 2008).

Як відомо, головною особливістю фауни є її динамічність, що визначається можливостями та історично сформованими особливостями її видів до зміни свого місця у просторі і надзвичайно динамічній структурі угруповань у часі. На відміну від інших груп живих організмів, тварини активно переміщуються у просторі, змінюючи своє положення відповідно до змін факторів середовища та змін ресурсів. Тому всі заходи і програми щодо охорони фауни повинні враховувати цю її особливість, яка виявляється як в сезонних циклах, так і в багаторічних (при тому доволі стрімких) змінах ареалів, у міграціях, інвазіях, хвилях чисельності тощо. Сезонні та багаторічні зміни локальних угруповань вимагають розробки динамічної системи охорони біорізноманіття загалом і раритетних видів зокрема.

Питання збереження біорізноманіття включені до Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI). Аналіз багаторічних даних свідчить про те, що заповідний режим та заходи з охорони безумовно позитивно впливають на стан мешкання та перебування усіх рідкісних видів тварин на території Дніпропетровської області.

Таблиця 28. Динаміка чисельності основних видів мисливських тварин (особин)

<i>Види мисливських тварин</i>	<i>2020 рік</i>	<i>2021 рік</i>	<i>2022 рік</i>
Козуля	5557	5951	5060
Кабан	1140	1312	1305
Лось	1	1	0
Засць-русак	109385	101385	97516
Ондатра	1378	1026	1098
Лисиця	1596	1638	1831
Вовк	52	46	64
Єнотовидний собака	363	424	379
Борсук	666	520	542
Видра	109	72	0
Куниця Кам'яна	0	83	128
Куниця лісова	552	454	412

2.7. Відходи

Дніпропетровська область – одна з найбільш промислово розвинених областей України.

Так, в середньому щороку на території Дніпропетровської області утворюється

300 000 – 350 000 тис. тонн відходів. Найбільшу частку утворення відходів становлять пусті породи від гірничо-видобувних робіт, відходи чорних металів, інші мінеральні відходи, змішані та недиференційовані матеріали, а також відходи згоряння.

Проблемою у сфері поводження з відходами для Дніпропетровської області є накопичення промислових відходів, пов'язаних з інтенсивною експлуатацією родовищ корисних копалин та їх переробкою. Крім того, великою проблемою для області є боротьба з несанкціонованими сміттєзвалищами.

Статистична інформація за 2021 – 2022 роки відсутня відповідно до листа Головного управління статистики у Дніпропетровській області оприлюднення статистичної інформації призупинено, ураховуючи норму Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії військового стану або стану війни” щодо права перенесення терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

*Таблиця 29. Динаміка основних показників поводження з відходами I - IV класів небезпеки (тис. т)**

№ з/п	Показники	2020 рік	2021 рік*	2022 рік*
1	Утворено	309 398,4	–	–
2	Одержано від інших підприємств	–	–	–
3	Спалено	27,36	–	–
3.1	у тому числі з метою отримання енергії	26,98	–	–
4	Використано (утилізовано)	87 132,92	–	–
5	Направлено в сховища організованого складування (поховання)	–	–	–
6	Передано іншим підприємствам - для утилізації - для видалення	– –	–	–
7	Втрати відходів внаслідок витікання, випаровування, пожеж, крадіжок	–	–	–
8	Наявність на кінець звітного року у сховищах організованого складування та на території підприємств	11 345 562,36	–	–

* Відповідно до листа Головного управління статистики у Дніпропетровській області оприлюднення статистичної інформації призупинено, ураховуючи норму Закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії військового стану або стану війни” щодо права перенесення терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

2.8. Демографічна ситуація та стан здоров'я населення

Висока концентрація найбільш екологічно-небезпечних галузей промисловості на території регіону обумовлює віднесення Дніпропетровської області до одного із найбільш техногенно навантажених регіонів України, що в свою чергу віддзеркалюється на демографічних показниках. Демографічна ситуація в області

має регресивний характер.

Згідно даних на офіційному веб-сайті Головного управління статистики, чисельність наявного населення області за 2022 рік зменшилася на 1,5% (на 45,6 тис. осіб) і на 01.01.2022 склала 3093,2 тис. осіб, що пояснюється, у першу чергу, природним скороченням населення.

Таблиця 30. Чисельність постійного населення у 1991–2022 роках¹

	Чисельність населення, осіб			Частка в загальній чисельності населення, %	
	Усе населення	Міське	Сільське	Міське	Сільське
2000	3640846	3021441	619405	83,0	17,0
2001	3600250	2985387	614863	82,9	17,1
2002	3561224	2951536	609688	82,9	17,1
2003	3529505	2927637	601868	82,9	17,1
2004	3499542	2905692	593850	83,0	17,0
2005	3472867	2887494	585373	83,1	16,9
2006	3443866	2868074	575792	83,3	16,7
2007	3419604	2850294	569310	83,4	16,6
2008	3395089	2830227	564862	83,4	16,6
2009	3370919	2810176	560743	83,4	16,6
2010	3352172	2795286	556886	83,4	16,6
2011	3333195	2779347	553848	83,4	16,6
2012	3316990	2766144	550846	83,4	16,6
2013	3304486	2757211	547275	83,4	16,6
2014	3289122	2745780	543342	83,5	16,5
2015	3273328	2733980	539348	83,5	16,5
2016	3251575	2716094	535481	83,5	16,5
2017	3227102	2695059	532043	83,5	16,5
2018	3227831	2700976	526855	83,7	16,3
2019	3203168	2684509	518659	83,8	16,2
2020	3173339	2662727	510612	83,9	16,1
2021	3138726	2636077	502649	84,0	16,0
2022	3096485	2606079	490406	84,2	15,8

Дніпропетровська область – один з найбільш економічно розвинених регіонів України, характеризується вигідним географічним положенням, багатими природними ресурсами, потужним промисловим та науковим потенціалом, розвинутим сільськогосподарським виробництвом, високим рівнем розвитку транспорту і зв'язку.

Відстань від Дніпра до Києва: залізницею – 530 км, шосейними дорогами – 480 км. На території 31,9 тис. кв. км (5,3% площі України) мешкають, за даними на 01 січня 2022 року 3093,2 тис. осіб (7,5%). Високий рівень урбанізації (84,1%

жителів проживають міських поселеннях) визначає найвищу в Україні щільність населення – 96,9 на один квадратний кілометр (середня по Україні – 67,9).

В адміністративно-територіальному відношенні Дніпропетровська область поділяється на 7 адміністративних районів до складу яких входить 86 територіальних громад.

Станом на 31.12.2022р. мережа медичних закладів області має у своєму складі 171 установу: 83 лікарняних заклади, 66 центрів ПМСД, 2 самостійні амбулаторії ПМСД, 5 стоматологічних поліклінік, 5 медичних центрів, 10 інших закладів.

Заклади охорони здоров'я, які надають стаціонарну допомогу: обласна лікарня, регіональний медичний центр родинного здоров'я, 35 лікарень в міських ОТГ, 3 дитячі лікарні, 18 лікарень в сільських та селищних ОТГ, 3 диспансери, 2 пологових будинка, перинатальний центр, 3 психіатричні лікарні, 16 інших.

Заклади охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну допомогу населенню (самостійні): 66 центрів ПМСД, 2 самостійні амбулаторії, 5 стоматологічних поліклінік, 5 інших.

В області існує розвинена мережа закладів охорони здоров'я, які надають усі основні види медичної допомоги жителям області.

Протягом 2022 року рішеннями обласної та міської/сільської рад реорганізовано 21 заклад охорони здоров'я шляхом приєднання до інших установ, перетворення/створення.

В лікувально-профілактичних закладах області працює 48,4 тис. працівників (-2,9%), з них 9,8 тис. лікарів та 18,0 тис. молодших спеціалістів з медичною освітою. Забезпеченість населення персоналом становить 156,8 на 10 тис. населення, з них лікарями – 31,8, середнім медичним персоналом – 58,2 на 10 тис. нас. У 2021 році забезпеченість населення персоналом складала 159,1 на 10 тис. населення.

У порівнянні з 2021 роком реєструється незначне збільшення кількості лікарів на 0,2%, зменшення середнього медичного персоналу на 2,4%, молодшого медичного персоналу на 5,3%.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України інформація стосовно демографічної ситуації в області відсутня.

Показник малюкової смертності зменшився на 20,8% та становить 5,7 на 1 тис. народжених живими проти 7,2 у 2021р.

Кількість населення та популяційні зміни характеризуються досить низьким рівнем природного приросту населення та високим рівнем абортів, значення якого складає 7,7 на 1000 жінок фертильного віку (національне значення – 4,7 відповідно).

Стосовно основних факторів ризику, що можуть впливати на здоров'я населення, область характеризується значним показником низького рівня живонароджених із масою тіла менше 2500г – 65,9 на 1000 живонароджених, в порівнянні із загальнонаціональним значенням 61,2 на 1000 живонароджених.

За останні десятиліття неінфекційні захворювання набули масштабів пандемії. Показники поширеності та смертності від цих хвороб набагато

перевищували середньоєвропейські.

Серед неінфекційні захворювань (НІЗ) провідну роль відіграють серцево-судинні захворювання, цукровий діабет, хронічні респіраторні та онкологічні захворювання, психічні розлади. НІЗ є однією з основних причин інвалідності та смертності у всьому світі. Найбільших втрат від НІЗ зазнають країни з низьким та середнім рівнями економічного розвитку, до яких належить і Україна.

У 2018 році було відмінено статистичну форму звітності №12 МОЗ України для збору інформації по захворюваності та поширеності НІЗ, на цей час дані щодо цих показників є недоступними як на рівні держави, так і в розрізі регіонів, що ускладнює розуміння ситуації, крім окремих показників онкологічної служби: захворюваність на 100 тис. нас. у 2022 році становила – 319,3, Україна – 233,8; занедбаність на 100 тис. нас. – 74,1; виявлення при профолглядах 9,7 %, Україна – 14,7%.

Інфекційні захворювання характеризуються одним із найвищих рівнів в Україні. Загальна кількість зареєстрованих випадків ВІЛ-інфекції станом на 1 січня 2023 року в Дніпропетровській області становить 2734 осіб, або 88,4 на 100 тис. нас., національний показник – 29,8 на 100 тис. нас. Зареєстровано 558 випадків СНІДу, або 18,0 на 100 тис. нас., при національному показнику – 7,3 на 100 тис. нас. Померли від СНІДу у 2022 році – 280 осіб, або 9,0 на тис. нас., при національному показнику – 3,1 на тис. нас.

Перебувають на обліку у закладах охорони здоров'я, що здійснюють медичний нагляд за ЛЖВ у Дніпропетровській області 29293 ВІЛ-позитивні особи, або 947,0 на 100 тис. нас., при національному показнику – 384,2 на 100 тис. нас.; також на обліку перебуває 7867 хворих на СНІД, або 254,3 на 100 тис. нас., національний показник – 119,7 на 100 тис. нас.

Захворюваність на туберкульоз у 2022 році становила – 92,6 на 100 тис. нас., при національному показнику – 36,7 на 100 тис. нас., захворюваність на туберкульоз органів дихання – 90,0 на 100 тис. нас., Україна – 34,8 на 100 тис. нас. При тому в області оглянуто на туберкульоз на 1 тис. населення – 269,9, національний показник – 177,8, питома вага виявлених при про оглядах становила – 46,1%, Україна – 24,1%.

Протягом 2022 року в області спостерігалось поширення коронавірусної хвороби COVID-19. В рамках вакцинальної кампанії кількість проведених щеплень від коронавірусної хвороби COVID-19, розподіл по типу вакцини, дозі та віково-статевий розподіл станом на 1 січня 2023 року наведено на графіках нижче.

2.9. Ймовірні зміни стану здоров'я населення, якщо ДДП не буде затверджено

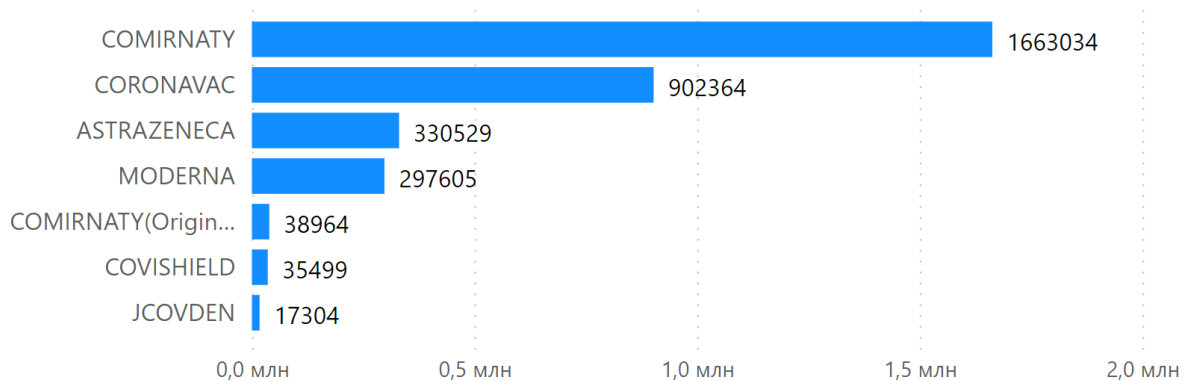
Виконання всіх заходів та проєктів ДДП забезпечить послаблення можливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення. З метою підвищення доступності, ефективності та якості медичного обслуговування населення Програмою заплановані заходи щодо будівництва, реконструкції та капітального ремонту лікарняних закладів. У разі, якщо Програму не буде затверджено, всі заходи і проєкти ДДП не будуть комплексними, інтегрованими та

ефективними, адже інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті регіону сприятиме накопиченню екологічних проблем, серед яких значна амортизація комунального обладнання та незадовільний стан інфраструктури, що можуть нести загрози техногенного характеру. Більш того, може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що ускладнить існуючу екологічну ситуацію. Особливу загрозу становитиме проблема накопичення та утилізації твердих побутових та промислових відходів, підвищиться ризик використання небезпечних технологій утилізації ТПВ та будівництва небезпечних об'єктів та підприємств, викиди яких можуть погіршити якість атмосферного повітря, поверхневих та підземних водних ресурсів, земельних ресурсів та ґрунтів, а це, в свою чергу, може підвищити ризик виникнення новоутворень і хвороб органів дихання у населення, призвести до зниження біорізноманіття тощо.

Кількість проведених щеплень від COVID-19

3285299

Розподіл за вакциною

Розподіл за дозою

доза вакцини	кількість вакцинованих від COVID-19 осіб	жінки	чоловіки
1	1471894	821964	649930
2	1428395	798661	629734
бустерна	353398	198814	154584
бустерна 2	28688	16438	12250
додаткова	2924	1562	1362
Всього	3285299	1837439	1447860

Кількість проведених щеплень

3285299

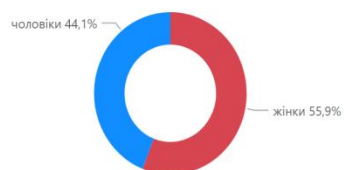
Вакциновано хоча б однією дозою, осіб

1471894

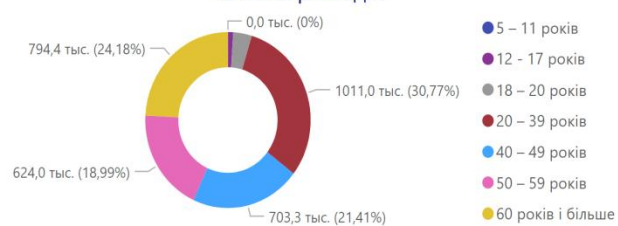
Вакциновано двома дозами, осіб

1428395

Статевий розподіл

Віковий розподіл

РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКУ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік визначає пріоритетні напрями економічного і соціального розвитку, враховує екологічні завдання регіонального рівня в інтересах ефективного, стабільного соціально-економічного розвитку регіону та підвищення якості життя населення.

Програма передбачає розвиток базових галузей економіки та інфраструктури життєзабезпечення та охоплює усі види господарської діяльності: промисловий, агропромисловий і транспортний комплекси, енергозбереження та енергоефективність, паливо-енергетична галузь, житлово-комунальне господарство та комунальну інфраструктуру, соціальне забезпечення, впровадження заходів територіального планування, освіти, охорону здоров'я, фізичну культуру та спорт; культуру і туризм, охорону навколишнього природного середовища.

Реалізація заходів та проєктів, що визначені Програмою, спрямована на усунення та пом'якшення дії чинників, шкідливих для навколишнього природного середовища та здоров'я населення, забезпечення екологічної безпеки, відтворення та підтримання у належному стані природних ресурсів області.

Головними екологічними проблемами, що мають відношення до Програми, є: захист атмосферного повітря; необхідність відновлення та модернізація головних споруд та мереж інженерної інфраструктури (злизова каналізація, централізоване водопостачання та водовідведення), розвиток системи поводження з твердими побутовими і промисловими відходами, збереження природних ресурсів.

Стратегічна екологічна оцінка Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік проводиться з метою забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я.

За кожним пріоритетним напрямком Програми розробляється низка заходів і проєктів, частина з яких, відповідно до Закону України “Про оцінку впливу на довкілля” підлягає оцінці впливу на довкілля. Відповідно до частини першої статті 3 Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”, здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної пунктом 13 частини третьої статті третьої.

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення ДДП з урахуванням регіональних особливостей. Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості і загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень.

*Таблиця 31. Оцінка ймовірного впливу ДДП на довкілля відповідно до
контрольного переліку*

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Наявність комфортних фізико-географічних умов, комфортних для проживання людини. 2. Комфортність кліматичних умов території області. 3. Розгалужена мережа водних об'єктів та висока забезпеченість області водними об'єктами. 4. Наявність природних ресурсів. 5. Наявність унікальних ландшафтів. 6. Інвестиційна привабливість. 7. Наявність працездатного населення. 8. Значний досвід регіональної екологічної політики, розроблення та реалізація природоохоронних програм на обласному рівні. 9. Досвід виховання екологічної свідомості дітей та юнацтва, інформаційного забезпечення населення. 10. Наявність екологічних громадських організацій та спілок, а також активних зооохисних волонтерських організацій.	1. Значне техногенне навантаження на довкілля (забруднення водних об'єктів та атмосферного повітря, погіршення стану земель), зокрема: – наявність потенційно небезпечних виробництв, велика кількість підприємств забруднювачів; – наявність стихійних сміттєзвалищ побутових відходів; – накопичення великої кількості промислових відходів; – забруднення водойм скидами підприємств, замулення та засмічення водних об'єктів; – незадовільний стан очисних споруд. 2. Недостатня кількість сучасної інфраструктури поводження з побутовими та промисловими відходами (сортувальні станції, сміттєпереробні заводи, підприємства з утилізації, знешкодження відходів), недостатньо розвинута система роздільного збору сміття. 3. Застарілість каналізацій та очисних споруд призводить до утворення неконтрольованих побутових стоків. 4. Необлаштованість рекреаційних зон, зон короткочасного відпочинку, нестача зон довготривалого відпочинку та лікування і оздоровлення населення. 5. Недостатнє використання сучасних технологій для зменшення впливів на довкілля на промислових підприємствах. 6. Неефективне управління у сфері поводження з відходами на рівні

	органів місцевого самоврядування. 7. Подекуди незадовільний стан дорожнього покриття сприяє підвищеному рівню викидів автотранспортом, акустичному та шумовому забрудненню.
Можливості	Загрози
1. Створення рекреаційних зо на основі зелених насаджень та водних об'єктів області сприятиме покращенню мікро клімату та запобігатиме негативним наслідкам змін клімату, підвищить показники якості населення його здоров'я; 2. Функціонування автоматизованої системи моніторингу довкілля; 3. Формування системного підходу до поводження з відходами в регіоні, зокрема: - удосконалення та впровадження системи роздільного збору та сортування; - будівництво інфраструктурних об'єктів з сортування та комплексної переробки відходів тощо; 4. Формування та збільшення обсягів зелених насаджень спеціального призначення (у межах санітарних зон) запобігатиме поширенню викидів; 5. Встановлення прибережних захисних смуг водойм; 6. Стимулювання енергоефективності у виробництві та житлово-комунальній сфері; 7. Впровадження енергоощадних технологій та використання відновлюваних джерел енергії; 8. Подальший розвиток екологічного управління; 9. Збільшення кількості та площі об'єктів природно-заповідного фонду	1. Зміни клімату. 2. Забруднення повітря викидами автотранспорту та від стаціонарних джерел. 3. Погіршення демографічної ситуації(природне та міграційне скорочення). 4. Погіршення стану довкілля внаслідок продовження політики незбалансованого природокористування; 4. Сміттєзвалища у межах села є джерелом забруднення ґрунтів; 6. Господарювання в межах ПЗС та ОЗ. 7. Підвищення цін на енергоносії. 8. Недостатнє фінансування окремих галузей задля економічного розвитку. 9. Нестабільна економічна та політична ситуація в країні. 10. Нестабільність національної валюти.

Використовуючі статистичні матеріали дослідження соціально-економічного стану області та результати експертного опитування населення регіону сформовано

SWOT-матрицю, яка дозволяє виявити взаємозв'язки між “внутрішніми” (сильні та слабкі сторони) та “зовнішніми” (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для Дніпропетровської області. Саме ці взаємозв'язки дозволяють сформулювати порівняльні переваги, виклики й ризики, які є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку області на довгострокову перспективу і реалізація якої розпочнеться у 2024 році.

Таблиця 32. Оцінка ймовірного впливу ДДП на довкілля відповідно до контрольного переліку

№	Чи може виконання ДДП спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірний	Ні	
Атмосферне повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			*	+
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		*		+
3	Погіршення якості атмосферного повітря?		*		
4	Появу джерел неприємних запахів?			*	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			*	
Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?		*		+
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			*	
8	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			*	
9	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			*	
10	Збільшення навантаження на			*	

№	Чи може виконання ДДП спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірний	Ні	
	каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?				
11	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			*	+
12	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			*	
13	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			*	
14	Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			*	
15	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			*	
16	Забруднення підземних водоносних горизонтів?			*	+
Поводження з відходами					
17	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?		*		+
18	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?		*		+
19	Збільшення кількості відходів I – III класу небезпеки?			*	
20	Спорудження еколого – небезпечних об'єктів поводження з відходами?			*	
21	Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			*	
Земельні ресурси					
22	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		*		+
23	Будь-яке посилення вітрової або		*		

№	Чи може виконання ДДП спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірний	Ні	
	водної ерозії ґрунтів?				
24	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?		*		
25	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літо генної основи або зміни геологічної структури?			*	
26	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			*	
27	Виникнення конфліктів між ухваленими завданнями ДДП та цілями місцевих громад?			*	
Біорізноманіття та рекреаційні зони					
28	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			*	+
29	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			*	
30	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?			*	+
31	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			*	
32	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			*	
33	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			*	
34	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів			*	

№	Чи може виконання ДДП спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірний	Ні	
	довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?				
Населення, інфраструктура					
35	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			*	+
36	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			*	
37	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків?			*	
38	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			*	
39	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			*	
40	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			*	
Екологічне управління та моніторинг					
41	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			*	
42	Погіршення екологічного моніторингу?			*	
43	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			*	
44	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?		*		
Інше					
45	Підвищення рівня використання		*		+

№	Чи може виконання ДДП спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірний	Ні	
	будь-якого виду природних ресурсів? Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?				
46	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?		*		
47	Суттєве порушення якості природного середовища?			*	
48	Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			*	
49	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			*	

Керуючись стратегічними й оперативними цілями та на основі оцінок, представлених в табл. 31 та табл. 32, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми:

Забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту та промислових підприємств

Однією з найважливіших екологічних проблем Дніпропетровської області є забруднення атмосферного повітря. Серед основних джерел забруднення атмосфери – пересувні джерела, з яких на першому місці знаходиться автотранспорт, а також підприємства енергетики, підприємства будівельної індустрії, машинобудівної, хіміко-фармацевтичної, харчової промисловості.

Викиди забруднюючих речовин від автотранспорту з року в рік зростають та негативно впливають на якість атмосферного повітря в місті. Частка автомобілів, які експлуатуються в м. Дніпро та містах області, далекі від довершеності, вони здебільшого не відповідають міжнародним стандартам щодо екологічної безпеки. Пальне автомобілісти використовують неякісне, двигуни зазвичай морально і фізично застарілі. Як результат – екологічне становище міста далеке від належного.

Забруднення атмосферного повітря в Дніпропетровській області від

автотранспорту обумовлено такими факторами:

постійне нерегульоване збільшення кількості автотранспорту, в тому числі транзитного вантажного;

відставання якості палива від європейських стандартів;

щільність забудови в центральних районах міста;

повільний розвиток мережі розв'язок і автошляхів;

недостатня кількість мостів через річку Дніпро;

відсутність замкненої кільцевої дороги навколо міста;

недосконалість управління дорожнім рухом та іншими проблемами;

недостатньо розвинена законодавча та юридична база у галузі ефективного регулювання управління автотранспортом;

відсутність механізмів впливу на збільшення забруднення довкілля автотранспортом. Автомобілі викидають разом з відпрацьованими газами, випаровуванням паливо-мастильних матеріалів близько 200 компонентів забруднюючих речовин, які мають токсичний, мутагенний, наркотичний та інший вплив на живі організми.

Основним токсичним інгредієнтом, яким забруднюється повітря під час експлуатації автомобільного транспорту, є оксид вуглецю (близько 80%). Викиди автотранспортних засобів особливо небезпечні тому, що здійснюються у безпосередній близькості від тротуарів у зоні активного пішохідного руху. Крім забруднення атмосферного повітря, міський транспорт та його супутня інфраструктура є головними забруднювачами водних об'єктів та ґрунтів нафтопродуктами.

Насамперед, це стосується відкритих автостоянок, гаражних кооперативів і автозаправних станцій, які не обладнано локальними очисними спорудами дощових стоків, пунктів розвантаження паливно-мастильних матеріалів на території річкового порту та автотранспортних підприємств.

Негативно впливають на стан довкілля і відходи автотранспортних засобів, які утворюються в процесі їх експлуатації, а саме: відпрацьовані мастила, фільтри, акумулятори, відпрацьовані шини, деталі та корпуси автомобілів та ін., утилізацію яких належним чином ще не налагоджено.

До проблем забруднення атмосферного повітря слід віднести також збільшення кількості автономних котелень, оскільки у зв'язку зі зростаючими темпами забудови міста спостерігається невідповідність в реальній спроможності підприємств енергетики забезпечувати відпуск тепла споживачам. На даний час централізовані міські тепломережі є і так перевантаженими, і приєднання додаткових споживачів потребує встановлення додаткового теплогенеруючого обладнання відповідної потужності.

Програма орієнтована на розв'язання цієї проблеми і не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів. Водночас, існуючими підприємствами регіону плануються заходи, спрямовані на модернізацію виробництва, впровадження ресурсозберігаючих технологій тощо. Зменшенню викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел може сприяти поліпшення стану дорожньо-транспортної інфраструктури.

Поводження з відходами

Проблема відходів є однією з ключових екологічних проблем Дніпропетровської області.

Існуюча система управління відходами як в Україні, так і в області характеризується такими тенденціями:

- накопичення відходів як у промисловому, так і побутовому секторі, що негативно впливає на стан довкілля і здоров'я людей;

- здійснення неналежним чином утилізації та видалення небезпечних відходів;

- розміщення побутових відходів без урахування можливих небезпечних наслідків;

- неналежний рівень використання відходів як вторинної сировини внаслідок недосконалості організаційно-економічних засад залучення їх у виробництво;

- неефективність впроваджених економічних інструментів у сфері поводження з відходами.

Незважаючи на тенденцію деякого зменшення обсягів утворення відходів виробництва, в області триває процес накопичення відходів різних видів. Невирішеними залишаються такі проблеми поводження з відходами:

- не запроваджена чітка система утилізації продуктів переробки макулатури, склобою, автомобільних шин, полімерних відходів, відходів легкої та харчової промисловості, відпрацьованих нафтопродуктів тощо;

- не впроваджена система поводження (знешкодження) з токсичними відходами.

- не організовано утилізацію золи та золошлакової суміші, що утворюється та вивантажується з вантажів вмісткового шламу;

- не вирішена проблема утилізації шламу гальванічного виробництва та мулу від миття транспорту.

При зберіганні таких відходів на територіях підприємств більше 2 років, необхідна наявність Паспорту місць видалення відходів (МВВ). Наявні технології очистки стічних вод недостатньо ефективні, тому відходи гальванічних виробництв є одним із основних джерел забруднення водного басейну міста високотоксичними важкими та кольоровими металами (цинк, нікель, хром, мідь, кадмій тощо).

Вирішення більшості питань щодо утилізації відходів не потребує значних капіталовкладень, а залежить лише від зацікавленості та ініціативності місцевих органів управління. Залишається актуальною проблема утилізації твердих побутових відходів (ТПВ).

Існуюча система поводження з твердими побутовими відходами не дозволяє в повному обсязі виділити із загальної маси відходів фракції ресурсоцінних матеріалів (паперу, картону, скла, металу, пластмас тощо).

Утворення значних обсягів відходів в області, захащення території міст та сіл відходами зумовлено наступними основними факторами:

- неефективні технології переробки первинної сировини і матеріалів;

- недоліки в розробці нових та використанні наявних (вже розроблених і відомих у світовій практиці) технологій утилізації відходів на місцях їх

безпосереднього утворення;

недоліки системи поводження з відходами, що не були утилізовані в місцях їх утворення, а також недоліки системи очищення міст та сіл від відходів.

Існуюча система видалення побутових відходів не забезпечує регулярного вивозу і знешкодження побутових відходів, що призводить до стихійних звалищ.

Область характеризується високим рівнем утворення і особливо накопичення великих обсягів промислових і побутових відходів. Динаміка утворення, перероблення та накопичення відходів у Дніпропетровській області свідчить про те, що кількість утворених відходів приблизно залишається на одному й тому ж рівні, від третини до половини утворених відходів переробляється, а кількість накопичених відходів непинно зростає. Програмою передбачено, придбання сучасної спецтехніки для виконання робіт із санітарного очищення та благоустрою населених пунктів Дніпропетровської області задля гарантування санітарного та екологічного видалення й утилізації відходів. Ймовірно кількість накопичених відходів не зростатиме надалі.

Забруднення водних об'єктів забрудненими зливовими та стічними водами, а також забруднення підземних водоносних горизонтів нафтопродуктами

Сучасний стан поверхневих водойм характеризується антропогенним тиском суб'єктів господарювання. Причиною недостатньо ефективної роботи очисних споруд є фізична та моральна застарілість обладнання, несвоєчасне проведення поточних і капітальних ремонтів, їх перевантаженість.

Значний відсоток амортизації основних фондів (мереж та обладнання) і недостатні обсяги фінансування експлуатаційної діяльності на протязі останніх років призвели до збільшення кількості аварійних витоків та пошкоджень.

Програма не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Водночас, за умови відновлення промислового виробництва регіоні з їх подальшим стабільним розвитком ймовірно може призвести до збільшення обсягів скидів у поверхневі води та до збільшення навантаження на каналізаційні системи і погіршення якості очисних споруд. Програмою передбачається реалізація заходів з будівництва, реконструкції систем водовідведення, упровадження прогресивних методів очистки стічних вод.

Стан прибережних захисних смуг водних об'єктів області.

Існуючий стан малих водойм міст та сіл викликає занепокоєння, тому що багато з них є засміченими, прибережні захисні смуги водойм захищені несанкціонованими звалищами побутових і будівельних відходів. Ст. 89 Водного кодексу передбачено обмеження господарської діяльності в прибережних захисних смугах водойм і на островах. При проведенні перевірок об'єктів господарювання в водоохоронних зонах (ВЗ) та прибережних захисних смугах (ПЗС) було виявлено ряд типових порушень існуючого чинного законодавства:

- відсутність проектів винесення в натуру водоохоронних зон та прибережних захисних смуг;
- надання земельних ділянок прибережних захисних смуг (земель водного

фонду) в тимчасове користування при відсутності винесення в натуру (на місцевості) прибережних захисних смуг;

- порушення режиму землекористування в прибережних захисних смугах;
- наявність несанкціонованих звалищ будівельного та побутового сміття;
- самозахоплення земельних ділянок.

З метою створення сприятливого режиму водних об'єктів, попередження їх забруднення, засмічення і вичерпання, згідно ст. 87 Водного кодексу України (ВКУ), встановлюються водоохоронні зони. Зовнішні межі водоохоронних зон визначаються за спеціально розробленими проектами. В межах водоохоронних зон відповідно до ст. 88 ВКУ виділяються земельні ділянки під прибережні захисні смуги.

Програма економічного і соціального розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік визначає пріоритетні напрями економічного і соціального розвитку, враховує екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного, стабільного соціально-економічного розвитку Дніпропетровської області та підвищення якості життя населення. Напрями Програми заплановано впроваджувати виконанням переліку заходів, які покликані привести область до стратегічного бачення.

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я населення, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною. Вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення, при впровадженні заходів, може мати як позитивні так і негативні наслідки.

При впровадженні заходів Програми, у порівнянні з існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення.

Земельні ресурси

Внаслідок реалізації Програми не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

Біорізноманіття

У Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ).

Рекреаційні зони та культурна спадщина

Впровадження Програми може мати як позитивний, так і негативний вплив на рекреаційні зони залежно від того, на скільки будуть дотримані природоохоронні вимоги. Разом з тим, реалізація цього завдання має сприяти покращенню здоров'я населення. Впровадження Програми не має призводити до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Населення та інфраструктура

Програма не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення області.

Екологічне управління, моніторинг та інше

Програма спрямована на збереження природних ресурсів і не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Реалізація має сприяти створенню системи екологічного контролю та моніторингу ефективності досягнення екологічних цілей. Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною. Дніпропетровська область унікальний регіон, де зосереджено могутній промисловий потенціал металургійного, гірничозбагачувального, машинобудівного та хімічного комплексів.

Водночас результатом територіальної концентрації промислових підприємств в межах кількох промислових вузлів стало надмірне навантаження на навколишнє середовище цих населених пунктів. З огляду на це, однією з визначальних умов сталого економічного і соціального розвитку Дніпропетровської області в цілому є охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів та збереження екологічної безпеки життєдіяльності населення.

РОЗДІЛ 4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту документу державного планування “Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік” визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів.

В рамках даної роботи визначені ключові екологічні цілі та завдання в сфері охорони довкілля, їх відповідність заходам Програми та визначені можливості їх врахування при розробленні ДДП. На основі аналізу екологічної ситуації та запланованих заходів Програми були визначені ключові актуальні питання, що потребують оцінки.

Основні чинники та критерії для визначення головних екологічних проблем, у тому числі пов'язаних із:

1. Забрудненням атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від промислових підприємств та автотранспорту.

Особливістю регіону є те, що кризові ситуації не локалізовані по території, а охоплюють цілі промислові агломерації, басейни видобутку корисних копалин і території прилеглих до них інших областей.

Екологічні проблеми в області пов'язані з підвищеним рівнем забруднення атмосферного повітря. Промислові підприємства гірничо-металургійного, паливно-енергетичного, хімічного комплексів і транспорт є основними джерелами забруднення повітряного басейну.

Викиди шкідливих речовин в атмосферу у 2021 році становили 537,6 тис. т, що на 2,9 тис. т більше, ніж у 2020 році.

Із загальної кількості суб'єктів підприємницької діяльності у 2022 році отримали дозвіл на викиди 172 підприємства.

2. Забрудненням водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств, підприємств житлово-комунального господарства.

У 2022 р. у поверхневі водні об'єкти Дніпропетровської області було скинуто у складі зворотних вод – 497,0371 тис. т забруднюючих речовин. У порівнянні з 2021 р. спостерігалось збільшення сумарного обсягу скинутих забруднюючих речовин на 123,873 тис. т.

Існуючі системи водопостачання та водовідведення області знаходяться переважно в незадовільному стані, очисні споруди працюють неефективно та потребують ремонту та реконструкції.

В цілому, перевантаження очисних споруд у більшості основних водокористувачів області не спостерігається, проте якість очищення стічних вод

незадовільна, низка показників перевищує нормативи гранично-допустимого скиду забруднюючих речовин (ГДС) і не дозволяє досягнути категорії “нормативно-очищені”.

Нижче наведені основні забруднювачі з категорією якості зворотних вод – недостатньо-очищені:

- КП “Дніпроводоканал” м. Дніпро – перевищення нормативів ГДС за вмістом азоту амонійного, завислих речовин, ХСК, хлоридів;
- КП ДОР “Аульський водовід” Кам’янський район – за вмістом фосфатів;
- КП “Павлоградводоканал” м. Павлоград – за вмістом азоту амонійного, сухого залишку, нафтопродуктів;
- МКП “Покровводоканал” м. Покров – за показниками: завислі речовини, нітрати, фосфати;
- КП “Новомосковськводоканал” – за вмістом завислих речовин, фосфатів, сухого залишку;
- КП “Тернівське житлово-комунальне підприємство” – за показниками: азот амонійний, залізо загальне;
- КП “Марганецьке ВУВКГ” ДОР” – за показниками: азот амонійний;
- ПрАТ “Енергоресурси” м. Нікополь – за вмістом фосфатів, алюмінію, ХСК, хрому, фторидів, нікелю;
- ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля” – за вмістом хлоридів, сухого залишку;
- ДМПК “Дніпро–Західний Донбас” – за вмістом завислих речовин, заліза загального, сульфатів, хлоридів, сухого залишку, ХСК, фосфатів, азоту амонійного, нітратів, нафтопродуктів.

За останні роки моніторингові дослідження якості води поверхневих водойм вказують на погіршення стану річок і водойм Дніпропетровської області, як і по Україні. Споживацьке ставлення до річок впродовж десятиріч призвело до їх катастрофічного виснаження.

Основною проблемою якості поверхневих вод залишається інтенсивне забруднення їх зворотними водами промислових, сільськогосподарських підприємств, комунального господарства. Зі стічними водами у водні об’єкти потрапляє велика кількість біогенних та хлорорганічних речовин токсичної дії, мінеральних солей та інші.

Згідно узагальнених даних звітності за формою № 2ТП-водгосп (річна) за 2022 р., кількість підприємств зі скидом зворотних вод у водні об’єкти Дніпропетровської області складала 56. З них 29 підприємств – забруднювачі (в 2021 р. – 29), які здійснюють скид забруднених (без очистки та недостатньо-очищених) зворотних вод у водні об’єкти області. Найбільші з них:

- КП “Дніпроводоканал”, м. Дніпро;
- ПрАТ “Петриківський рибгосп”;
- ПрАТ “Центральний ГЗК”, м. Кривий Ріг;
- ПАТ “Криворізький залізорудний комбінат”, м. Кривий Ріг;
- ПрАТ “ДТЕК Павлоградвугілля”, м. Павлоград;
- ПрАТ “Дніпровський металургійний завод”, м. Дніпро;
- КП ДОР “Аульський водовід”, Кам’янський район;

- КП “Павлоградводоканал”;
- ДМП ВКГ “Дніпро-Західний Донбас”;
- ПАТ “АрселорМіттал Кривий Ріг”;
- ПрАТ “Енергоресурси” м. Нікополь.

Додатково до водних об’єктів потрапляють дренажні води зрошувальних систем, забруднені гербіцидами, мінеральними солями. Крім вказаних джерел забруднення, значна кількість забруднюючих речовин надходить у водні об’єкти з території населених пунктів, не обладнаними очисними спорудами зливових вод. Недостатня робота комунальних служб, неякісне прибирання вулиць та придомових територій, низька культура утримання санітарного стану населених пунктів приводить до забруднення поверхневого стоку сміттям, нафтопродуктами та завислими речовинами. Крім того, з поверхневим зливом із сільськогосподарських угідь і тваринницьких комплексів, із забрудненими підземними водами у поверхневі води потрапляють біогенні елементи та залишки агрохімії. Розораність водозбірних басейнів сягає граничних меж при надто низькому ступені заліснення, на багатьох річках і водоймах ще не закріплені прибережні захисні смуги. Багато річок замулюється, знижується їх транспортуюча здатність. Невисокою поки що залишається технологічна культура застосування добрив в сільськогосподарському виробництві, що впливає на водно-фізичні властивості ґрунтів.

Загальний обсяг забору води у 2022 році з поверхневих та підземних водних об’єктів за даними Регіонального офісу водних ресурсів у Дніпропетровській області склав 941,52 млн м³.

Використання води склало 672,55 млн м³, що на 73,87 млн м³ менше, ніж у 2021 році.

3. Проблемами щодо умов скидання шахтних і кар’єрних вод у водні об’єкти.

У порівнянні з минулим роком, обсяги використання кар’єрної та шахтної води зменшились на 2,38 млн м³ і склали 20,76 млн м³. Також, на 0,262 млн м³ збільшились обсяги використання води на зрошення.

Використання зворотної (стічної) води, у порівнянні з минулим роком, зменшилось на 2,49 млн м³.

Зменшились обсяги повторного водовикористання – на 78,576 млн м³, послідовного – на 3,513 млн м³.

Загальний скид стічних, шахтно-кар’єрних та колекторно-дренажних вод, у порівнянні з 2021 роком, зменшився на 78,72 млн м³.

Активізація карстового процесу можлива в районі м. Кривий Ріг, де відмічались випадки катастрофічного поглинання карстовими порожнинами мінералізованих шахтних вод, у районах гідротехнічних і меліоративних систем (Каховське водосховище) та за рахунок шахтного водовідливу на ділянках шахторозробок.

Утилізація високомінералізованих шахтних вод, яка являється складною і поки що не вирішеною екологічною проблемою не тільки Криворізького басейну, а й усієї України, яку можливо вирішити тільки на державному рівні.

4. Забруднення підземних водоносних горизонтів.

Забрудненням підземних вод на території області носить локальний характер і пов'язане із функціонуванням підприємств вугільної та хімічної промисловості, чорної металургії, виробництвом мінеральних добрив, комунального та сільського господарства.

Забруднення промисловими та комунальними стічними водами, що містять у підвищених кількостях токсичні елементи, нафтопродукти, перевищення концентрації окремих хімічних елементів – є небезпечним джерелом забруднення як підземних, так і поверхневих вод. Основні випуски їх у річкову мережу відбуваються, як і в минулі роки, у межах великих міст Дніпропетровської області, де зосереджені водоемки виробництва.

На ділянках випусків токсичних стічних вод у районі міських агломерацій можливе формування осередків забруднення підземних вод у четвертинних відкладах, що характеризується природною незахищеністю та мають тісний гідравлічний зв'язок з поверхневими водами.

5. Порушення гідрологічного та гідохімічного режиму малих річок регіону.

Загалом гідрографічна мережа басейну р. Дніпро в межах Дніпропетровської області представлена: 291 річкою, довжиною більше 10 км, 100 водосховищами, 3292 ставками та 1129 озерами, з яких лише 219 озер площею три і більше гектарів.

Надмірне використання водних ресурсів малих річок для потреб сільського господарства та риборозведення, самовільне водокористування та створення штучних водойм на руслах малих річок порушує природний водний, гідробіологічний режим річок, збільшує заростання та утворення донних відкладень; скиди шахтних вод вносять у води річок додаткове забруднення мінеральними речовинами; потенційними забруднювачами малих річок та підземних вод є неорганізовані сховища непридатних ядохімікатів. Розораність водозабірних басейнів сягає граничних меж при надто низькому ступені заселення. На багатьох річках і водоймах не закріплені прибережні захисні смуги, а деякі з наявних не завжди відповідають вимогам водного законодавства України.

6. Підтоплення земель та населених пунктів регіону.

Техногенне підтоплення суттєво відрізняється від природного. Воно не має циклічності, має постійний характер, але при цьому різну інтенсивність, що залежить від кількості та масштабності аварій, вводу в дію нових промислово - житлових об'єктів, і тому не завжди може бути виконано короткострокове і оперативне прогнозування.

У межах населених пунктів підтоплення обумовлене підпором ґрунтових вод Кам'янського водосховища, замуленням і зарегулюванням стоку рр. Оріль, Самара, Бик і Тернівка, забудовою заплави і відсутністю належного поверхневого стоку. Дренажні канали замулені, засипані і не виконують своїх функцій, що потребує значних капіталовкладень на спорудження нових інженерних систем з урахуванням

існуючої містбудівної документації.

7. Поводженням з відходами I – III класів небезпеки.

На підприємствах області протягом 2020 року утворилося 309,4 млн т відходів. Із загального обсягу утворених відходів 25,93 тис. т становили відходи I – III класів небезпеки (Статистична інформація за 2021 та 2022 роки відсутня). Переважна їх більшість використовується повторно або передається спеціалізованим підприємствам для подальшої утилізації.

8. Утилізацією відходів гірничодобувної, металургійної, енергетичної та інших галузей промисловості.

Значні масштаби використання природних ресурсів та енергетично-сировинна спеціалізація Дніпропетровської області, що обумовлена великими обсягами виробництва і споживання разом із застарілою технічною базою, а також стрімкий розвиток урбанізації та агломерацій визначають високі показники щорічного утворення і нагромадження відходів.

Так, станом на 01.01.2021, в області накопичено понад 11,35 млрд т промислових відходів.

Питання накопичення та утилізації промислових відходів має загальнодержавне значення, оскільки більша частина відходів містить шкідливі для навколишнього природного середовища та людини речовини. Вирішення проблеми утилізації відходів – це очищення довкілля від токсичних речовин і баласту та отримання при цьому корисних продуктів і, як слідство, економічного ефекту.

Необхідно зазначити, що більша частина розміщених відходів мають велику кількість ресурсоцінних компонентів, які можна вилучити з метою одержання якісної та дешевої сировини.

Рециклінг відходів має велике екологічне значення, оскільки сприяє захисту довкілля від негативного їх впливу та забезпечує ощадливе використання матеріально-сировинних і енергетичних ресурсів.

9. Організацією контролю радіаційної безпеки щодо впливу на навколишнє природне середовище АЕС, об'єктів з радіоактивними відходами, при ліквідації накопичувачів (хвостосховищ) відходів виробництв з підвищеними рівнями радіоактивності та рекультивації земель, що мають радіоактивне забруднення.

Накопичення радіоактивних відходів уранодобувної та уранопереробної промисловості на території Дніпропетровської області залишається гострою проблемою, так як, незадовільні умови зберігання відходів-хвостів та недосконалість системи радіаційного моніторингу призводять до подальшого радіоактивного і хімічного забруднення навколишнього природного середовища, шкідливого впливу на стан здоров'я населення.

Однією з найбільш екологічно небезпечних галузей промисловості Дніпропетровської області є металургія, яка включає в себе коксове, прокатне виробництво та інше. Технології, що використовуються на значній частині підприємств металургійної галузі, застарілі, їх вплив на навколишнє природне середовище проявляється в гігантських відвалах кар'єрів та шламонакопичувачах Кривбасу, міст Кам'янське, Дніпро та ін.

Внаслідок діяльності підприємств гірничо-металургійного комплексу

виникають значні забруднення атмосферного повітря, зсувонебезпечні явища, підтоплення населених пунктів та сільськогосподарських угідь. Негативний вплив на навколишнє природне середовище здійснюють утворені гігантські відвали кар'єрів та шламонакопичувачів.

Чотири найбільші шламонакопичувачі створили зону екологічної небезпеки для м. Кривий Ріг, а один з них – для більшості сільської території Криворізького району. Техногенне навантаження складають гігантські хвостосховища і шламонакопичувачі м. Жовті Води та Західного Донбасу, а також теплових електростанцій; кар'єри мм. Марганця, Покрову, Вільногірська; провали земної поверхні під шахтами Західного Донбасу і Кривбасу, десятки відстійників і накопичувачів токсичних відходів.

Кривий Ріг є одним з основних центрів розвитку промисловості України та, зокрема, Дніпропетровської області. Місто має великий промисловий потенціал та належить до найбільш екологічно напружених міст України. Основою народногосподарського комплексу міста є залізрудна промисловість, що базується на одному із самих великих родовищ залізної руди у світі. Видобуток та переробка залізної руди пов'язана, зокрема зі значними викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Ще одним техногенно-напруженим містом в Дніпропетровській області є м. Кам'янське, на території якого розташований потужний промисловий комплекс, що суттєво впливає не тільки на екологічний стан міста, а й на екологічну ситуацію в області та країні в цілому. Техногенні геохімічні перетворення атмосфери, забруднення повітря та води, радіаційна спадщина – одні з найактуальніших проблем для міста. На відносно невеликій території знаходиться більше 50-ти промислових підприємств різних галузей промисловості: металургійної, хімічної, коксохімічної, машинобудівної, енергетичної та інших, деякі з них розташовані в центральній частині міста.

Ще одним з факторів забруднення території міста є велика кількість небезпечних відходів, яка залишилась у “спадщину” з радянських часів. Це залишки уранового виробництва від діяльності державного підприємства “Придніпровський хімічний завод”, залишки виробничої діяльності цехів переробки аміаку приватного акціонерного товариства “ДніпроАзот” та інші.

Хвостосховища, що утворилися протягом 1948 – 1991 років внаслідок уранового виробництва на виробничому об'єднанні “Придніпровський хімічний завод”, залишаються джерелом забруднення довкілля і разом з виробничими приміщеннями – джерелом опромінення персоналу і населення міста, обумовлюючи можливість шкоди для їх здоров'я, та сприяють перетворенню прилеглої території на територію з постійними небезпечними екологічними умовами проживання.

З метою приведення в безпечний екологічний стан уранових об'єктів колишнього Виробничого об'єднання “Придніпровський хімічний завод”, здійснення рекультиваційно-відновлювальних робіт на радіоактивно забруднених територіях, поводження з відходами переробки уранових руд наказом Мінпаливенерго України від 13.12.2000 створено Державне підприємство “Бар'єр”. Одним з основних напрямків діяльності якого є проведення регламентних робіт на

сховищах та хвостосховищах відходів переробки уранових руд, виведених з експлуатації, у тому числі на території “Бази С”, “ДП-6”, “Лантанової фракції” та “Сухачівського”.

Так, ДП “Бар’єр” у 2022 році виконані такі роботи:

окремі передпроектні дослідження згідно з робочим проектом “Реконструкція і перепрофілювання 2 секції хвостосховища “Сухачівське”. Етап I і II. Концепція реконструкції та перепрофілювання “Сухачівське 2 секція”;

поточні ремонтні роботи на дамбі хвостосховища “Сухачівське” (секція 1) у районі автомобільної дороги Дніпро-Кам’янське;

технічний нагляд за урановими об’єктами ДП “Бар’єр” та станом захисних споруд хвостосховищ;

радіаційний моніторинг в районі розташування уранових об’єктів.

За інформацією Державної інспекції ядерного регулювання України розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України”, додаток 2 якої містить “Завдання і заходи з виконання Державної цільової екологічної програми першочергових заходів приведення у безпечний стан об’єктів і майданчика колишнього уранового виробництва Виробничого об’єднання “Придніпровський хімічний завод” на 2019-2026 роки”. Зокрема, Держатомрегулюванням зазначено важливість поновлення державного фінансування для здійснення реабілітаційних заходів на промисловому майданчику колишнього уранового виробництва Виробничого об’єднання “Придніпровський хімічний завод” та забезпечення повноцінної діяльності Державного підприємства “Бар’єр” відповідно до завдань, покладених на це підприємство.

10. Поширенням екзогенних геологічних процесів (далі – ЕГП).

У межах Дніпропетровської області розвиток ЕГП обумовлюють як природні, так і техногенні чинники. Тут поширені зсуви, підтоплення, осідання земної поверхні над гірничими виробками, переробка берегів водосховищ, карст та просідання лесових ґрунтів. Загальна кількість зсувів та зсувних ділянок складає 382 одиниці, у тому числі в м. Дніпро – 133 зсуви, в м. Кам’янське – 22 зсуви, 227 зсувів на території області. Загальна зсувна площа складає 20,84 км².

Розвиток зсувних процесів на території області обумовлений особливостями геолого-гідрогеологічних умов окремих територій. Чітко вирізняються кулька районів, де зсувна активність характеризується високою інтенсивністю і завдає значних збитків народному господарству:

– район правого схилу долини р. Дніпро, вище м. Кам’янського і басейнів річок Омельник, Домоткань та Самоткань. Чисельні зсуви відбуваються на схилах долин малих річок, балок та ярів, а також на узбережжі Кам’янського водосховища. Спостерігається зв’язок зсувів з шлибинною та бічною ерозією постійних і тимчасових водотоків, а також інтенсивною абразивною діяльністю хвиль Кам’янського водосховища (зсуви-обвали).

– район правого схилу долини р. Дніпро і балок, що впадають до нього у межах міст Дніпро та Кам’янське. Тут особливо чітко виявляється вплив на розвиток зсувів техногенних факторів. Зсувні ділянки, що розташовані в балках міст

Дніпро та Кам'янське, залишаються небезпечними для інженерних споруд та життєдіяльності людей. Головна причина їх розвитку – перевозложення лесових ґрунтів на схилах поверхневими та підземними водами у результаті постійного або періодичного підйому підземних вод (після сніготанення, випадання опадів), неорганізоване скидання поверхневих вод (балки Шамишина, Карнаухівська), посилення донної ерозії за рахунок скидання промислових і побутових стоків (балки Баранникова, Аптекарська, Красноповстанчеська (Довга).

Деякі глибокі зсуви є тектонічно обумовленими (у Красноповстанчеській балці – район Інституту чорної металургії, в Аптекарській – біля агрегатного заводу, на правому схилі Шамишиної балки – поблизу житлового масиву “Черьомушки”).

– район правого схилу долини р. Самара та її приток вище м. Новомосковська. Зсуванню сприяє інтенсивна глибинна та бічна ерозія водотоків (поблизу сіл Вільне, Кочережки, Новостепанівка, Всесвятське, Євелько-Миколаївка).

– північне узбережжя Каховського водосховища, на схід від м. Нікополя, у районі сс. Придніпровське, Добра Надія. Зсування тісно пов'язане з абразивною роботою хвиль Каховського водосховища.

Зважаючи на метеорологічні умови останніх років, а саме, збільшення середньорічних температур повітря та зменшення кількості опадів, складається тенденція до поступового зменшення природно підтоплених територій. Але на урбанізованих територіях та ділянках господарського освоєння (зрошення, сховища рідких побутових і промислових відходів, ставків та водосховищ) площі підтоплення можуть зростати.

Межі площ підтоплення за останній рік у порівнянні з попереднім роком майже не змінились (у середньому площі змінювались в межах $\pm 2-5$ км²), у порівнянні з минулими роками спостерігалось їх незначне зменшення. Глибина залягання рівня ґрунтових вод в умовах непорушеного рівня в порівнянні з попереднім роком коливалась в межах $\pm 0,1-0,55$ м. Моніторингові спостереження проводились виключно по колодязях (інколи по погребях) на 15 ділянках I категорії.

11. Охороною, використанням та відтворенням дикої фауни і флори.

Як відомо, головною особливістю фауни є її динамічність, що визначається можливостями та історично сформованими особливостями її видів до зміни свого місця у просторі і надзвичайно динамічній структурі угруповань у часі. На відміну від інших груп живих організмів, тварини активно переміщуються у просторі, змінюючи своє положення відповідно до змін факторів середовища та змін ресурсів. Тому всі заходи і програми щодо охорони фауни повинні враховувати цю її особливість, яка виявляється як в сезонних циклах, так і в багаторічних (при тому доволі стрімких) змінах ареалів, у міграціях, інвазіях, хвилях чисельності тощо. Сезонні та багаторічні зміни локальних угруповань вимагають розробки динамічної системи охорони біорізноманіття загалом і раритетних видів зокрема.

До критеріїв забезпечення фауни охороною необхідно відносити:

1) наявність в області стійких популяцій, місцезнаходження яких забезпечені загальною охороною;

2) внесення видів у “червоні” списки і розроблення відповідних

планів дій;

3) формування механізмів підтримання стійкості популяцій в умовах тотальної фрагментації видових ареалів і порушення структури популяцій (вікової, статевій, просторової), життєвих і сезонних циклів тощо;

4) розвиток системи реабілітації популяцій на основі розплідників та системи рятування приречених популяцій з подальшим переселенням репродуктивного ядра в інші місця;

5) зміну ставлення пересічних людей до тих чи інших видів і зміну суспільних цінностей, включаючи ставлення до тварин як до трофею чи як до біологічного ресурсу загалом.

Ці п'ять базових факторів можуть бути ефективними при врахуванні кількох спільних для них знаменників, частина яких визначається біологічними особливостями видів, а частина особливостями нашого ставлення до видів:

динамічна просторово-часова структура популяцій і міграційна активність;

різний фактичний статус на заповідних і господарських об'єктах;

неоднакове ставлення до одних і тих самих видів в різних соціальних шарах людської популяції;

можливість переходу тварин зі статусу “раритетного” у статус “шкідника” і навпаки, залежно від його чисельності і статусу території оселення;

необхідність різного відношення до видів-аборигенів і до адвентивних видів, з урахуванням необхідності проектування квазіприродних угруповань.

Невиконання хоча б одного з п'яти базових положень першого блоку та неврахування будь-якого з положень другого блоку веде до руйнації всієї системи охорони видів дикої фауни.

Питання збереження біорізноманіття включені до Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки. Аналіз багаторічних даних свідчить про те, що заповідний режим та заходи з охорони безумовно позитивно впливають на стан мешкання та перебування усіх рідкісних видів тварин на території Дніпропетровської області.

За інформацією природного заповідника “Дніпровсько-Орільський” збільшення чисельності деяких охороних видів і числа видів у першу чергу пов'язано з удосконаленням системи охоронюваних заходів. З іншого боку, удосконалення системи досліджень дало можливість виявити місця перебування одиничних особин рідкісних видів, що раніше не реєструвалися. Не зникло жодного виду, що охороняється і також не реєструється загрозливої (довготривалої) тенденції зменшення його чисельності, зареєстрованого з моменту створення заповідника по теперішній час.

Загалом, розвиток заповідної справи є потужним механізмом комплексного вирішення важливих екологічних проблем регіону. Збереження рідкісних видів тваринного світу – невід'ємна складова зазначеного механізму.

З метою збереження рідкісних видів тварин, що перебувають під загрозою зникнення на території Дніпропетровської області затверджений перелік Червоних списків тварин та рослин Дніпропетровської області. До Червоного списку тварин

Дніпропетровської області занесені 132 види тварин.

Також одним із важливих шляхів розв'язань проблем регіону – боротьба з браконьєрством.

З метою охорони та відтворення водних біоресурсів у природних рибогосподарських водних об'єктах Дніпропетровської області Управління Державного агентства рибного господарства у Дніпропетровській області організовуються заходи щодо проведення нерестової кампанії під час весняно-літньої заборони лову риби, раків на Дніпровському, Дніпродзержинському, Каховському водосховищах та інших водоймах області (встановлення термінів заборони промислового, любительського рибальства та затвердження переліку нерестових ділянок).

Основним завданням проведення заходів є недопущення погіршення умов існування водних біоресурсів, припинення промислу рибодобувними організаціями, забезпечення контролю за роботою спеціальних товарних рибних господарств, а також за виконанням встановленого порядку любительського лову риби громадянами та членами громадських організацій в місцях, де дозволено любительське рибальство в період весняно-літньої заборони.

Під час нересту риби заборонено днопоглиблювальні, вибухові, гідротехнічні роботи, видобуток гравію та пісчано-ракушкової суміші, а також пересування плавзасобів з двигунами у заборонених зонах і на нерестових ділянках, будь-яке перебування громадян (за винятком уповноважених органів, які здійснюють охорону водних біоресурсів) та лов риби у водоймах під час її масового ходу на нерестовища, в період відкладання ікри і виходу з неї мальків, з урахуванням погодних умов, а також лов раків у період вирощування ікри, першої та другої линьки.

12. Проблеми природно-заповідного фонду.

Водно-болотне угіддя “Дніпровсько-Орільська заплава”, згідно Паспорту ВБУ є угіддям міжнародного значення і знаходиться у складі природного заповідника “Дніпровсько-Орільський”.

Існує загроза деградації його гідроландшафтів з причини зміни гідрологічного режиму озер, їх замулення та заболочення.

У межах природного заповідника “Дніпровсько-Орільський” охороняються види тварин, занесених до Червоної книги України, а також ті, що підпадають під дію міжнародних договорів.

Аналіз основних екологічних проблем

Проблеми, що потребують вирішення на загальнодержавному рівні: не врегульованість законодавчої бази у сфері поводження з відходами.

Для подовження роботи, спрямованої на поліпшення стану довкілля в Дніпропетровській області, облдержадміністрацією розроблено Дніпропетровську обласну комплексну програму (стратегію) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки (із змінами), (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI), яка базується на основних принципах та засадах сталого розвитку.

Атмосферне повітря

Для суттєвого покращення стану атмосферного повітря необхідно вирішення наступних масштабних питань:

- забезпечення фінансування ефективних методів і розробок по будівництву установок очистки газоподібних шкідливих речовин з газів (оксидів азоту, ангідриду сірчистого, оксиду вуглецю), що виділяються від основних технологічних агрегатів теплоелектростанцій та гірничометалургійних виробництв;
- розробка ефективних заходів по локалізації викидів пилу та газів при масових вибухах у кар'єрах Кривбасу;
- запобігання пиління сухих пляжів хвостосховищ, бортів кар'єрів, звалищ та 115 відкритих складів у Кривбасі та Західному Донбасі.

В частині зменшення викидів від автотранспортних засобів вкрай потрібно проведення наступних заходів:

- спорудження та оснащення контрольно-регулюючих пунктів для перевірки і зниження токсичності відпрацьованих газів транспортних засобів;
- розроблення пристроїв для очищення відпрацьованих газів двигунів та оснащення ними транспортних засобів;
- переведення автомобільного транспорту на альтернативні види моторного палива (біодизель та інші);
- розвиток електротранспорту, в тому числі, популяризація електромобілів.

Водні ресурси

На стан водних ресурсів впливають:

1. Відсутність сучасних ефективних методів очистки та демінералізації шахтних, кар'єрних та рудничних вод Кривбасу і Західного Донбасу.

2. Недостатня потужність та фізичне зношення очисних споруд в містах Дніпропетровської області. Технічний стан 30% водопровідно-каналізаційних комунікацій населених пунктів (дореволюційного та довоєнного будівництва) незадовільний, решта також зношені на 70%, що не відповідає вимогам надійної експлуатації та є причиною аварійних ситуацій з великими втратами питної води або забрудненням навколишнього середовища. Заходи щодо відновлення водопровідно-каналізаційних мереж через відсутність коштів проводяться вкрай повільно, що призводить до подальшого погіршення екологічного стану басейну р. Дніпро.

3. Відсутність проектів водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів Дніпропетровської області, які є невід'ємною частиною містобудівної документації.

4. Незадовільне виконання водоохоронних заходів основними підприємствами-забруднювачами.

5. Утворення значних обсягів високомінералізованих шахтних вод Західного Донбасу та Кривбасу.

6. Незадовільний екологічний стан малих річок Дніпропетровської області.

7. Недостатня освітня діяльність у сфері охорони та раціонального використання водних ресурсів Дніпропетровської області. Аналіз вищезазначених проблем загальнодержавного значення насамперед вказує на недостатнє

фінансування з державного бюджету та відсутність нормативно-правової бази.

Проблеми місцевого значення:

- відсутність проектів водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів області з урахуванням містобудівної документації;
- відсутність контролю з боку органів місцевого самоврядування щодо скиду зливових вод до водних об'єктів з територій міст;
- відсутні заходи щодо здійснення агротехнічних, агролісомеліоративних та гідротехнічних протиерозійних заходів, а також створення для організованого відводу поверхневого стоку відповідних споруд (водостоки, 116 перепуски, акведуки тощо) під час будівництва і експлуатації шляхів; відсутні заходи стосовно впровадження водозберігаючих технологій, а також здійснення передбачених Водним Кодексом України водоохоронних заходів на підприємствах, в установах і організаціях, розташованих у басейні річки;
- не розроблені органами місцевого самоврядування заходи щодо попередження повені, які призводять до затоплення та підтоплення земель і населених пунктів.

Відходи

Проблеми місцевого значення: відсутність сміттесортувальних та сміттєпереробних заводів, а також достатньої кількості спеціалізованих полігонів для поховання неутилізованих залишків.

Природно-заповідний фонд

Проблеми місцевого значення: недостатнє фінансування заходів формування екологічної мережі області у бюджетах регіонального та місцевого рівнів. Під час реалізації заходів та проектів Програми необхідно врахувати наявні проблеми території, на якій заплановано впровадження діяльності та запропонувати найбільш екологічно вигідну територіально-планувальну організацію з урахуванням всіх планувальних обмежень (згідно із Державними будівельними нормами України планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12- 2019 “Планування та забудова територій” та Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів ДСП 173-96 та інше).

Планувальні обмеження на території, які заплановані для впровадження діяльності, визначають загальні вимоги до режиму використання земельних ділянок, по яких проходять інженерні та транспортні комунікації, вимоги до експлуатації та проектування інженерних мереж, а також режим використання земельних ділянок, що потрапляють в санітарно-захисні та охоронні зони.

Обмеження за вимогами охорони здоров'я та захисту життя – визначається санітарно-гігієнічними нормами.

Обмеження за природоохоронними вимогами – визначається на підставі Законів України “Про охорону навколишнього природного середовища” та “Про природно-заповідний фонд” та іншими нормативно-правовими документами у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Обмеження за інженерно-геологічними умовами – визначається за даними інженерно-геологічних пошукових робіт.

Умови і обмеження забудови земельних ділянок враховуються при розробленні землевпорядної документації відповідної земельної ділянки.

РОЗДІЛ 5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Законом України “Про охорону навколишнього природного середовища” (№ 1264-ХІІ від 26.06.91) визначено правові, економічні та соціальні основи організації охорони навколишнього природного середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід’ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України.

З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

Засади екологічної політики України визначені Законом України “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року” (№ 2697-УІІ від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України “Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року” (№ 722/2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-УІІ від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України “Про стратегічну екологічну оцінку” (№ 2354-УІІ від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 214/95-ВР від 06.06.95) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення

негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 набрав чинності Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов’язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування” від 07.02.2017 № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування”;

постанова Кабінету Міністрів України “Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується”;

Державні санітарні норми та правила “Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною”;

наказ Міністерства екології та природних ресурсів України “Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об’єкти із зворотними водами”;

постанова Кабінету Міністрів України “Про правовий режим зон санітарної охорони водних об’єктів”.

Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України “Про охорону атмосферного повітря” (2707-XII від 16.10.92). Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

постанова Кабінету Міністрів України “Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря”;

постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами”;

постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря”;

посібник з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря; максимальні допустимі концентрації та “можливі рівні безпечного ефекту” для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України “Про відходи” (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи

мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 закону “Про відходи”.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так, Законом України “Про інвестиційну діяльність” (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Крім цього, в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України “Про оцінку впливу на довкілля” (№ 2059- УІІ від 23.05.2017).

Нормативно-правова база СЕО в Україні

Основними нормативно-правовими актами, які регулюють здійснення стратегічної екологічної оцінки в Україні, є:

- Закон України “Про стратегічну екологічну оцінку” (№ 2354-VIII від 20.03.2018);
- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (далі – Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Протокол про СЕО ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015) і є частиною українського законодавства.

З огляду на євроінтеграційні прагнення України важливим міжнародним правовим документом щодо СЕО стратегічної екологічної оцінки є “Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку окремих певних планів і програм на навколишнє середовище” (далі – Директива про СЕО). Впровадження Директиви про СЕО в Україні, як частини законодавства ЄС у галузі довкілля, передбачено Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (додаток ХХХ до глави 6 “Навколишнє природне середовище” Розділу V “Економічне і галузеве співробітництво”). Угоду ратифіковано Законом № 1678-VII від 16.09.2014.

Примітка. Оскільки зараз в Україні відбувається процес self-screening (самооцінка рівня імплементації європейських норм в Україні та підготовка до переговорів про вступ до ЄС), варто зазначити, що досі немає офіційно затвердженого перекладу Директиви про СЕО українською мовою. Є переклад цієї директиви, який надруковано в Офіційному віснику Європейських Співтовариств L 197, 21.07.2001, с. 30-37). Проте цей переклад не витримує ніякої

критики, оскільки вже переклад назви директиви є неправильним: “Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих проектів (мало би бути планів!) та програм”. А стаття 5 цього перекладу називається “Звіт про стан навколишнього природного середовища” (звіт про СЕО і звіт про стан довкілля – це зовсім різні речі!).

На виконання вимог Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку”, а також з метою приведення у відповідність до нього інших підзаконних актів, було прийнято ряд нормативно-правових документів, а саме:

- Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України” від 23 січня 2019 року № 128;
- Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України” від 23 січня 2019 року № 45;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1272 “Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров’я населення”;
- “Критерії визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров’я населення”, затверджені наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 28.10.2020 № 213; наказ зареєстровано в Міністерстві юстиції України 04 січня 2021 року за № 9/3563.

Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 були затверджені “Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування”. Цей документ носить рекомендаційний характер. Зміни до нього вносилися наказами Міністерства екології та природних ресурсів України від 29 грудня 2018 року № 465 та від 18 липня 2019 року № 260.

РОЗДІЛ 6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Згідно із “Методичними рекомендаціями із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування”, затвердженими Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років) – при реалізації будівництва різних об'єктів комунальної, соціальної, інженерної та транспортної інфраструктури, промисловості. При цьому на кожному етапі в процесі будівництва та подальшої експлуатації об'єктів будуть виникати негативні наслідки у вигляді утворення відходів, порушення рослинного покриву під час провадження планованої діяльності, збільшення кількості автотранспорту. Можливо, потрібно буде проводити видалення зелених насаджень, зняття і складування поверхневого шару ґрунту. Також під час виконання будівельних і монтажних робіт слід очікувати допустимий негативний вплив на атмосферне повітря, рослинний і тваринний світи, ґрунти та водні ресурси. Крім того, при роботі двигунів будівельних машин, механізмів та автотранспорту на навколишнє середовище буде чинитися шумовий вплив – акустичне забруднення. За тривалістю зазначені види впливу будуть носити тимчасовий характер, обмежений розрахунковим терміном будівництва, по межах впливу – локальне, обмежене простором ведення будівельних робіт. Проте всі ці впливи відносяться до тимчасових і не стануть причиною суттєвого довгострокового погіршення екологічної рівноваги екосистем населеного пункту.

До довгострокових наслідків (50-100 років) відносяться впливи постійного характеру – викиди і скиди, шум, утворення відходів, додаткове споживання ресурсів.

Основна кількість забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, є відпрацьовані гази техніки та автотранспорту. Токсичність відпрацьованих газів обумовлюється змістом у них окису вуглецю й діоксиду азоту, кількість яких залежить від кількості спожитого палива та технічного стану двигунів.

Непостійними довгостроковими впливами є роботи, пов'язані з реконструкцією об'єктів, консервацією, припиненням їх існування, перепрофілюванням, заміною обладнання та устаткування, модернізацією тощо.

За походженням екологічний вплив може бути *первинним*, тобто

безпосередньо пов'язаним з впливом проекту на екосистему (забруднення атмосфери при будівництві та експлуатації продуктами згорання палива та викидами пилу при проведенні земляних робіт і переміщенні автотранспорту в межах будмайданчику) та вторинним, що є наслідком первинних змін в екосистемі.

Вторинні наслідки – пряма повна або часткова зміна елементу навколишнього середовища, яка призведе до руйнування, зміни навколишнього середовища (наприклад, забруднення природних місць проживання нанесе шкоду видам фауни, які залежать від цього середовища проживання).

Під **кумулятивними впливами** розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому, видів людської діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови, і які б не виявилися в разі відсутності інших видів діяльності, крім самої планованої діяльності.

Кумулятивні ефекти можуть виникати з незначних за своїми окремими діями факторів, які, працюючи разом протягом тривалого періоду часу, поступово накопичуючись, підсумовуючись згодом в одному і тому ж районі, можуть викликати значні наслідки. Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом часу перевершують можливість їх асиміляції або трансформації. При дотриманні та виконанні всіх передбачених комплексних захисних і охоронних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин, не передбачається. Детальна оцінка кумулятивного впливу буде можлива в процесі експлуатації території з урахуванням даних моніторингу навколишнього середовища та проведення відповідних розрахунків. Змін клімату і мікроклімату в результаті планованої діяльності не очікується, оскільки в результаті впровадження проєктних рішень відсутні значні виділення теплоти та парникових газів. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, відсутні. Обрана технологія розміщення забудови є більш екологічно безпечна.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту. Можливий сумарний ефект деяких речовин при викиді забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років). З боку соціально-економічних умов провадження діяльності буде мати позитивний наслідок: збільшення території під забудову садибними ділянками, що призведе до збільшення чисельності населення, створення нових робочих місць, що сприятиме зайнятості населення.

Тимчасові наслідки для довкілля – при виконанні підготовчих та будівельних

робіт вплив на навколишнє середовище на атмосферне повітря матиме короткочасний та локальний характер, викиди здійснюватимуться при роботі будівельних машин та механізмів, при здійсненні зварювальних робіт, земельних робіт, при фарбуванні металевих поверхонь, при функціонуванні планованих підприємств.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань Програми для біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації заходів та проєктів Програми як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси.

Значного негативного впливу під час впровадження діяльності на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

Серед основних ймовірних екологічних наслідків, пов'язаних з реалізацією Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік, є наступні:

а) для довкілля:

- атмосферне повітря – можливе забруднення від стаціонарних джерел (промислових та сільськогосподарських підприємств) та пересувних джерел (автомобільний та залізничний транспорт). З метою покращення стану атмосферного повітря в області Програмою розглядається можливість зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за рахунок впровадження заходів по охороні атмосферного повітря. Підприємствами теплоенергетичної та нафтогазовидобувної промисловості (основні стаціонарні забруднювачі атмосферного повітря на території області) вживаються заходи з визначення комплексу потенційних джерел і механізму фінансового забезпечення реконструкції, модернізації, технічного переоснащення та виведення з експлуатації великих спалювальних установок, а також можливості проведення комплексу режимноналаджувальних випробувань енергетичних котлів для оптимізації топкового процесу;

- ґрунти – можливе забруднення, засмічення та порушення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових стічних вод, від поверхневих вод. Основними заходами Програми щодо недопущення та зниження ризику забруднення ґрунтів є будівництво, реконструкція каналізаційних очисних споруд та мереж водовідведення;

- поводження з відходами – можливе забруднення і засмічення ґрунтів, забруднення ґрунтових вод та інше, в зв'язку з незадовільним рівнем централізованого вивезення та роздільного збору твердих побутових відходів, з незадовільною організацією планової очистки по збору та своєчасному видаленню відходів. Основним напрямком роботи у сфері поводження з відходами залишається вирішення питання забезпечення повного збирання відходів з метою передачі їх для подальшої утилізації, обробки (переробки) на

спеціалізовані підприємства. З метою покращення існуючої ситуації із розміщенням та захороненням твердих побутових відходів на території області Програмою реалізуються ряд природоохоронних заходів, в тому числі будівництво полігонів твердих побутових відходів, а також будівництво та реконструкція сміттєперевантажувальних станцій та сміттєсортувальних комплексів;

- водні ресурси – можливе забруднення водних об'єктів від неочищених господарсько-побутових стічних вод, від поверхневих вод. Основними заходами Програми щодо вирішення найважливіших проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів є реконструкція, 124 будівництво мереж водопостачання, водовідведення та каналізаційних очисних споруд;

- здоров'я населення – можливе санітарно-епідеміологічне навантаження на здоров'я населення від транспортної інфраструктури. Програмою передбачається провадження заходів з охорони атмосферного повітря від забруднення та захисту від шуму;

- заплановані заходи щодо збереження та охорони природних територій, з можливістю часткового використання в цілях рекреації і туризму, що передбачає найбільший рівень збереження природного стану наявних біоценозів та забезпечить сприятливі санітарно-гігієнічні умови на території області.

б) для територій з природоохоронним статусом – реалізація рішень Програми запланована за межами територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон, земель природно-заповідного фонду України, територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єктів комплексної охорони, в зв'язку з чим можна зробити висновок, що реалізація заходів та проєктів Програми не матиме впливу на території з природоохоронним статусом.

в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – зважаючи на географічне положення територій, на яких заплановано реалізацію заходів і проєктів Програми, транскордонні наслідки реалізації рішень Програми для довкілля, у тому числі здоров'я населення, відсутні та не очікуються.

Таким чином, реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох завдань Програми має призвести до покращення екологічної ситуації в регіоні.

Затвердження Програми, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у короткостроковий період (1-3 роки) буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація положень Програми буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення, що є важливим індикатором регіонального розвитку на середньостроковий та довгостроковий період. У разі продовження розпочатої роботи вплив не буде відрізнятися від короткострокового.

До довгострокових наслідків відноситься питання забруднення атмосферного

повітря, що склалося під впливом фізико-географічних умов басейну, насамперед кліматичних умов. Значного негативного впливу під час реалізації заходів та проєктів ДДП на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки, як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

РОЗДІЛ 7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Для запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік передбачається реалізація заходів наведених у таблиці.

Таблиця 33. Перелік інвестиційних проєктів та заходів щодо забезпечення виконання завдань Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік

Назва проєкту, зміст заходу	Очікуваний результат
Житлове будівництво та придбання житла у територіальних громадах Дніпропетровської області, у тому числі шляхом надання грошової компенсації для забезпечення житлом, окремим категоріям громадян, які перебувають на обліку потребуючих поліпшення житлових умов за місцем проживання відповідно до законодавства, а також шляхом надання пільгових довгострокових кредитів та їх обслуговування.	Поліпшення житлових умов населення територіальних громад Дніпропетровської області. Створення соціального житла для незахищених верств населення.
Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт закладів освіти у територіальних громадах Дніпропетровської області, у тому числі закладів спільної територіальної власності.	Забезпечення умов для належного перебування та навчання дітей; виконання енергозберігаючих заходів.
Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт медичних закладів у територіальних громадах Дніпропетровської області, у тому числі закладів спільної територіальної власності.	Створення умов для забезпечення надання кваліфікованої медичної допомоги; виконання енергозберігаючих та екологічних заходів.
Реставрація, реконструкція та капітальні ремонти закладів культури у територіальних громадах Дніпропетровської області, у тому числі закладів спільної територіальної власності.	Збереження історичних пам'яток та створення умов для забезпечення культурного дозвілля.

Назва проєкту, зміст заходу	Очікуваний результат
Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт об'єктів фізкультури та спорту у територіальних громадах Дніпропетровської області, у тому числі закладів спільної територіальної власності.	Забезпечення спортивного виховання молоді та культурного дозвілля населення.
Будівництво, реконструкція та капітальні ремонти закладів соціального захисту населення у територіальних громадах Дніпропетровської області, у тому числі закладів спільної територіальної власності.	Поліпшення умов для надання кваліфікованої допомоги соціально незахищеним верствам населення.
Благоустрій та реалізація інфраструктурних проєктів у територіальних громадах Дніпропетровської області.	Поліпшення стану соціальної та транспортної інфраструктури регіону, підвищення якості життя населення. Поліпшення інфраструктури регіону, підвищення якості життя населення. Виконання меморандуму про співпрацю з ОСББ, капітальний ремонт мереж зовнішнього освітлення, висадження дерев у населених пунктах області, будівництво, реконструкція та капітальний ремонт парків, фасадів, зон відпочинку, благоустрій для поліпшення умов проживання мешканців області.
Проектування, будівництво, реконструкція та розширення аеропортів Дніпропетровської області.	Створення умов для обслуговування пасажирів відповідно до чинних нормативів, а також для обслуговування міжнародного авіасполучення, повітряних перевезень, вантажних терміналів, соціально та стратегічно значущих для Дніпропетровської області.
Капітальний та поточний ремонт об'єктів житлового господарства.	Поточний ремонт інженерних внутрішньобудинкових мереж теплопостачання, посилення внутрішньобудинкових електромереж житлових будинків та гуртожитків комунальної власності, капітальний ремонт покрівель, внутрішньобудинкових мереж тепло-, водопостачання та водовідведення житлових будинків та гуртожитків, відновлення ліфтового господарства комунальної власності.

Назва проєкту, зміст заходу	Очікуваний результат
Реконструкція, реставрація, проведення поточного та капітального ремонту, технічне переоснащення житлових будинків об'єднань співвласників багатоквартирних будинків Дніпропетровської області на умовах спільного фінансування.	Стимулювання розвитку та створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.
Упровадження енергозбережних заходів на підприємствах водопостачання та теплопостачання Дніпропетровської області.	Економія енергоносіїв, а саме: електроенергії, природний газ за рахунок проведення заходів з модернізації обладнання та мереж підприємств.
Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт каналізаційних, водопровідних мереж та обладнання у територіальних громадах Дніпропетровської області.	Забезпечення безперебійним централізованим водопостачанням, підвищення якості питної води та забезпечення санітарного водовідведення, у тому числі попередження та ліквідація аварійних ситуацій.
Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт об'єктів укриття, протирадіаційних укриттів, бомбосховищ, захисних споруд в установах, організаціях та підприємствах бюджетної сфери, у територіальних громадах Дніпропетровської області та багатоквартирних житлових будинків Дніпропетровської області.	Забезпечення цивільного захисту населення.
Придбання сучасної спецтехніки для виконання робіт із санітарного очищення та благоустрою населених пунктів Дніпропетровської області.	Гарантування санітарного та екологічного видалення й утилізація відходів.
Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт, експлуатаційне утримання комунальних доріг та вулиць населених пунктів, доріг загального користування місцевого значення та доріг загального користування державного значення Дніпропетровської області.	Підвищення рівня безпеки руху, продовження будівництва об'їзної дороги м. Кривий Ріг (південного та північного обходу).
Утримання штучних споруд та інших об'єктів дорожньої та транспортної інфраструктури по Дніпропетровській області.	Забезпечення ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах усіх форм власності, у тому числі на автомобільних дорогах загального користування місцевого та державного значення.
Придбання комерційних вузлів	Забезпечення комунальними

Назва проєкту, зміст заходу	Очікуваний результат
обліку та засобів дистанційної передачі результатів вимірювання	підприємствами, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Дніпропетровської області, загального обліку послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання та забезпечення відповідною обліковою інформацією споживачів таких послуг, що передбачено Законом України “Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання”.
Розбудова індустріальних парків на території Дніпропетровської області.	Створення сприятливого іміджу регіону та підвищення інноваційної активності за рахунок пошуку приватних та грантових ресурсів. Будівництво інженерних споруд та комунікаційних мереж. Облаштування території парків. Залучення учасників (інвесторів).
Створення рекреаційних туристичних зон на території Дніпропетровської області.	Розвиток промислового, зеленого, історичного, фольклорного, подієвого, екстремального та інших видів туризму.

Водночас, це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації конкретних заходів і проєктів, а також в процесі надання екологічних дозволів.

З метою зміцнення здоров’я населення та зниження рівнів інвалідності та смертності, забезпечення доступної та якісної медичної допомоги населенню області, покращення дієвості та ефективності надання медичних послуг пацієнтам на всіх рівнях надання медичної допомоги Програмою передбачено:

рівної фізичної доступності первинної медичної допомоги за рахунок розвитку мережі амбулаторій, поліпшення якості медичної допомоги на первинному рівні шляхом повноти здійснення скринінгових досліджень;

функціонування спроможної мережі закладів охорони здоров’я, які будуть гарантувати охоплення населення ефективним, доступним та безоплатним медичним обслуговуванням та спрямування до них першочергових ресурсів, які дозволять стало функціонувати системі та забезпечити її розвиток;

створення мережі реабілітаційних центрів;

розвиток послуг з психічного здоров’я;

впровадження нових механізмів надання населенню області медичних послуг у рамках реалізації Закону України “Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення”;

розроблення програмних заходів для забезпечення фінансування медичних послуг понад обсяг, передбачений програмою медичних гарантій обслуговування населення;

розвиток медичної допомоги пацієнтам з орфаними захворюваннями;

забезпечення умов безпечного материнства, здорового дитинства та збереження репродуктивного здоров'я населення області;

запобігання та лікування серцево-судинних та судинно-мозкових хвороб;

здійснення заходів з розвитку донорства крові та її компонентів;

забезпечення стратегічного керівництва у сфері громадського здоров'я;

забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД;

вдосконалення системи охорони здоров'я області щодо викликів, пов'язаних з пандеміями;

охоплення дітей щепленнями проти вакцинованих інфекцій.

З метою забезпечення екологічної безпеки шляхом запобігання й мінімізації негативного впливу людської діяльності на навколишнє природне середовище, раціональне використання і збереження природних ресурсів, перехід до сталого, екологічно збалансованого розвитку регіону, Програмою передбачено:

розбудова системи екологічного моніторингу області;

зменшення забруднення повітряного басейну;

захист водних ресурсів від виснаження та забруднення;

відновлення, рекультивації порушених земель та родючості ґрунтів, скорочення відчуження земель;

поліпшення та вдосконалення сфери збору, утилізації та переробки твердих побутових відходів;

підвищення ефективності у сфері поводження та утилізації промислових відходів;

збереження та відтворення біорізноманіття Дніпропетровської області, формування територіально-функціональної системи екологічної мережі;

розвиток рекреаційних зон;

підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами;

розвиток альтернативної енергетики;

підвищення енергоефективності та енергозбереження.

будівництва, реконструкції систем водовідведення, упровадження прогресивних методів очистки стічних вод;

реконструкції, будівництва, ремонту систем зливової каналізації з оснащенням локальних систем очистки стоків;

реконструкції інженерної інфраструктури зрошувальних систем (у тому числі модернізація, будівництво та капітальний ремонт мереж зрошуваних систем);

розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарно стану річок і водойм;

поліпшення стану поверхневих водних об'єктів на території Дніпропетровської області шляхом упровадження біомеліоративних заходів;

ліквідації наслідків підтоплення на забудованих територіях, у першу чергу тих, що потребують термінового захисту.

РОЗДІЛ 8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік розроблена з урахуванням довгострокових пріоритетів Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року, затвердженої рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.08.2020 № 624-24/VII та визначає пріоритетні цілі соціально-економічного розвитку області:

- 1.Посилення економічної конкурентоспроможності регіону.
- 2.Екологічна та енергетична безпека.
- 3.Забезпечення якісних умов життя.
- 4.Розвиток людського потенціалу.
- 5.Інноваційний розвиток регіону на основі смарт-спеціалізації.

Зважаючи на комплексність рішень Програми, що обумовлюється необхідністю виконання стратегічних цілей Програми, призначених для різних видів промислово-виробничої, соціальної, рекреаційної, комунікаційної діяльності, здійснюється розгляд виправданих альтернатив планованих рішень. При впровадженні заходів Програми, у порівнянні з існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення. Найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми.

Разом з тим, в процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки буде розглянуто наступну альтернативу: “Нульовий сценарій” – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку не затвердження зазначеного документа державного планування.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми вказує на те, що реалізація Програми позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину. Це означає, що Програма спрямована на екологічно збалансований та інноваційний сценарій розвитку і не потребує розгляду альтернатив.

Виконання запланованих заходів з охорони довкілля та здоров'я населення має спиратися на використання сильних сторін регіону, максимальне використання зовнішніх можливостей, врахування слабких сторін та мінімізації зовнішніх загроз.

РОЗДІЛ 9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Програми, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Закон України “Про стратегічну екологічну оцінку” встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля (ст. 17). Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Програма соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО. Моніторинг базуватиметься на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів), які демонструють наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення:

- кількість викидів забруднюючих речовин на 1 кв. км території області;
- зниження обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тис. тонн/рік;
- зменшення кількості забруднюючих речовин, що скидаються із зворотними водами у поверхневі водні об'єкти, тис. тонн;
- зменшення обсягів утворення твердих побутових відходів, %;
- збільшення рівня охоплення населення послугами зі збору твердих побутових відходів;
- зменшення обсягу видалених відходів I – IV класів у спеціально відведені місця чи об'єкти, %;
- збільшення кількості пацієнтів, що отримали стентування при гострому інфаркті міокарда з елевацією сегмента ST, %;
- забезпечення хворих імуносупресивними препаратами протягом першого року після трансплантації;
- зниження рівня летальності при гострому інфаркті міокарда, %;
- зниження рівня госпіталізації пацієнтів з артеріальною гіпертензією, %.

Заходи з екологізації промислового виробництва

З метою підвищення конкурентоспроможності продукції та зміцнення конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках основна частка капітальних інвестицій у металургійному комплексі спрямована на розвиток основних фондів: розширення, реконструкцію, технічне та технологічне переозброєння діючих виробництв. Основним джерелом фінансування капіталовкладень є власні кошти підприємств.

На промислових підприємствах регіону продовжує реалізовуватись низка інвестиційних проектів з підвищення технологічного рівня виробництва, реконструкції і технічного переоснащення підприємств, впровадження сучасних енергоефективних технологій і обладнання та заходів щодо збільшення обсягів виробництва та розширення асортименту товарів, робіт і послуг.

Заходи щодо зменшення впливу транспорту на довкілля

Для зменшення впливу транспорту на довкілля, транспортними підприємствами вживаються заходи щодо оновлення рухомого складу, який відповідає високому рівню екологічної норми з метою збереження навколишнього середовища.

Законом України “Про автомобільний транспорт” передбачено поступове збільшення на міських автобусних маршрутах загального користування електробусів, що працюють виключно на стисненому природному газі метані, зрідженому природному газі метані або біогазі, та/або автобусів з воднем паливним елементом.

Окрім того, зменшення забруднення довкілля досягається шляхом раціональної експлуатації автобусів, а саме – підтримка транспортних засобів в технічно справному стані. При цьому, в процесі технічного обслуговування та огляду, особлива увага приділяється забезпеченню оптимальних налаштувань та своєчасному виявленню та усуненню несправностей механізмів і систем автомобільного двигуна.

Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

Питання збереження біорізноманіття включені до “Дніпропетровської обласної комплексної програми (стратегії) екологічної безпеки та запобігання змінам клімату на 2016 – 2025 роки” (рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI). Аналіз багаторічних даних свідчить про те, що заповідний режим та заходи з охорони безумовно позитивно впливають на стан мешкання та перебування усіх рідкісних видів тварин на території Дніпропетровської області. З метою збереження рідкісних видів рослин і тварин, що перебувають під загрозою зникнення, на території області затверджені Червоні списки тварин та рослин Дніпропетровської області (рішення обласної ради від 27.12.2011 № 219-10/VI).

Природний рослинний покрив зберігся у вигляді фрагментів на загальному фоні розораних площ і представляє собою вузькі смуги по річкових долинах, балках, на площах відчужень, вздовж залізничних колій та інші, а також на

природоохоронних територіях в межах природно-заповідного фонду. Трав'янисті екосистеми в межах Дніпропетровської області представлені такими основними типами:

зональна степова рослинність (різнотравно-кострицево-ковилові і кострицево-ковилові угруповання). Загальна площа земель, зайнятих степовими угрупованнями різного ступеню деградованості, складає близько 163,5 тис. га;

лучна рослинність (заплавні, низинні луки та ін.). Землі, вкриті лучною рослинністю, зосереджені в долинах річок і по тальвегах балок, площа яких складає близько 180,7 га;

прибережно-водні трав'янисті угруповання, досить широко розповсюджені в межах області у вигляді приозерних, прирічкових заростей очерету, рогозу, куги та інше. Після зарегулювання річок, забудови та внаслідок інших антропогенних чинників площа їх постійно зменшується. Найбільше таких угруповань зосереджено в долинах річок Самари і Орелі;

галофільні угруповання солонців і солончаків, зосереджені переважно в долинах річок Орелі, Самари, Дніпра, Вовчої;

вторинні екосистеми на техногенних територіях (відвали гірничо-збагачувальних комбінатів, смуги відчуження вздовж залізниць, території промислових підприємств та ін.). Ці рослинні угруповання формуються на порушених землях спонтанно, найчастіше утворюючи своєрідні рідколісся, які через 40 – 50 років після початку формування набувають риси природних рослинних фітоценозів.

За останні роки становище природної рослинності різко погіршилося, так як залишки степових зональних та інших типів фітоценозів знищуються при розорюванні схилів, балок, ґрунтозахисних зон біля водойм.

Усе це призвело до того, що більшість в минулому самих звичайних видів, стали в тій чи іншій мірі рідкісними, зникаючими і в даний час включені до Червоної книги України, Червоного списку Дніпропетровської області.

У рамках природоохоронних та освітніх заходів видані серії робіт про біорізноманіття Дніпропетровської області: “Ссавці (Mammalia)”, “Дощові черв'яки (Lumbricidae)”, “Земноводні та плазуни (Amphibia et Reptilia)”, “Булавовусі лускокрилі (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)”, “Круглороті (Cyclostomata)”, “Риби (Pisces)”, “Птахи” (І том) та про природно-заповідний фонд:

1. Заповідні куточки на Дніпропетровщині: Заказники.
2. Ботанічні сади Дніпропетровщини: Дніпровський ботанічний сад ДНУ ім. Олеся Гончара та Криворізький ботанічний сад НАН України.
3. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва у містах Дніпропетровської області.
4. Пам'ятки природи Дніпропетровської області.
5. Законодавчо-нормативні акти України щодо організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Однією з основних задач установ природно-заповідного фонду є збереження біологічного різноманіття тварин і рослин. Цей напрямок роботи відповідає також Пан-Європейській Стратегії Збереження Біологічного і Ландшафтного різноманіття (Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy “PES”), в

якій беруть участь 55 країн. В сферу дії цієї Стратегії включена також територія України. Згідно одній з основних засад даної стратегії є визнання необхідності збереження біологічного різноманіття як запоруки збереження людства взагалі. Керуючись наведеними положеннями природний заповідник “Дніпровсько-Орільський” проводить заходи зі збереження біологічного різноманіття цілорічно, в тому числі – до Міжнародного дня біологічного різноманіття (МДБР).

Для підвищення екологічної свідомості суспільства інформація щодо відзначення Міжнародного дня біорізноманіття була висвітлена на офіційній сторінці департаменту у соціальній мережі Facebook та через місцеві електронні та друковані засоби інформації.

В Інституті геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України у 2022 році виконувались наукові дослідження за наступними напрямками природничих та технічних наук:

- активізація розвитку вторинних екосистем на порушених гірничими роботами землях шляхом використання природних ефектів та явищ;
- розвиток наукових основ інтенсифікації розробки техногенних родовищ та покладів (вдосконалення параметрів ресурсозберігаючих техніки та технологій розробки техногенних родовищ та покладів);
- обґрунтування наукових підходів до створення гармонізованих з довкіллям технологій природокористування.

Всі роботи, що виконувались, вирішують нові інноваційно спрямовані завдання фундаментальних проблем збереження і відновлення довкілля, перехід територій на засади сталого розвитку, включаючи один із найбільш техногенно навантажених Придніпровський регіон.

За першим напрямком, розроблено спосіб формування зовнішніх відвалів для розміщення вітроенергетичних установок в комплексі з конденсатором атмосферної вологи, реалізація якого дозволить за рахунок енергії вітрових потоків отримати електроенергію, знизити пилоутворення від техногенних об’єктів до необхідного рівня та забезпечити водою рослинний покрив зовнішніх відвалів.

Розроблено екологоорієнтований спосіб формування зовнішнього відвалу для розміщення установок з конденсатором атмосферної вологи, реалізація якого дозволить відновлення та розвиток вторинних екосистем на порушених гірничими роботами землях.

Обґрунтовано можливість додаткового отримання значної кількості вологи з повітря за рахунок розміщення на ділянках відвалів насипних породних конусів та гряд, яке дозволить збільшити рельєфне різноманіття та гетерогенність середовища, що буде сприяти формуванню своєрідних “зон концентрації” представників флори та фауни.

За другим напрямком досліджень встановлено, що для ефективного формування техногенного родовища необхідне попереднє розділення потоку гідросуміші відходів збагачення в процесі їх переміщення по магістральному трубопроводу. Розроблено установку, яка забезпечує селективний відбір продуктивного шару і роздільне складування інших шарів за рахунок розділення потоку гідросуміші відходів збагачення на три складові частини:

- 1) продуктивний шар, який складається з частинок гірських порід та містить

максимальну кількість легкозбагачувального корисного компонента;

2) потенційно-продуктивний шар, який складається з малорудних і важкозбагачувальних частинок гірських порід великих і середніх фракцій;

3) непродуктивний шар, який складається з частинок “порожніх” гірських порід дрібних фракцій.

Встановлені взаємозв’язки гранулометричного і якісного складу відходів збагачення з параметрами продуктивного шару, а також дальністю переміщення частинок різних класів крупності по пляжу намиву.

За третім напрямком розроблено стратегію гармонізації технологій, в основу якої покладено застосування інноваційних технологій, що базуються на природних явищах та ефектах та основні принципи гармонізації технологій надрокористування з компонентами природного середовища, які включають: раціонального використання природних ресурсів; оцінки технологій за критерієм екологічної ресурсоемності; вписування гірничодобувних технологій в природний геохімічний кругообіг; ізолюваності виробничих процесів від природних компонентів суміжних територій; еколого-економічної доцільності функціонування технологій. За результатами проведених досліджень сформульовано концептуальні підходи до створення екоорієнтованих технологій, які включатимуть використання природоохоронних заходів у природоємних галузях господарської діяльності та обґрунтовані методологічні принципи раціонального комплексного надро-, земле- та водокористування промислових систем техногенно навантажених регіонів.

Досліджені порушені гірничими роботами території характеризуються критичним та катастрофічним рівнями екологічної безпеки. Враховуючи масштаби та значимість проблеми наявності значних територій порушених гірничими роботами, існує необхідність розробки системи методів, які базуються на природному потенціалі розвитку рослинності за рахунок цілеспрямованого прискореного формування екосистеми.

Таким чином розробки направлені на обґрунтування перспектив використання техногенно порушених земель гірничодобувних регіонів, що з ряду причин не підлягають рекультивації, в контексті ефективного розміщення відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) вітроенергетичних установок (ВЕУ) та активізацію розвитку вторинних екосистем на порушених гірничими роботами територій в залежності від екологічних факторів розвитку рослинності (якість порід, рельєф, зволоження) та змінюється під впливом літо геохімічних потоків.

Перспективи наукових досліджень пов’язані з визначенням техногенного впливу та екологічних наслідків діяльності гірничодобувних та гірничопереробних підприємств на етапах їх проектування, будівництва й експлуатації; забезпеченням надійності, підвищенням ефективності та зниженням енергоемності технологій видобутку, транспортування та переробки мінеральної сировини, з питаннями розробки новітніх перспективних технологій, методів їх моделювання та розрахунку раціональних параметрів, наукових основ регіональної системи екологічного моніторингу; геоекології природних ресурсів і техногенних середовищ.

В ході проведення СЕО проведено оцінку факторів ризику і потенційного

впливу на стан довкілля, враховано екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного та стабільного соціально-економічного розвитку території та підвищення якості життя населення.

Оцінка фактичного впливу здійснюється на підставі та з урахуванням результатів моніторингу стану навколишнього природного середовища щодо реалізації господарської діяльності.

На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що Програма відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів Програми не справить значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Не зважаючи на зазначене, рекомендується здійснення наступних контрольних заходів:

- порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками в області, в яких реалізуються заходи Програми, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Програми;

- порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками у містах області, в яких реалізуються заходи Програми, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Програми.

Оскільки Програма є документом державного планування з обмеженим терміном дії, а саме 1 бюджетний рік, пропонується здійснити моніторинг виконання Програми, обмежившись періодом 1 рік.

Таблиця 34. Перелік індикаторів для моніторингу Програми

№	Індикатор
Атмосферне повітря	
1	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення
2	Обсяги найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглецю, пил, оксиди азоту та діоксид сірки) в атмосферне повітря
3	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерелу розрахунку на км ² , т
4	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерелу розрахунку на одну особу, кг
Водні ресурси	
5	Обсяги забору та використання свіжої води
6	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти
7	Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти
Відходи	
8	Обсяги утворення ТПВ на території області
9	Обсяги утворення промислових відходів на території області

10	Обсяги утилізованих промислових відходів
11	Обсяги накопичених промислових відходів
Здоров'я населення	
12	Природний приріст, скорочення (–) осіб
13	Рівень захворюваності населення області

РОЗДІЛ 10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Ймовірність транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у результаті прийняття та впровадження Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік – не прогнозується.

РОЗДІЛ 11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Головною метою Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік є відновлення економіки, соціальної та гуманітарної сфер у повоєнних умовах, пошкоджень значної частини виробничої, енергетичної та транспортної інфраструктури, ускладнень логістичних зв'язків, зовнішньої міграції значної частини населення.

Господарський комплекс області – індустріально-аграрний. Провідною галуззю є промисловість, в якій зайнято більше третини всіх працюючих в економіці. На Дніпропетровщині сконцентровано приблизно п'яту частину промислового потенціалу країни.

Основа промисловості області – гірничо-металургійний комплекс.

В області також працюють хімічні та машинобудівні підприємства. Високий рівень розвитку промисловості призводить до значного техногенного навантаження на довкілля області, що спричиняє забруднення повітряного та водного басейнів, земельних ресурсів, негативно впливає на здоров'я населення, флору та фауну.

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласного та місцевих органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я.

У процесі роботи були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються суб'єктами в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на локальному та регіональному рівні.

Основними екологічними проблемами області залишаються:

- забруднення атмосферного повітря викидами від промислових підприємств та автотранспорту;
- забруднення водних об'єктів скидами із зворотними водами промислових підприємств та підприємств житлово-комунального господарства;
- утилізація відходів гірничодобувної, металургійної, енергетичної та інших галузей промисловості, а також поводження з відходами I-III класів небезпеки;
- порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону та забруднення підземних водоносних горизонтів;
- підтоплення земель та населених пунктів регіону, поширення екзогенних геологічних процесів;
- охорона, використання та відтворення дикої фауни і флори, проблеми природно-заповідного фонду.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля області визначаються законами України “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року”, “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про охорону атмосферного повітря”, “Про стратегічну екологічну оцінку”, “Про оцінку впливу на довкілля”, “Про відходи”, “Про інвестиційну діяльність”, Водним кодексом України, Указом Президента України “Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”.

Реалізація Програми соціально-економічного та культурного розвитку

Дніпропетровської області на 2024 рік не повинна призвести до появи нових негативних наслідків для довкілля, якщо під час її реалізації будуть належним чином враховані природоохоронні вимоги. Реалізація проектів, які на час прийняття Програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2024 рік не мають висновку про оцінку впливу на довкілля, розпочнеться після надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля.

Реалізація багатьох завдань та заходів Програми має призвести до покращення екологічної ситуації та стану здоров'я населення.

Моніторинг відібраних показників (індикаторів) впровадження Програми є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля та здоров'я населення матиме Програма. Кількість показників (індикаторів) можна розширити шляхом використання таких індикаторів, для яких є моніторингові дані.

